

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาองค์ประกอบในด้านตัวละคร ผู้มีบทบาทในเรื่องหรือบุคคลที่ผู้แต่งสมมุติขึ้นมาให้แสดงพฤติกรรมตามเหตุการณ์ในท้องเรื่อง ดังนั้นตัวละครจึงได้รับผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามโครงเรื่อง ผู้แต่งเป็นผู้สร้างตัวละคร โดยกำหนดชื่อ รูปร่างหน้าตา เพศ อายุหรือวัย ลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่แสดงออก เพื่อให้ตัวละครเหล่านั้นมีชีวิตจิตใจ มีลักษณะสมจริงและน่าสนใจ โดยเพิ่มเติมลักษณะนิสัยพื้นฐานตามที่ได้เรียนรู้หรือภูมิหลัง และแปรเปลี่ยนไปตามเหตุการณ์และแรงจูงใจหรือทัศนคติที่มีอิทธิพลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนิสัย พฤติกรรมของตัวละคร หรืออาจกล่าวได้ว่าเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์และกาลเวลาที่ตัวละครนั้นได้พบปะอย่างสมเหตุสมผล

การศึกษาเรื่องการสร้างภาพลักษณ์สตรีในนวนิยายไทยที่ได้รับรางวัลใน พ.ศ.2550-2559 โดยวิเคราะห์จากเนื้อหาในนวนิยายทั้ง 9 เรื่อง ปรากฏการสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครสตรีจำนวน 4 ประการ ดังนี้

- 1 การสร้างลักษณะภายนอกของตัวละครเอกสตรี
- 2 การสร้างภูมิหลังของตัวละครเอกสตรี
- 3 การสร้างแรงจูงใจและทัศนคติของตัวละครเอกสตรี
- 4 การสร้างภาษาพูดและท่าทางของตัวละครเอกสตรี

1. การสร้างลักษณะภายนอกของตัวละครเอกสตรี

จากการวิเคราะห์ลักษณะภายนอกของตัวละครสตรีในนวนิยายไทยที่ได้รับรางวัลใน พ.ศ. 2550-2559 สามารถจำแนกออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ (1) รูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ การแต่งกาย (2) นิสัยหรือพฤติกรรมที่แสดงออก และ (3) ความรู้หรือความสามารถ ดังนี้

1.1 ลักษณะรูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ การแต่งกาย

ตัวละครเอกสตรีที่มีรูปร่างสมส่วน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงที่มีหน้าตาสวยงามที่ได้รับการถ่ายทอดจุดเด่นมาทางพันธุกรรมของบุพการี ภายใต้การบริโภคนภาพลักษณ์ของรูปร่างดีคือความผอมบางและหน้าตาสวยงามที่ถูกสร้างขึ้นนี้ ได้ถ่ายทอดให้กับตัวละครสตรีจำนวน 6 ตัวละคร ได้แก่

กรองใน ในเรื่อง จับต้นมาชนปลาย

กรองในกับบวงสรวมองหน้ากัน ต่างฝ่ายต่างตั้งใจในรูปลักษณะของอีกฝ่ายหนึ่ง บวงสรวมองเห็นว่าผู้หญิงตรงหน้าของเขาคือผู้หญิงที่สวยงามยิ่งกว่ารูปที่เขาได้เห็นมาก่อนหน้านั้นเสียอีก เพราะมีชีวิตชีวาจับต้องได้ในขณะที่กรองในเห็นว่า ผู้ชายที่เป็นลูกของลุงจิโรจช่วงแตกต่างไปจากผู้เป็นพ่อราวกับฟ้าดิน เขาไม่บึกบึนหล่อล้ำแบบผู้ชายแกร่ง หากแต่เป็นผู้ชายงามแบบคนสมัยใหม่ที่ยังไม่งามขนาดจะกลายเป็นผู้หญิง

(จับต้นมาชนปลาย : 35-36)

ผู้หญิงอย่างกรองในก็น่าจะมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับเขาเป็นอย่างยิ่ง เพราะเธอก็ดูสวยดี เรียบจบดี ความรับผิดชอบดี อะไรก็ดีไปเสียทุกอย่าง อาจจะเป็นเรื่องพินทุมกรรมที่ทำให้เขาไม่แน่ใจเธอขึ้นมาชนิด ๆ

(จับต้นมาชนปลาย : 31)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครกรองในมีรูปร่างหน้าตาที่สวยงาม เป็นรูปลักษณะภายนอกที่ชวนสะดุดตาต่อผู้พบเห็น

ปานหทัย ในเรื่อง โงงสีเทา

ปรีชาภูมิใจทุกครั้งทีเห็นลูกแต่งตัวไปทำงาน เธอคิดเสมอว่าปานหทัยแม่จะไม่ใช่คนสวยเก๋อย่างสาวหลายคน แต่ลูกน่ารักหน้าตาหมดจิดและช่างแต่งตัว ความสุขเล็ก ๆ ทีแม่และลูกมีร่วมกันเสมอคือเรื่องเสื้อผ้ารองเท้าทีลูกสาวซื้อมาใหม่และแม่คอยดูแลซักกรีดให้สวยโก้

(โงงสีเทา : 289)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่ตัวละครปานหทัยมีรูปร่างผอมบาง หน้าตาน่ารักหมดจิด ช่างเลือกเครื่องแต่งกายให้เข้ากับรูปร่างหน้าตาของตนเอง

ชลโฉม ในเรื่อง น้ำเล่นไฟ

“สวยหรือคะ...แม่ล่ะคะว่าสวยไหม”

“สวยลูก...”

“หนูใส่ชุดยาวแล้วยังกะเจ้าหญิงเลยนะ” นายค้ดปลาบปลี้มรูปโฉมโฉมพรรณของหลานมาก

หน้าผากของหล่อนสวย...รับกับดวงตาใหญ่รูปยาวที่นายค้ดนึกเท่าไรรู้จักไม่ออกว่เหมือนใคร

(น้ำเล่นไฟ : 103-104)

“น่า-า โฉมน่า-า” เขาลากเสียงยาว มองดูเรือนร่างโปร่งบางในกระโปรงผ้าฝ้ายสีดากุ้งจีบรอบเอว เสื้อเนื้อเบาไม่มีแขนสีขาวนวล ผมขาวรวบไว้ด้วยริบบิ้นดำผูกเป็นโบทั้งชายยาวไว้เบื้องหลัง เห็นได้ชัดว่วันนี้หล่อนประจงแต่งกายเพื่อไปเวียนเทียนกับเขา

(น้ำเล่นไฟ : 130)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่ตัวละครชลโฉมมีรูปร่างโปร่งบาง มีหน้าตาสวย และมีดวงตากลมโต

มาราคา ในเรื่อง พลั่วไปในพรายเวลา

ความสวยของเธอ

มันเป็นความสวยที่เคลื่อนไหว พลิกพลิ้วไปได้ในแต่ละวินาที สดใสเมื่อยิ้ม เศร้าเมื่อนิ่ง ปอยผมที่ถูกเกล้าไว้หลวม ๆ หลุดลงมาเคลือบอยู่ข้างแก้ม เธอใช้นิ้วเกลี่ยมันออกจากริมฝีปากก่อนจะไล่อันบาง ๆ ลงมาเคลือบริมฝีปากไว้ สะท้อนเล่นกับแสงไฟเมื่อมันแวะผ่านมา

สายเป้ที่สะพายไหล่อยู่รั้งเสื้อยึดให้ยั้งคั้งเน้นส่วนสัด คันทรวงอกให้เห็นอวบเต็มทรง เธอเป็นคนที่มิให้ล่งกว้าง และดูเหมือนจะสูงกว่าสาวเอเชียทั่วไปอยู่สักหน่อย ปรัชญ์ยังทายไม่ออกว่าเธอควรจะมีอายุเท่าไรกันแน่ ระหว่างเด็กสาวอายุสิบเจ็ดสิบแปดที่มีหุ่นร่างเป็นสาวสะพร่ง กับหญิงในวัยเบญจเพสที่มีหน้าตาอ่อนกว่าวัย

(พลั่วไปในพรายเวลา : 77)

เขาไม่รู้หรือกว่าร่างสูงเพรียวนั้นปรากฏกายขึ้นตั้งแต่เมื่อไหร่ ก่อนที่จะเดินทอดน่องระเรื่อจรนเข้ามาหยุดยืนสนิทนึ่งยกสองแขนขึ้น กอดอก อาบแสงสว่างจากไฟถนนยังตำแหน่งข้างคนขับ ใบหน้านางนั้นเอียงคอมองชายผู้หลับไหล แผงขนดายาวหนาโบกไปตามดวงตาที่เลือกจ้องมองอีกฝ่ายที่ยังคงหลับสนิทไปทีละส่วน ริมฝีปากที่เคลือบอ่อน ๆ ไว้ด้วยลิปบาล์มจับได้แสงไฟจากเบื้องบนค่อย ๆ แยมสยาย ผลิออกเป็นยิ้ม

(พลั่วไปในพรายเวลา : 203)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครมาราคามีรูปร่างสูงเพรียวสมส่วน หน้าตาสวยตามแบบฉบับของลูกครึ่ง อเมริกัน-ไทย

ว่าน ในเรื่อง ในรูปเงา

แต่นั้นใครกันนะกำลังจะเง้อชะเง้อเก็บดอกมะลิซ้อนสีขาวซึ่งลำต้นของมันขึ้นเป็นพุ่มเป็นดงคายดื่นอยู่ตรงมุมบันไดบ้าน ท่อนแขนที่ยื่นออกไปเก็บดอกไม้ช่างกลมกลึงราวเงาซ้าง ผิวขาวนวลเนียนดุจกลีบมะลิช้วน

ให้ตะลึงชม ผู้หญิงคนนี้มาจากแห่งไหนไหน และหล่อนมาอยู่บ้านเขาได้
อย่างไร เจ้าพลีเห็นแต่เสื้อหน้าด้านข้างของแก้มซึ่งผูกคอง จมูกโค้ง และ
ปลายขนตาอันหนาเป็นแพแก่เสื้อเวลาที่ที่ได้แลเห็นเจ้าพลีก็เกิดความ
ประหวั่นอันประหลาด เขาอยากเห็นหน้าคนคนนั้นให้เต็มตาเต็มใจ แต่
เจ้าของร่างอันอ่อนแออันอรชรยังคงหันหลังให้เขา

(ในรูปเงา : 65-66)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครว่านมีรูปร่างเอวบางร่างน้อย ผิวขาวเนียน
หน้าตาสวย

กำไลแก้ว ในเรื่อง อังฟ้ามหานที

อมตย์ยกหาไฟล์รูปภาพ เพียงครู ภาพของหญิงสาวผมยาวยื่นยิ้มใส
นัยน์ตาคมหวาน สวมเสื้อสีชมพูสด ขับผิวให้ขาวหมดยจุด ครึ่งตัว ก็ปรากฏ
ขึ้นมาเต็มจอ

อมตย์ยกไม้ตบขึ้นมาให้พี่ชายชมพลางว่า
“สวยมั๊ย...น่ารักมั๊ย” เขาชี้ชวนให้พิศดูดวงตา “เธอมีตาสวยมาก
เวลายิ้ม ยิ่งสวย...”

(อังฟ้ามหานที : 176)

อมตย์มองตามร่างงามสมส่วนที่ผลจากไป...มองด้วยความรู้สึก
ในใจหายเหนื่อย หายล้าไปหมดสิ้น

(อังฟ้ามหานที : 241)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครกำไลแก้วมีรูปร่างสมส่วน มีหน้าตาสวย
และมีดวงตาคมสวย

สำหรับนวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนใน พ.ศ.2550-2559
ไม่ได้ให้ความสำคัญกับรูปร่างตามสมัยนิยม มีทั้งตัวละครเอกสตรีมีรูปร่างท้วมและมีหน้าตา

ธรรมดา มีทั้งตัวละครที่รูปร่างท้วมเมื่อมีลูกหรือมีอายุมากขึ้น และมีทั้งนวนิยายที่ไม่บรรยายลักษณะรูปร่างหน้าตาของตัวละครเลยดังที่ปรากฏในตัวละครสตรี 3 ตัวละคร ดังนี้

นุชนารถ ในเรื่อง คนแคระ

เธอรู้ตัวว่าตนเองไม่ใช่คนสวยคนอะไร แต่ก็เชื่อว่าเรื่องรูปลักษณ์จะทำให้เธอขาดความมั่นใจ เรือนร่างของเธอสูงใหญ่ ออกเจ้าเนื้อนิด ๆ ผมตรง ตัดสั้น ผิวดำแดง นัยน์ตาโต โหนกแก้มสูงรับกับริมฝีปากอ้มเต็ม เวลาทำงานในสตูดิโอเธอมักชอบสวมเสื้อผ้าหลวม โพรกกลบบังเส้นคคโค้งของทรวงอกของเธอ เธอคู่ราเริงและมีชีวิตชีวาเสมอ กิริยาก่อนไปทางโค้งฉ่างไม่ไว้หน้าใคร อีกทั้งเสียงทุ้มห้าวนิด ๆ ไม่อ่อนหวานดังเช่นสตรีตามแบบฉบับ การไม่คำนึงถึงเรื่องเหล่านี้กลับกลายเป็นเสน่ห์พิเศษของเธอ

(คนแคระ : 120)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครนุชนารถมีรูปร่างสูงใหญ่ เจ้าเนื้อนิด ๆ เธอมีผิวดำแดง หน้าตาธรรมดา

ทิพย์ ในเรื่อง ลับแล แก่งคอย

ในวัยสาว 17 ปี ใ้เชื่อว่าแม่จะไม่มีไอ้หนุ่มมาคบหา แม่ในเรือนร่างสูง 165 เซนติเมตร และดูอวบนิด ๆ แต่แม่มีผิวพรรณขาวสะอาดผิวดอกผู้สาว แถวบ้านที่ผิวดำล้ำเกรียมแดด

(ลับแล, แก่งคอย : 76)

นี่คือแม่ของผม หญิงวัยกลางคนร่างอวบที่เลือดเนื้อไหลเวียนไปด้วยความรู้สึกแสนอ่อนไหว เติบโตมาตามครรลองแปรปรวน ต้องกดข่มตัวเอง ทั้งอดทั้งทนอยู่กับการถูกข่มเหงเรื่อยมา

(ลับแล, แก่งคอย : 434)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครทิพย์ ในวัยสาวที่มีรูปร่างท้วม ผิวขาว เมื่อเธอมีอายุมากขึ้นล่องเลยเข้าสู่วัยกลางคนเธอมีรูปร่างอ้วน

ตัวละครชาลีชา จากนวนิยายเรื่อง ใต้เดือนตาบอดในเขาวงกต ไม่มีบรรยายลักษณะรูปร่างหน้าตา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า รูปร่างของตัวละครเอกสตรีในนวนิยายที่ได้รับรางวัล ผู้เขียนได้บรรยายลักษณะรูปร่างของตัวละครเอกสตรีผ่านทัศนคติของตัวละครอื่น มีการเน้นองค์ประกอบบางส่วนเช่น สัตส่วน ดวงตา ผม ผิวพรรณ เป็นต้น สำหรับหน้าตาพบว่าตัวละครเอกสตรีส่วนใหญ่มีหน้าตาสวยงามหรือน่ารัก มีเพียงตัวละครเอกสตรีเพียงตัวเดียวเท่านั้นที่หน้าตาธรรมดา ในนวนิยายที่ไม่เน้นเรื่องราวของความรักเชิงคู่สาว เช่นตัวละครนุชนารถ ในเรื่องคนแคระ ผู้เขียนได้เน้นบรรยายลักษณะนิสัยและอาชีพให้โดดเด่นทดแทนลักษณะพิเศษของรูปร่างหน้าตา

1.2 ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่แสดงออก

พฤติกรรมนั้นแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นอย่างไร เช่น ช่างน้อยใจ กล้าหาญ กตัญญู เป็นต้น พฤติกรรมที่ตัวละครสตรีแสดงออกเหล่านี้มักสอดคล้องไปตามธรรมชาติของสภาวะแวดล้อม อยู่ภายใต้กรอบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ ทั้งนี้ก็เพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ให้มีความโดดเด่นเหมือนจริงของนิสัยและพฤติกรรมมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์และกาลเวลา โดยสังเกตจากพฤติกรรมและอารมณ์ที่ตัวละครแสดงออกหรือบทบรรยายความรู้สึกของตัวละครเองและความรู้สึกของตัวละครอื่นที่มีกับตัวละครเอกสตรี ดังที่ปรากฏให้เห็นผ่านตัวละครสตรีทั้ง 9 ตัวละคร ดังนี้

กรองใน ในเรื่องจับต้นมาชนปลาย

“แม่กรองเป็นอะไรไป”

“นั่นสิ” กรองในว่า นั่งพรอกลงข้าง ๆ เพื่อน “พักนี้เขาเป็นเอาமாகเราก็อไม่รู้จะทำยังไง ไหนจะร้านอาหาร ไหนจะแม่ นีตินะ ที่มีลูกทิมแข็ง ขายโก๊ะนะใช้ได้เลย” ขายโก๊ะของกรองในคือเด็กสาวที่เป็นผู้จัดการร้านนั่นเอง

“ซื่อ...ไม่จั้น เราแจ้งไปแล้ว”

พินทุมมองเพื่อนอย่างเห็นใจ ช่วงนี้ต้องนับว่ายังอยู่ในช่วงภาวะวิกฤติของครอบครัว เพราะร้านอาหารเจอกับภาวะเศรษฐกิจถดถอย ขณะเดียวกันประพาก็มีอาการแปลก ๆ ขึ้นทุกวัน

"ให้เราช่วยอะไรมั๊ย"

กรองในนิ่ง ไม่ไหวว่าไม่อยากจะให้ใครช่วย แต่ว่ากรองในเป็นคนระมัดระวังตัว "ไม่เป็นไรหรอก...เดี๋ยวแม่ก็ตี...สูตรนี้เรารับไว้ก่อนนะ พินเดี๋ยวเอาไปให้ป้าнімเกลองทำดู"

(จับต้นมาชนปลาย : 53)

นอกจากนั้นกรองในยังเป็นลูกสาวคนโต เมื่อพ่อและแม่หย่าขาดกัน กรองในจึงต้องดูแลแม่และน้องชาย ทำให้เธอมีเข้มแข็ง และต้องเป็นผู้นำอยู่เสมอ

"มีอะไรหรือเปล่า" ประพาสถามขึ้น กรองในหันมาทางผู้เป็นมารดา นิ่งไปชั่วขณะก่อนตอบเบา ๆ "นิดหน่อย..."

ประพาสมองดูกรองใน ลูกสาวผู้ดูเหมือนสวยงาม อ่อนโยนเหมือนแม่แต่กลับเข้มแกร่งและห้าวหาญกว่าประพาสมากนัก เธอได้แสดงให้เห็นชัดเจนแล้วว่า ในยามวิกฤติเธอสามารถดูแลประพาสได้

(จับต้นมาชนปลาย : 250)

บวงสรวงตรงเข้ามานั่งข้าง ๆ "ผมกำลังจะมาขอคำแนะนำจากคุณแม่ทีเดียวยังไง ทำไมภรรยาผมถึงไม่ฟังผมเลยซักเรื่องเดียว เธอจัดการเองหมดทุกเรื่อง..."

(จับต้นมาชนปลาย : 314)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครกรองในว่าเป็นคนร่าเริง ระมัดระวังตัว เข้มแกร่ง มีความเป็นผู้นำ กล้าคิดกล้าทำ และชอบเอาชนะ

ปานหทัย ในเรื่องโงงสีเทา

“แม่คะ หนูว่าจะลาออกจากงานเสียทีแล้วละ ไม่งั้นไม่มีใครดูแลแม่เลย แอ้มถ้าต้องลางานบ่อย ๆ ก็เกรงใจเขา เราลาออกดีกว่าให้เขาเชิญออก”

(โงงสีเทา : 45)

ปานหทัยให้สาวใช้ประคองแม่ไปนอน พร้อมกับสั่งให้

“เอาผ้าเช็ดตัวให้แม่หน่อยนะแล้วเปลี่ยนเสื้อผ้าไปเลย”

ส่วนเธอกลับเข้าไปจัดการกับห้องน้ำเสียเอง เพราะตั้งแต่แม่ป่วยเธอเกรงใจสาวใช้คนเดียวมากขึ้น งานไหนง่ายกว่าต้องสั่งให้แอ้วจัดการ ส่วนงานวุ่นวายเลอะเทอะ เธอเข้าไปทำเองเสียเกือบทั้งนั้น ด้วยตระหนักดีว่าหากสาวใช้ไม่สบายใจกับงานในบ้าน เรื่องจะลำบากมากไปกว่านี้ ยิ่งดี ๆ แบบนี้แล้วยังเรียกให้มาทำความสะอาดห้องน้ำ มันออกจะมากไปเหมือนกัน แต่ให้ช่วยเช็ดตัวผลัดผ้าให้แม่แบบนี้เกรงใจแย่มากแล้ว

(โงงสีเทา : 369)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครปานหทัยว่าเป็นหญิงสาวที่อ่อนโยนแต่แฝงด้วยความเข้มแข็ง จิตใจโอบอ้อมอารี ชอบเกรงใจผู้อื่น และเป็นลูกกตัญญู สังเกตได้จากพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความเกรงใจผู้อื่นของเธอ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงาน คุณหมอมโนโรงพยาบาล หรือแม้แต่แอ้วแม่บ้าน

ชลโฉม ในเรื่องน้ำล้นไฟ

ความเป็นคนเจ้าอารมณ์บ่อยครั้งที่เธอแสดงด้วยอาการงอน ไม่ยอมพูดจากับอีกฝ่าย

ขณะที่ยอคดียิ่งกำลังบอกหล่อนบนระเบียบหน้าครัว

“พ่ungsี้ไปกรุงเทพฯกันใหม่ พี่อยากพาโฉมไปเลือกของสักอย่าง เอาอย่างที่โฉมชอบที่สุดเลยนะ จะเป็นแหวนก็ได้ นาฬิกาก็ได้ เลือกอย่างที่ต้องใช้บ่อยนะ จะได้เหมือนพี่อยู่กับโฉมทุกวันไงล่ะ”

“ไม่ละกะ ขอบคุณ” หญิงสาวตอบค้ำอย่างซาเย็น...ถึงอย่างไรหล่อนก็โกรธเขาอยู่นั่นเอง โกรธวันก่อนแล้วยังต้องมาโกรธวันนี้ “ถ้าฉันอยากได้อะไรเมื่อไหร่ แล้วไม่มีปัญญาซื้อ ก็คงต้องปล่อยให้ตัวเองอยากได้ไปก่อน”

ว่าแล้ว หล่อนก็ทำหน้าที่เช็ดคางเช็ด ก้าวเร็ว ๆ ไปยังประตูลวด

(น้ำเล่นไฟ : 333)

“เธอนี้คงโกรธใคร โกรธนานเหมือนที่ปู่ว่ามังนะ” เขาเปรยพลางก็นึกถึงวันก่อนที่หล่อนอารมณ์ดี คุยกับเขาเรื่องปลาทุยัดไส้ได้เป็นนานสองนาน หน้าตาเบิกบานสดใส...แสงที่ผ่านจากหน้าต่างส่องเข้ามาฉายตรงนัยน์ตา แลเห็นชีวิตชีวาในนั้น “แต่เวลาเธอไม่โกรธนี่ดูดีกว่าสิบเท่าเลยละนะ...น้องฉายว่าใหม่...สวยกว่าโกรธสิบเท่า...เพราะยังงั้นฉันก็เลยไม่ยอมขาดทุนใจ ไม่ยอมตีหน้ายักษ์กับใครนาน ๆ กลัวไม่หล่อใช้ใหม่ฉาย”

(น้ำเล่นไฟ : 367)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครยล โจมว่าเป็นคนใฝ่ในการเรียนรู้ ซื่อสัตย์ มัธยัสถ์ และเจ้าอารมณ์ สังกัดได้จากพฤติกรรมที่เธอให้ความสนอกสนใจในความรู้นี้ใหม่ ๆ ที่ตนยังไม่รู้และตั้งใจศึกษาเล่าเรียน อีกทั้งยังยึดมั่นถือมั่น โกรธใคร โกรธนาน แสดงความโกรธด้วยการไม่พูดจาและหลบหน้า

มาราดา ในเรื่องพลั่วไปในพรายเวลา

เมื่อธิดาบอกว่า นั่นเป็นเรื่องของความเห็น เรื่องของสิทธิส่วนบุคคล หากเหตุผลที่ต้องถูกลงโทษนั้นเนื่องมาจากเธอหนีเรียนและเกาะรถไฟไปประท้วงกับพวกนักศึกษามหาวิทยาลัยอีกเมืองหนึ่ง โดยไม่ได้รับอนุญาตนั่นเอง

และนั่นก็คือเหตุผลสำคัญที่นำเธอมานั่งจ้องอยู่ในบังกะ โลแห่งนี้ ก่อนกำหนดถึงหนึ่งปีเต็ม จะว่าไปแล้ว มาราดาเห็นว่ามันก็ไม่เลวเสียทีเดียว เพราะงู ๆ เธอก็ได้บินข้ามฟ้า หนีความโกลาหลกลับมาอยู่กับพ่อที่เธอสุดแสนจะคิดถึง

(พลั่วไปในพรายเวลา : 42)

การแหกกฏของเธอนั้นมันกลับมาซึ่งความรักความสามัคคีกลมเกลียวระหว่างเพื่อนพ้องของเธอมากยิ่งขึ้นไปอีก แน่นอน เธอเข้าใจในสิ่งที่ผู้ใหญ่เป็นห่วง การที่เด็กสี่ห้าคนจะหนีออกไปดูคอนเสิร์ตกันตามลำพังจนคิดคั่นนั้น มันเสี่ยงต่อภัยอันตรายนานาชนิด แต่เธอก็มีชีวิตจิตใจ มีเพื่อนซึ่งต่างก็มีความต้องการเล็ก ๆ ที่เป็นส่วนตัว เธอพร้อมเสมอที่จะแลก แลกกันอย่างยุติธรรมที่สุด ไม่ว่าจะบดทลงโทษบั่นทอนจะเป็นอะไรก็ตาม

(พลีวไปในพรายเวลา : 40-41)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครมาราดาว่าเป็นตัวละครที่รักอิสระชอบความท้าทาย มีความกล้าในการเผชิญกับสิ่งแปลกใหม่ มีความคิดเป็นของตนเองหรืออาจกล่าวได้ว่าคือร้อน เอาแต่ใจตน แต่เธอก็เป็นคนที่มิมีเหตุผลในทุกการกระทำของตนเองเสมอ แม้จะรู้ว่าสิ่งที่เธอเลือกทำตามใจตนจะผิดกฎกติกาของบ้าน สุดท้ายต้องได้รับบทลงโทษ หากเธอคิดว่าประโยชน์ที่เธอจะได้รับคุ้มค่างับบทลงโทษ มาราดาก็พร้อมที่จะแหกกฏแล้วกลับมารับโทษนั้นในภายหลัง

ว่าน ในเรื่องในรูปเงา

“ฉันไม่ได้โกรธ แต่ฉันเกลียดเธอ” ว่านประกาศ

“เธอจะเกลียดฉันได้อย่างไร” เจ้าหนูมบ้านนาถามเหมือนหัวใจจะ

ขาด

“เธอดูถูกฉัน วันนี้เธอแสดงออกทั้งคำพูดทั้งท่าทางเพื่อดูถูกฉัน”

หล่อนโกรธจนเสียงสั่น

(ในรูปเงา : 107)

จากหน้าต่างในครัว เขาเห็นว่านเลิกยิ้มกับชอบ โองแล้ว หันลงคมมิดกับนิ้วมือเรียวของตนเองอยู่อย่างตั้งใจ เจ้าไกรุ่นคั้นกระเสือกกระสนอยู่บนพื้น แต่เมื่อว่านหัวค้อมมันขึ้นมาวางบนโต๊ะไม้ มันก็ไม่คั่นรนอันใดอีก มือหล่อนบานัก หรือหนุ่มवलจนดูเหมือนเจ้าไก่อจะเปลอตัววางใจในอันตรายที่จะมาถึง มันไม่ทันรู้ตัวด้วยซ้ำไปเมื่อหล่อนบาดคมมิดเข้าที่ลำคออันยาว

ค้ำของมันเป็นอย่างรวดเร็ว มันไม่ทันร้องสักอ้อกด้วยซ้ำ คอที่พับห้อยลงเท่านั้น บอกว่ามันตายแล้ว ว่านเลื่อนกะละมังใบเชิงร่องรับเลือดไก่ที่ไหลนอง หล่นมองคุณเลือดอย่างไม่สะทกสะท้าน แต่เจ้าพลีต้องหลับตาเป็นอนาถา หนีภาพนั้นพร้อมกับกัดปากข่มใจกลืนน้ำขม ๆ ที่ล้นขึ้นมาจุกลำคอ

(ในรูปเงา : 102-102)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครว่าน ตั้งแต่จำความได้เธอต้องช่วยเหลือตนเองทำงานแทนแม่แทบทุกอย่าง ไม่มีญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้านคอยให้ความช่วยเหลือ เธอจึงไม่ใคร่จะใส่ใจใครนักแต่ใฝ่ใจว่าจะเป็นคนมีโลกส่วนตัวสูง เธอเพียงแต่เลือกที่จะรับหรือปฏิเสธกับคำพูดของผู้อื่น เธอจึงพูดหรือแสดงท่าทีอย่างที่ต้องการได้อย่างอิสระ และมีมุขลึกลับยากที่คนนอกจะคาดเดารมณ์ของเธอได้

กำไลแก้ว ในเรื่องอิงฟ้ามหานที

หนแรกที่เขายกแขนมาโอบหล่อน กำไลแก้วค่อย ๆ เบี่ยงตัวออก แล้วว่าเสียงเขม้อย่างไม่ยอม ‘กำไลไม่ชอบแบบนี้ละคะคุณรัฐ’ และครั้งเขาจับมือหล่อน กำไลแก้วก็ยอมให้จับแค่มือ เมื่อใดเขาทำท่าจะล้วงล้ำ มากกว่านี้ หล่อนจะมองหน้าเขาแล้วว่าอึม ๆ ‘ไม่เหมาะนะคะคุณรัฐ’

(อิงฟ้ามหานที : 28)

บัดนี้กำไลแก้วรู้ด้วยใจว่า ภาระหน้าที่ในการดูแลแม่ก็จะต้องเป็นของหล่อนและเป็นมากกว่าเดิม

“พี่คุยกันระหว่างสองครอบครัว” พี่ไฟดึงแขนหล่อนออกมานอกห้องแม่ “คือครอบครัวพี่กับโกมุทและอร เราเห็นว่าในเมื่อกำไลอยากพาแม่กลับบ้านและยืนยันว่าจะดูแลแม่ขนาดยอมลาออกจากงาน เราก็เห็นดีด้วย และเราก็หวังว่ากำไลคงทำหน้าที่นี้ได้อย่างดี สองครอบครัวเราขอสนับสนุนด้านปัจจัยเงินทองก็แล้วกัน เพราะถ้าจะให้เราสองครอบครัวมาดูแลแบบเป็นหลัก มันย่อมเป็นไปได้ มีความไม่สะดวกอยู่หลายอย่าง กำไลเข้าใจไหม๊จ๊ะ”

หล่อนรีบพยักหน้ารับ ไม่อยากให้อ້องพูดคุยกันมากคำมากความจน
กลายเป็นเรื่องเก้งกัน

“พี่ไม่ต้องห่วง เรื่องดูแลแม่ กำไลรับผิดชอบเองคะ” หล่อนบอก
อย่างมั่นใจ

(ยังพำมทานที่ : 438)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครกำไลแก้วเป็นคนกตัญญู เธอ
เป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่ถูกปลูกฝังให้รักกนวลสงวนตัว และด้วยความที่เป็นคนลูกคนสุดท้องในบรรดา
พี่น้องทั้งสี่คน พี่น้องทุกคนต้องฟังความคิดเห็นของกันและกัน กำไลแก้วจึงมีนิสัยไม่มั่นใจใน
ตนเอง เธอมีความต้องการความคิดเห็นของผู้อื่นมาสนับสนุนความคิดและการกระทำของตนอยู่
เสมอ ไม่ว่าจะเกิดเรื่องอะไรขึ้น เธอต้องขอคำปรึกษากับคนที่เธอไว้วางใจอยู่เสมอ

ซาริยา ในเรื่องไส้เดือนตาบอดในเขาวงกต

ในครั้งที่สิบเอ็ดที่พบกัน เมื่อธนาบอกเธอว่าเขากำลังจะกลับไปอยู่
กรุงเทพฯ ด้วยความลุ่มหลงอันเค็ดเค็ดเดียวดุจเดียวกับแม่ของเธอ ซาริยาก็หนี
ตามเขาไป

(ไส้เดือนตาบอดในเขาวงกต : 77)

ซาริยาไม่ได้ร้องไห้เหมือนที่เคยทำมาตั้งแต่อายุสิบหกอีกต่อไป ไม่
ว่าจะให้กับธนา ซานนท์ นที ถ้อยถวิลในจดหมายรักของพ่อหรือแม่แต่ปราณ
และตัวเธอเองที่ต้องเสียเขาไป ในใจของเธอแห้งผาก และเธอก็รู้สึกราวกับ
กระหายน้ำอยู่ตลอดเวลา แต่ไม่ว่าจะกินน้ำเข้าไปมากแค่ไหน เธอก็ยัง
กระหายอยู่เช่นนั้นและยังคงไม่สามารถร้องไห้ออกมาได้

(ไส้เดือนตาบอดในเขาวงกต : 230-231)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครซาริยาว่าเป็นคนช่างคิดช่าง
สงสัยช่างจินตนาการ และต้องการความรัก สังกัดได้จินตนาการที่เธอสร้างขึ้นเองและมีทั้งความสุข
และสงสัยในกรอบของจินตนาการนั้นตั้งแต่เด็ก จนกระทั่งเธอโตพอที่จะเข้าใจความรัก เธอได้

ทุ่มเททุกอย่างเพื่อคนที่เธอรัก แม้จะผิดหวังกับคนรักคนแล้วคนเล่าแล้วเธอยังคงติดตามหาความรัก
อยู่ร่ำไป

นุชนารถ ในเรื่องคนแคะ

งานศิลปะชุดแรก ๆ ของนุชเป็นงานจิตรกรรม เธอเริ่มจากการเขียน
รูปโดยใช้สีน้ำ แล้วเปลี่ยนมาเป็นภาพเหมือนจริงโดยใช้สีน้ำมัน ช่วงต้นเธอ
ต้องการเผยแพร่ทักษะของตนให้ใครต่อใครได้เห็นเธอเร่งร้อนพิสูจน์ตัวเองและ
ต้องการที่จะได้รับการยอมรับ งานแสดงชุดแรกบ่งบอกอย่างโจ่งแจ้งถึง
ลักษณะอวดสำแดง ซ้ำยังมีเนื้อหาทะเยอทะยานสูงส่งเสียจนดูเสแสร้ง ให้
ผลลัพธ์อันเห็นได้ชัดถึงความกลวงเปล่าของแก่นงาน กระนั้นเธอก็ยังทำงาน
ไม่หยุดหย่อน พัฒนาฝีมือขึ้นเรื่อย ๆ วังไร้เข้าออกตามงานแสดงศิลปะ
ติดตามงานทัศนศิลป์ของศิลปินร่วมสมัย พร้อมกับหันเหสู่รูปแบบและ
สไตล์อื่น ๆ

(คนแคะ : 119)

นุชคอยสังเกตคนแคะ ติดตามการเคลื่อนไหวของเขา พอเห็นคน
แคะซึมนาน เธอมักเข้าไปชวนคุย หยอกล้อ ปฏิบัติต่อเขาด้วยมิตรไมตรี ทั้ง
สองดูเหมือนคุ้นเคยกันมานาน เธอสอนเขาเล่นต่อจิ๊กซอ พาเขาขึ้นไป
คาเฟ่ ความตั้งใจที่จะแคะรอยอดีตของตนลดความสำคัญไป ท่ามกลาง
อดีตที่กำลังเจือจางลง คนแคะดูพอใจเมื่อเห็นนุชอยู่ใกล้ เธอเป็นสิ่งที่ถ่วงดุล
ของความทรงจำสุดท้าย

(คนแคะ : 307)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครนุชนารถว่าเป็นคนหยิ่ง
ทรนง มีความเป็นศิลปินช่างจินตนาการ ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย เอาจริงเอาจัง และเพิกเฉยต่อ
การกระทำผิดของเพื่อน สังเกตได้จากพฤติกรรมที่เธอทุ่มเทและจริงจังกับการทำงาน เธอมีท่าทีเป็น
มิตรที่มีให้กับเพื่อนสนิททั้งสองรวมไปถึงกับคนแคะที่เพิ่งรู้จักกัน และเพิกเฉยกับการกระทำของ
เกริก ผู้ลักพาตัวคนแคะมาหักขังไว้

ทิพย์ ในเรื่องลับแล, แก่งคอย

เมื่อทำแกงป่าเสร็จ แม่ตักใส่ถ้วยให้แก่งคอยถือไปส่งยังบ้านฟากข้ามคลอง เช่นเดียวกับให้แก่งคอยถือไปส่งที่บ้านลุงเสริฐ เป็นเช่นนี้เสมอมา พอช่วงเย็นย่ำที่บ้านฟากคลองจะนำถ้วยเปล่ามาส่งคืน หากไม่ให้ลูกหลานมา เข้าตัวก็จะมาเอง ช่วงเวลาเช่นนี้ครอบครัวเรานั่งพร้อมหน้ากินข้าวกันอยู่ พอแขกไปใครมา พ่อจะออกปากชวนให้มากินข้าวด้วยกัน พ่อรับรู้เรื่องราวที่แม่ทำกับข้าวแบ่งปันจากปากคำของเพื่อนบ้านที่นำถ้วยชามมาคืน พ่อยิ้มอารมณ์ดีประหนึ่งคำชื่นชมยินยอมในเรื่องน้ำจิตน้ำใจที่ได้กลับคืนนั้นเป็นของพ่อมากกว่าเป็นของแม่เองเสียอีก

(ลับแล, แก่งคอย : 163)

“ดูอยากจะเอาสันตินลูบหน้ามันจริง ๆ” แม่วกกลับไปแวงป่าอุไรนี้
ละแม่ตัวจริง ปากคลาดด้วยความดิบสด

(ลับแล, แก่งคอย : 367)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครทิพย์ว่าเป็นคนมีน้ำใจ ขยัน อีกทั้งยังเป็นคนเปิดเผย ไม่เก็บอารมณ์ ปากจัด และเป็นคนไวใจผู้อื่นจนเกินไปจึงกลายเป็นคนประมาทและมกมาย สังเกตได้ความมีน้ำใจแบ่งปันกับข้าวให้เพื่อนบ้าน อีกทั้งมีนิสัยมกมายชอบเสี่ยงโชคด้วยการเล่นหวยและการพนัน แต่หากไม่พึงพอใจใครเธอจะไม่เก็บอารมณ์แล้วต่อว่าผู้นั้นด้วยคำพูดรุนแรงไม่ว่าจะต่อหน้าหรือพูดลับหลัง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ตัวละครเอกสตรีในนวนิยายที่ได้รับรางวัล มีหลักในการดำเนินชีวิตเป็นของตนเอง พื้นฐานด้านจิตใจเป็นมิตรต่อผู้อื่นทั้งคนที่รู้จักและไม่รู้จัก มีความอดทนในการดำรงชีวิต ส่วนใหญ่พวกเขาได้รับการยอมรับจากสังคมว่ามีสิทธิเท่าเทียมกับเพศชาย พวกเขาสามารถเลือกประกอบอาชีพได้อย่างเสรี มีรายได้เพียงพอต่อการเลี้ยงดูตนเอง อีกทั้งยังมีอิสระในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ มีเพียงตัวละครทิพย์เท่านั้นที่ถูกกำหนดชีวิตจากบิดามารดาและสามี และยังพบว่าความรักมีผลเป็นอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงนิสัยและพฤติกรรมของตัวละครเอกสตรี

1.3 ความรู้ ความสามารถ และฐานะ ที่นำไปสู่การดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ

องค์ประกอบเฉพาะบุคคลในส่วนของความรู้ ถือเป็นหนึ่งองค์ประกอบที่เกี่ยวกับคุณภาพและประสิทธิภาพของการสื่อสาร โดยเมื่อตัวบุคคลรับสารทั้งจากการสั่งสอนโดยบุคคลอื่นโดยตรง หรือจากประสบการณ์ของตนเอง ในด้านใดได้คิดจนเกิดเป็นองค์ความรู้ จะทำให้มีศักยภาพในการนำความรู้ที่ไปก่อประโยชน์ในทางที่ดีต่อตัวของบุคคลนั้นเองได้ มนุษย์ทุกคนต่างมีความสามารถไม่ว่าด้านใดก็ตามหนึ่ง เพื่อดำรงอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข ดังปรากฏในตัวละครสตรีในนวนิยายไทย ได้แก่

กรองใน ในเรื่องจับต้นมาชนปลาย

พนักงานทุกคนในร้านรักและเกรงใจกรองใน เพราะเธอเป็นเจ้านายที่ไม่พุดมาก และมีจิตวิทยาในการใช้คน ทั้งยังสามารถในการจัดการ ไม่ว่าจะมีปัญหาอะไรขึ้น เธอก็จะสามารถคลี่คลายได้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีคุณประพาพอาละวาด

(จับต้นมาชนปลาย : 75)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นความรู้ ความสามารถ และความถนัดของตัวละครกรองในเติบโตมาในครอบครัวชนชั้นกลาง เธอเรียนดีกระทั่งจบการศึกษาด้วยเกียรตินิยมจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ แต่แล้วเมื่อพ่อและแม่เลือกที่จะหย่าขาดจากกัน แม่และกรองในได้ย้ายจากชานเมืองของกรุงเทพมหานครมายังจังหวัดระยอง กรองในจึงเริ่มต้นทำร้านอาหาร โดยอาศัยความสามารถในการบริหารจัดการที่ตนเองถนัดกระทั่งร้านอาหารของเธอดำเนินมาได้จนปัจจุบัน โดยพนักงานในร้านทุกคนต่างให้ความช่วยเหลือเธอเป็นอย่างดี

ปานหทัย ในเรื่องโง่งมสีเทา

วันที่เพื่อนพ่อมารับประทานอาหารที่บ้าน พ่อจะภูมิใจมากเมื่อได้อวดใคร ๆ ว่าลูกสาวเล่นเปียโนเก่ง ‘ไอ้ปานมันสอบเปียโนเกรด ๘ ได้ honour เชียวนะ มีอยู่ปีได้แค่ merit เสียทำเป็นบ้า ปีนั่นมันสอบไล่ชั้นมัธยมปลายพอดี’

(โง่งมสีเทา : 24)

ปานหทัยเลือกเรียนเปียโน และอีกหลายปีต่อมา เธอเรียนสีไวโอลิน ด้วย ส่วนกีตาร์นั้นหัดเอากับเพื่อน ๆ ผู้ชายที่เขาชอบเอากีตาร์มาเล่นเวลาไปทัศนจารกัน ดูเหมือนว่าพื้นฐานดนตรีในวัยเด็ก ได้ส่งให้ทุกคนที่เรียนดนตรีสามารถจับเครื่องดนตรีได้แทบทุกชนิด

(โงงสีเทา : 165)

ทุกคนปลื้มกับฝีมือการเล่นเปียโนของหญิงสาวยิ่งนัก แม้แต่ผู้ไม่เคยยินดียินร้ายกับดนตรีคลาสสิกเลยก็ตาม บางคนถึงกับรู้สึกว่ามีโชคเหลือเกิน ได้ฟังเพลงคลาสสิกแบบสด ๆ ในบรรยากาศแสนจะส่วนตัว ซึ่งหาฟังหาชมได้ยากมาก

(โงงสีเทา : 319)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นความรู้ ความสามารถ และความถนัดของตัวละครปานหทัย พบว่าเธอเป็นลูกโทนในครอบครัวชนชั้นกลาง เธอได้รับการฝึกฝนทางด้านดนตรีมาตั้งแต่เด็ก ทำให้เธอสามารถเล่นดนตรีได้แทบทุกชนิด แม้ว่าโตขึ้นอาชีพพนักงานธนาคารที่เธอกำลังทำจะไม่เกี่ยวข้องกับดนตรีเลยก็ตามที เมื่อแม่ล้มป่วยด้วยโรคมะเร็งถ้าได้ ปานหทัยต้องลาออกจากงานธนาคาร หันมาใช้ความสามารถพิเศษที่ได้ฝึกฝนมาตั้งแต่เด็กเป็นครูสอนดนตรีของสถาบันที่เธอเคยเรียนดนตรีเมื่อตอนครั้งเป็นเด็ก

ชล โจม ในเรื่องน้ำเล่นไฟ

“ยังงี้ ๆ พี่ก็ช่วยหาที่ปลูกผักให้พ่อด้วยแล้วกันนะ” ดวงแก้วเอ่ยขึ้น

“ผักอะไรแม่” ชล โจมถามขณะที่เด็กชายฉายนั่งฟัง

ไม่ว่ามีสิ่งใดเกิดขึ้นในบ้านในไร่... พ่อแม่จะฝึกให้ลูกต้องรับรู้เพื่อช่วยกันคิด ช่วยกันออกความเห็น รวมไปถึงช่วยแก้ปัญหาถ้าพ่อหรือแม่ต้องการเช่นนั้น

ฉานเป็นคนปลูกฝังสิ่งเหล่านี้ด้วยตนเอง ปลูกฝังทั้งลูกและภรรยา

(น้ำเล่นไฟ : 158)

“โหมไม่อยากจะอะไรเลยจริง ๆ ขอให้โหมสอบได้เกรดที่พอใจก็สบายที่สุดแล้ว...เรื่องอื่น...ก็ต้องคิดเสียว่ามันอยู่นอกเหนือการควบคุมของเรา”

(น้ำเล่นไฟ : 252)

ออกจากรางวัลสิบเอ็ดนาฬิกา (...)

“โหมเบือหรือเปล่า”

“ไม่หรอกค่ะ ไม่เบือเลย โหมชอบความรู้ใหม่ ๆ” น้ำเสียงที่ตอบเขายามนี้ไม่มีขุนเคือง โกรธซึ่ง ไม่รู้ว่าเขาปะแหละสำเร็จหรือว่าหลอนดีนั่นเอง

(น้ำเล่นไฟ : 351)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นความรู้ ความสามารถ และความถนัดของตัวละครยล โหมพบว่าแม้เธอจะเติบโตมาในครอบครัวเกษตรกรกรรม ทว่าพ่อและแม่ปลูกฝังให้เธอพึ่งพาตนเองเป็นหลักและรู้จักประมาณตนเอง ทั้งสั่งสอนจากการบอกกล่าวและปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่ลูก ด้วยขณะนี้ยลโหมอยู่ในวัยเรียนทำให้เธอมุ่งที่จะเรียนรู้ในการศึกษาเล่าเรียนเป็นหลัก

มาราดา ในเรื่องพลั่วไปในพรายเวลา

เธอต้องช่วยชีวิตเขาเดี๋ยวนี้ มาราดาไม่เห็นทางอื่นใดนอกจากนำร่างของปรัชญ์ขึ้นไปบนฐานตอม่อ

...แม่น้ำทั้งสาย มาราดาไม่สำเหนียกหรือกับน้ำตาหยดเล็ก ๆ ที่พรุ้งพรูออกมา กว่าจะมารู้สึกตัวว่าตัวเองร้องไห้ก็เมื่อเธอค้นร่างที่แน่นิ่งของปรัชญ์ขึ้นไปบนหนายอยู่บนฐานตอม่อได้สำเร็จและกำลังผายปอดให้เขาอยู่อย่างขันแข็ง

...จดสมาธิจ่อลงมาที่ปรัชญ์แล้วเริ่มปฏิบัติตามที่เคยเล่าเรียนมา ตั้งแต่เช็กซีพจร-ซึ่งอ่อนเต็มที-เซยไบหน้าของเขาให้เงยสูง ใช้นิ้วส้วงคอเพื่อแน่ใจว่าระบบทางเดินหายใจไม่มีสิ่งแปลกปลอมเข้าไปติดอยู่ จากนั้นก็ใช้นิ้วบีบจมูก แล้วก้มลงประกบปากเป่าลม เข้าไปหล่อเลี้ยงเพื่อประทังชีวิตเพื่อนคนเดียวของเธอ เป่าปากสลับบีบหัวใจ ความรู้ที่เธอได้คิดตัวมาตั้งแต่ครั้งเมื่อเรียนอยู่เกรดห้า

(พลั่วไปในพรายเวลา : 254)

ปรัชญ์ยืนตัวขึ้นมองอย่างสงสัย

จริงอยู่ เมื่อครู่เธอเปรยถึงสิทธิ์คณะ ในแ่งมุมของพุทธประวัติอันเป็นองค์ความรู้แพร่หลาย แต่มันคนละเรื่องกันกับสิทธิภาระของเซอร์มานน์ เฮสเส เขานึกไม่ถึงว่าเด็กจะไปไกลอย่างเธอจะอ่านงานประพันธ์ประเภทนี้

เธอแสบแล้วชักไหลให้ “ฉันไม่ได้เรียนสูง ๆ ก็ไม่ได้หมายความว่าฉันไม่อ่านหนังสือนี้”

(พลีไปในพราวเวลา : 268-269)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นความรู้ ความสามารถ และความถนัดของตัวละครมาราดา พบว่าเธอเป็นลูกสาวนักการเมืองท้องถิ่น เธอเติบโตในประเทศสหรัฐอเมริกา แม่ของเธอเป็นผู้หญิงที่ทำงานเก่ง มีเหตุผล เข้าใจเข้าการ ลักษณะนิสัยของแม่และการที่มาราดามีโอกาสเรียนรู้กับวัฒนธรรมที่แตกต่างจากการหนีออกไปดูคอนเสิร์ตยังเมืองอื่นเหล่านั้นถือเป็นต้นแบบของให้เธอเป็นผู้หญิงมีเหตุผล เข้มแข็ง มองโลกในแง่ดี จากที่มาราดามีโอกาสได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ทำให้เธอรอบรู้และมีสติพอที่จะสามารถนำความรู้ที่ตัวเองรู้มาใช้ในยามฉุกเฉินได้

ว่าน ในเรื่องในรูปเงา

“ฉันตามหาลุงพร้อมมาโดยตลอดทั้งชีวิตของฉัน เธอรู้ไหม...เมื่อแม่พาฉันไปอยู่กับสามีที่ร้ายของแม่ ฉันคิดถึงกระท่อมกลางทุ่งที่ชายชานา เครื่องขีมนคนหนึ่งจะผ่านมาช่วยฉันหิ้วน้ำหรือไม้ก็ผ่าฟัน เมื่อสอบเข้าเรียนสาธารณสุขได้ ฉันถูกบรรจุให้ทำงานที่โน่นที่นี่ เธอไม่รู้หรือว่าฉันใช้ความอดทนและพยายามมากแค่ไหนกว่าจะได้มาทำงานที่ตำบลนี้...”

(ในรูปเงา : 73)

“ม่าไก่ตัวหนึ่งเป็นบาปหนักหรือ...” หล่อนถามเขาขณะนั่งเคียงไก่อให้เปื้อยอยู่หน้าเตา

“ดูหน้าเธอนั่นก็รู้...” หล่อนขึ้นเสียงสูง “แต่เธอรู้ไฉนว่าฉันม่าไก่มาแล้วนับไม่ถ้วน ทุกครั้งที่แม่พาผู้ชายมาที่บ้าน ฉันต้องเชือดไก่ที่เลี้ยงมากับมือเพื่อทำอาหารให้แขกของแม่...ฉันเสียใจจนชินชา ในที่สุดก็เลิกเสียใจหลายปีมานี้ ฉันมีชีวิตที่ดีขึ้นเพราะไม่ต้องเชือดไก่เพื่อใครอีก แต่น้ำซุบไก่อ

ครั้งนี้ ฉันตั้งใจทำให้ลูกรวมคิม ลูกพร่อมจะแข็งแรงขึ้น นี่เป็นครั้งแรกที่
ฉันเชื่อได้โดยไม่เสียใจ...”

(ในรูปเงา : 104)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นความรู้ ความสามารถ และความถนัดของตัวละครว่าน พบว่าเธอเป็นเด็กสาวฐานะยากจน ที่ไม่มีใครยอมรับว่าเป็นพ่อ เพราะแวมแม่ของเธอเป็นผู้หญิงรักสนุกและซี้เมา เมื่อว่านเริ่มโตเธอจึงต้องรับภาระทำงานบ้านแทนแม่ของเธอทั้งหมด ทำให้เธอเป็นคนสู้ชีวิต มีความมุมานะ เมื่อมีโอกาสดูแลเรียน ว่านพยายามร่ำเรียนจนจบปริญญาตรี เธอยอมรับพฤติกรรมของแม่ว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคลของแวมและไม่เก็บคำนิทาของชาวบ้านมาทำให้ตนเองเป็นทุกข์

กำไลแก้ว ในเรื่องอิงฟ้ามหานที

กำไลแก้วพบว่า ฝีมือนการตัดเสื้อที่หล่อนเคยเรียนมาจากแม่ ช่วยหล่อนได้ มันทำให้หล่อนมีรายได้พิเศษเพิ่มขึ้นมา เวลานี้...ลูกค้าคนสำคัญคือพี่สามีของพิรดา เธอส่งตัดเสื้อที่หนึ่งหลาย ๆ ชุด นอกจากนี้แล้วเพื่อนฝูงในบริษัทอีกประปราย ทั้งป้อม ทั้งรัดใจ และยังมีฝ่ายการเงิน กับฝ่ายลูกค้าสัมพันธ์ต่างก็กลายมาเป็นลูกค้าของกำไลแก้วไปแล้วทั้งนั้น เพื่อน ๆ เหล่านี้จะแวะเวียนมาให้หล่อนตัดเสื้อตามแบบที่นำมาให้อยู่เรื่อยมา

(อิงฟ้ามหานที : 328)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นความรู้ ความสามารถ และความถนัดของตัวละครกำไลแก้ว พบว่าการเป็นลูกคนสุดท้องที่ต้องอยู่ดูแลแม่เพียงลำพังเพราะพี่ชายและพี่สาวต่างมีครอบครัวและย้ายออกไปสร้างครอบครัวใหม่ เธอจึงอยู่กับแม่ผู้ป่วยเป็นอัมพฤกษ์ กำไลแก้วจึงต้องจัดการบริหารจัดการทุกเรื่องภายในบ้านเพียงลำพัง และยังมีความถนัดในด้านการบริหารจัดการทั่วไปที่สามารถใช้ในการประกอบอาชีพเลขานุการอีกด้วย เมื่อมีเหตุจำเป็นที่ต้องหารายได้พิเศษหรือลาออกจากงาน เธอสามารถนำความรู้ด้านการตัดเย็บเสื้อผ้ามาใช้ประกอบอาชีพได้

ซาริยา ในเรื่องไส้เดือนตาบอดในเขาวงกต

ไม่นานเธอก็ได้งานทำที่ร้านขายแผ่นซีดีแกลวีสลม แม้จะเป็นเด็กอายุแค่สิบหกในเวลานั้น แต่ความเข้าใจในดนตรีคลาสสิกของเธอก็เป็นที่ประทับใจเจ้าของร้าน แล้วการได้ทำงานที่นั่นก็ยังช่วยให้เธอมีเพลงฟังไม่ขาดแคลนอีกด้วย

(ไส้เดือนตาบอดในเขาวงกต : 77-78)

แต่สายโด่งละ ซารีต้องไปทำงานหรือเปล่า / บ่ายโน้นนะ แต่งานฉันไม่ได้ยุ่งอะไรนักหรอก สั่งแผ่น คูปัญชินิดหน่อย ไม่ต้องคอยอยู่ประจำที่ร้านแล้ว มีเด็กเฝ้า / พอกินมัย.../ พอยู่ หนูยังมีค่าเช่าที่ที่บ้านทุกเดือนด้วย แล้วบางทีก็ยังมีงานไกด์อีก ให้พวกฝรั่งเสส งานง่ายเงินดี ไม่รู้จะไปไหนก็พาไป วัตถุประสงค์ ซาริยาหันมามัย พี่จำได้มัย เราชอบไปกันตอนเด็ก ๆ

(ไส้เดือนตาบอดในเขาวงกต : 86)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นความรู้ ความสามารถ และความถนัดของตัวละครซาริยาเป็นหญิงสาวที่เลือกอยู่กับสิ่งที่ตนเองรัก มีความสามารถในเรื่องดนตรีคลาสสิกที่ซึมซับมาจากลุงธนิศ ทำให้เธอได้งานที่ร้านแผ่นเสียงตั้งแต่อายุ 16 ปี แม้ว่ารายได้จะไม่มากมายนัก ด้วยฐานะทางบ้านที่ดี เธอจึงมีรายได้จากค่าเช่าที่ที่บ้านทำให้ชีวิตด้านการเงินไม่ลำบาก

นุชนารถ ในเรื่องคนแคระ

นุชเลิกง่วนกับการลอกลายเปลือกหอย หันมาร่างภาพฝ่ามือนั้นแทน เธอจะได้ลงไปนั่งตรงชะโงกหินขอบแอ่ง สวมหมวกฟาง มีสมุดวาดภาพวางอยู่บนเข่ากับดินสอเหลาป้าน ๆ นุชมีทักษะอันดีเลิศ ลายเส้นมีน้ำหนักแน่นชัด แรเงาดำเพิ่มความลึก เดิมรีวรอยลงไปในรายละเอียด ภาพมือที่วาดบ่งบอกถึงอาการหวาดหวั่นสุดขีด มือกางป้องภัยอันตรายที่กำลังจู่โจมเข้ามา แต่อีกภาพหนึ่ง อิริยาบถแสดงถึงมือที่กำลังต่อสู้กับความเจ็บปวดเหลือแสน เกริกชอบมานั่งของ ๆ มองดูเพื่อนสาวร่างภาพด้วยความเพลิดเพลิน

(คนแคระ : 176)

นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่นรุมเร้าเข้ามาในเวลาเดียวกัน ความไม่มั่นคงในสถานะทางการเงินอันสืบเนื่องมาจากรายได้ที่ขยับเขยื้อนในช่วงนี้ เธอได้เงินมาก่อนหนึ่งจากการขายรูป แต่นั่นหลายเดือนมาแล้ว และไม่คิดพยายามจะขายงานที่เหลือแต่อย่างใด เธอนำมาเก็บมิดชิด ปิดประตูใส่กุญแจ ไม่ยอมให้ใครเข้าไปดูงานในสตูดิโอตรงหลังบ้าน ระยะเวลาถึงเธอจำต้องยืมเงินจากกรีกหลายครั้ง บ่อยหนเข้า กรีกจึงโอนเงินมาให้ทุกเดือนโดยไม่เคยทวงถาม เธอรู้สึกผิดแต่ก็รับเงินมาอย่างไร้ทางเลือก

(คนแกระ : 126-127)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นความรู้ ความสามารถ และความถนัดของตัวละคร นุชนารถ พบว่าเธอเป็นจิตรกรสาวผู้ล้มเหลวในการสร้างสรรค์งานศิลปะ แม้พักหลังเธอจะไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างผลงานศิลปะเท่าไรนัก เธอมีความพยายามหาแนวทางการสร้างสรรค์งานของเธอ จนกระทั่งพบกับคนแกระในตึกขานเมืองของกรีก นุชรู้สึกเหมือนมีแรงกระตุ้นให้อยากสร้างสรรค์ผลงานศิลปะขึ้นอีกครั้งหลังจากที่หมดไฟเมื่อครั้งที่คนรักเลิกลา

ทิพย์ ในเรื่องลับแล, แก่งคอย

ในวัยสาว 17 ปี ใ่วว่าแม่จะไม่มีไอ้หนุ่มมากบหาแม่ในเรือนร่างสูง 165 เซนติเมตร และคู่วบนิค ๆ แต่แม่มีผิวพรรณขาวสะอาดอันผิดจากผู้สาวแถวบ้านที่ผิวคล้ำเกรียมแดด แม่อุปนิสัยดี อีกทั้งขยันขันแข็ง ช่วยงานนาพ่อ เฒ่าเหลี่ยมและช่วยแม่เฒ่าจูลศรีทอผ้าขึ้นได้ดูนเรือน คุณสมบัติขยันขันแข็ง ดูแลบ้านช่องนี้เป็นที่หมายปองของไอ้หนุ่มมากหน้าในหมู่บ้าน

(ลับแล, แก่งคอย : 76-77)

ทุกครั้งพ่อจะกำชับให้แม่ทำกับข้าวเพื่อไว้สำหรับเพื่อนบ้านสามสี่ราย (ทั้ง ๆ ที่แม่ก็ทำอยู่แล้วโดยพ่อไม่ต้องบอก) พ่อตระหนักดีว่าแม่ทำกับข้าวอร่อย และจากผลแห่งการแบ่งปันนั้นพ่อก็อึดอัดใจไปกับคำเชิญขอที่ได้รับกลับคืน

(ลับแล, แก่งคอย : 164)

“ยัยทิพย์ เจ้าปคิดทำกับข้าวขายเบิ่ง ฝีมืออย่างเจ้านั้นขายหมดยังบ่
ทันแลง” ป้ามณีเสนอ “เดี๋ยวจ่อยสิขอยซื้อสักอย่างสองอย่าง”

(ลับแล, แก่งคอย : 164)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นความรู้ ความสามารถ และความถนัดของตัวละครทิพย์ พบว่า เธอมีฐานะยากจนแต่เธอเป็นคนขยันและเรียนรู้งานบ้านงานเรือนมาตั้งแต่เด็กตามแบบฉบับของสังคมที่ผู้หญิงถูกฝึกให้เป็นแม่บ้านแม่เรือน

กล่าวโดยสรุปส่วนใหญ่พบว่า ผู้เขียนนวนิยายที่ได้รับรางวัล นำเสนอภาพลักษณ์ของตัวละครเอกสตรีในด้านลักษณะภายนอกเป็นผู้หญิงที่รูปร่างและหน้าตาอยู่ในเกณฑ์ดี มีจิตใจที่เข้มแข็ง วางแผนชีวิตของตนเอง เสียสละตนเองเพื่อคนในครอบครัว มีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิต ด้วยการพึ่งพาตนเอง แม้ต้องเผชิญกับสภาวะปัญหาตัวละครเอกสตรีจะสามารถยื่นหยัดแก้ไขปัญหาคด้วยสติปัญญาและความสามารถของตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งสามีหรือผู้ชายในอดีตและไม่ใช้รูปร่างหน้าตาหรือขายตัวในการหาเงิน

2. การสร้างภูมิหลังของตัวละครเอกสตรี

ความรู้ภูมิหลังเป็นความรู้ที่เก็บไว้ในความจำระยะยาวของมนุษย์ โดยสามารถใช้ความรู้ภูมิหลังเชื่อมโยง ตีความและวิเคราะห์ข้อมูลที่กำลังรับเข้ามาได้ ซึ่งความรู้ภูมิหลังของแต่ละบุคคลจะไม่เหมือนกันและจะเปลี่ยนแปลงไปเมื่อมีประสบการณ์ใหม่ ๆ เกิดขึ้นสถาบันครอบครัวถือเป็นสถาบันแรกที่ทำให้ความรู้ ปูปลูกฝังค่านิยมให้กับสมาชิกใหม่ในครอบครัว ถัดจากครอบครัวคือสถาบันการศึกษาที่บ่มเพาะให้บุคคลสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับโอกาสและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จากการวิเคราะห์ภูมิหลังของตัวละครสตรีในนวนิยายไทยที่ได้รับรางวัลใน พ.ศ.2550-2559 เห็นได้ชัดว่าการปลูกฝังจากสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษามีอิทธิพลอย่างมากในการสร้างนิสัยและพฤติกรรมของตัวละครเอกสตรี เมื่อต้องอยู่ในเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมลักษณะต่าง ๆ ดังที่ปรากฏให้เห็นในตัวละครสตรี ดังนี้

กรองโน ในเรื่องจับต้นชนปลาย

กรองโนสำเร็จการศึกษาด้วยเกียรตินิยม คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ 2 ปี เธอตัดสินใจเลือกเปิดร้านอาหารแทนที่จะทำงานตามสายงานที่สำเร็จเรียนมา เพราะแม่และพ่อ

คู่รักที่รักกันด้วยคุณสมบัติที่เหมาะสมแก่กันและกัน ทำให้บั้นปลายชีวิตต้องจบที่การเลิกรา หลังจากหย่าขาดจากกันเป็นลายลักษณ์อักษร โยธาพ่อของเธอเริ่มต้นชีวิตใหม่กับเลขาส่วนตัวใน กรุงเทพฯ ส่วนประภาพแม่ของกรองโนยืนยันที่ขายบ้านหลังเดิมแล้วพากรองโนและแม่บ้านคนสนิทไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่จังหวัดระยอง กรองโนสังเกตเห็นแม่มีอาการซึมเศร้าลงเป็นระยะ เธอจึงเลือกทำร้านอาหารเพื่อจะมีเวลาดูแลแม่อย่างใกล้ชิด

ใจกาพย์เห็นด้วยว่านับแต่วันที่พ่อกับแม่เลิกรากันอย่างเป็นทางการ และดูเป็นเหตุเป็นผล มีเอกสารหลักฐานครบถ้วน และไม่เห็นอาการฟุ้งฟายของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเลยนั้น แท้จริงแล้วแม่เพียงวางมาดไปอย่างนั้นเอง เวลาที่ยังผ่านไปนานเท่าไร ดูเหมือนแม่จะยังมีปัญหาใหม่ ๆ ก็จะเหินบแนมบ้าง ซึ้งเศร้าบ้าง แล้วแต่ช่วงเวลาหรือสถานการณ์

(จับต้นมาชนปลาย : 45)

โยธาเป็นผู้ชายที่ดูเหมือนเงียบ ๆ แต่แท้จริงแล้วเป็นคนถือเอาตนเป็นใหญ่ ต้องการสถานะตำแหน่งทางสังคม แม้แต่ผู้หญิงเขาก็ต้องการคนที่เชิดหน้าชูตาได้ ประภาพเป็นผู้หญิงที่มีคุณสมบัติที่เขาต้องการครบถ้วน เขาตกหลุมรักเธอก็เพราะคุณสมบัติ โดยไม่รู้ด้วยซ้ำไปว่าวันหนึ่งจะเบื่อคุณสมบัติที่เขาเลือกนี้และกลับกลายเป็นต้องการผู้หญิงที่เชิดชูตัวเขาอย่างมอบกายถวายใจ ซึ่งก็คือเลขานุกรองของเธอเอง

(จับต้นมาชนปลาย : 112)

ประภาพัดศินใจเค็ดขาด บ้านที่ไม่อบอุ่นจะมีไว้ทำไม
 “แล้วเราจะไปอยู่ที่ไหนคะ” นั่นเป็นคำถามของลูกสาวคนที่คือดิ่ง
 ไม่ยอมเรียนอักษรศาสตร์ หากกลับสนใจวิศวกรรมศาสตร์
 “แม่ซื้อที่ไว้...เราไปปลูกบ้านใหม่กันเถอะ”

บ้านหลังใหม่สวยงาม เป็นไปตามความฝัน เหมือนบ้านของ
 นายอำเภอสาครสมัยกระโน้น โดยมีนัมเป็นคนคอยยืนยัน

“ทำร้านอาหารกันดีกว่านะ ป้านิม” นั่นเป็นความคิดของกรองโนกับ
 ป้านิม ปลอ่ยให้ประภาพเพื่ออยู่กับบ้านหลังใหม่พักหนึ่ง บ้านที่มีแต่รูปร่าง
 แต่ไม่มีจิตวิญญาณ

(จับต้นมาชนปลาย : 179)

ประพาพแม่ของเธอได้เจอกับจิโรจแฟนเก่าเมื่อครั้งยังเรียนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แม่ของเธอพยายามจับคู่ครองในให้กับลูกชายของจิโรจ ต่อมาประพาพเกิดความสงสัยในอายุของบวงสรวง ลูกชายของจิโรจ ทำให้คิดไปว่าจิโรจนอกใจเธอตั้งแต่ที่เขาและเธอยังไม่เลิกรักกัน ทำให้ประพาพเกิดภาวะเครียดเพิ่มมากขึ้น กระทั่งเส้นเลือดฝอยในสมองแตก การป่วยของประพาพในครั้งนี้สร้างความลำบากใจให้กับครองในเป็นอย่างมาก เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นกับประพาพ ไม่ใช่เพียงร่างกายที่ป่วยเท่านั้น หากแท้จริงแล้วเหตุเกิดจากภายในจิตใจของประพาพเอง ในสถานการณ์ที่สับสนครองในได้รับความเอ็นดูและความช่วยเหลือจากมัลลิตี แม่ของบวงสรวง มัลลิตีได้เล่าความทุกข์ของตนและการชักชวนประพาพเข้าร่วมปฏิบัติธรรมทำให้ประพาพสามารถปล่อยวางกับความทุกข์ภายในใจได้

“โชคดีครับ เส้นโลหิตฝอยในสมองแตก” นายแพทย์บอกครองใน “ไม่ต้องผ่าตัด น่าจะมาจากความเครียด เพราะมีประวัติเป็นบ้านหมุน แล้วก็อยู่ในช่วงวัยทอง สภาพร่างกายก็อาจจะกำลังมีปัญหาเรื่องความไม่สมดุลของฮอร์โมน...”

ครองในนึกถึงสภาพของแม่ที่ดูไม่รู้เรื่องอะไร

“แล้วทำไมเขาไม่ยอมพูด ไม่สื่อสารล่ะคะ”

“คนไข้มีปัญหาทางจิตนิดหน่อย พอรักษาทางนี้แล้วผมจะส่งไปให้คุณหมอทางจิตดูแลด้วยนะครับ”

(จับต้นมาชนปลาย : 181)

จากการพูดคุยกับมัลลิตีตลอดเวลาสองชั่วโมงเต็ม ประพาพรู้แล้วว่าทุกข์ไม่ได้เป็นของเธอคนเดียว ทุกคนต่างมีความทุกข์กันถ้วนหน้า นับเป็นองค์ประกอบของชีวิตที่เป็นปกติ “มองเป็นทุกข์ มันก็ทุกข์นะ พี่” มัลลิตีว่า “แต่ถ้าเรามองทุกข์เป็นสุขน้อย มันก็ดีเหมือนกันนะ”

“มองทุกข์เป็นสุขน้อย มองสุขเป็นสุขมาก” มัลลิตีว่าอีก “หนูก็เลยอยู่ได้ เพราะชีวิตมีสุข”

“เธอทำให้พี่มองเห็นทุกข์ของตัวเองเล็กน้อย” ประพาพสารภาพ

(จับต้นมาชนปลาย : 203)

เรื่องราวของแม่กำลังจะคลี่คลาย เรื่องราวของใจกาพย์น้องชายเพียงคนเดียวกลับมาโหมกระหน่ำจิตใจของกรองในอีกครั้ง เมื่อมาทราบภายหลังว่าใจกาพย์เรียนไม่จบปริญญาตรี แต่ทำเอกสารมาหลอกที่บ้าน เรื่องที่ใจกาพย์รักเพศเดียวกัน และมั่วสุมยาเสพติดถึงขั้นถูกตำรวจจับกุม ผุดขึ้นมาให้กรองในต้องคอยจัดการและช่วยแก้ปัญหา

“กาพย์มันโทร.มา...”

“โทร.มาทำไม” น้ำเสียงยั้งนิ่ง ไม่แสดงอารมณ์อะไร

“มันบอกว่าถูกจับอีกแล้ว...เพื่อนข้างห้องแจ้งจับ...คราวนี้เจอยาอีกหนักกว่าคราวก่อนอีก”

“อ้าว” ประพาพร้องได้เพียงแค่นั้น (...)

“กรองคงต้องเข้ากรุงเทพฯ กรองจัดการเอง แม่ไม่ต้องไป”

(จับต้นมาชนปลาย : 251)

โยธาหยุดนิ่งไป “ทำไมวะ” เขากับตัวเอง “เรียนหรือก็ดี ผีทำซาตานอะไรวะ”

“ใครว่าผมเรียนดี...นี่ที่ผมเรียนจบละซิ...” ใจกาพย์หัวเราะ “พวกพ่อแม่เอาแต่่วนอยู่กับชีวิตของตัวเอง มีใครรู้มัยว่าที่ผมไม่ไปรับปริญญาเพราะอะไร...ไม่ใช่เพราะเบื่อโลกหรือทำตัวแปลกแหวกแนวกว่าคนอื่นหรอก แต่เพราะผมเรียนไม่จบ...สะใจไหมครับ”

“แก...” โยธาร้อง “แกไปเรียนทุกวันนะ...”

“ใช่...”

“แกมีใบปริญญาด้วย...”

“ก็ใช่อีกนั่นแหละ...เดี๋ยวนี้ใคร ๆ ก็ทำอะไรแบบนี้ได้ทั้งนั่นแหละ พ่อ...อย่าโง่งไปหน่อยเลย ก็เอาใบปริญญาเพื่อนมาสักใบ ใส่ชื่อผมไปแทน แล้วก็เอาไปใส่กรอบตั้งไว้ เป็นไม้กั้นหมา...”

(จับต้นมาชนปลาย : 263)

เมื่อเรื่องราวทั้งแม่และน้องคลี่คลาย กรองในตัดสินใจเปิดฉากชีวิตคู่ร่วมกับบวงสรวง

ปานหทัย ในเรื่องโงงสีเทา

ปานหทัยลูกสาวคนเดียวของครอบครัวชนชั้นกลาง ในวัยเด็กพ่อและแม่ได้สรรหาสิ่งที
ท่านคิดว่าดีที่สุดในให้กับปานหทัยทั้งพาไปเรียนดนตรี เล่นกีฬา และเรียนภาษาต่างประเทศ

‘ลูกต้องคิดว่า พ่อกับแม่เกิดมาในครอบครัวที่ไม่มีปัญญาส่งลูก
เรียนดนตรี’ แม่มักจะปลอบใจปานหทัยแบบนี้ทุกครั้งที่เธอบ่นเรื่องพ่อกับ
เปียโน ‘พ่อแม่เลยหวังให้ลูกได้เรียนดนตรี เหมือนว่าลูกคือตัวแทนของพ่อ
แม่ ทำในสิ่งที่พ่อแม่อยากทำแต่ไม่ได้ทำไง ลูกอย่าคิดมากไปเลย ลูกน่าจะ
สบายกว่าพ่อแม่ตั้งเยอะ มีแม่รับส่งไปเรียนเปียโน เรียนไวโอลิน เรียนว่ายน้ำ
เรียนภาษาจีน พ่อเค้าชอบฟังดนตรี แต่เล่นไม่เป็น เขาก็หวังให้ลูกช่วยให้สม
ปรารถนาในสิ่งที่เขาอยากทำได้ เท่านั้นเอง’

(โงงสีเทา : 25)

โดยเฉพาะความสามารถด้านดนตรีที่พ่อของเธอภูมิใจมากเป็นพิเศษ

พ่อชอบเรียกเธอให้เล่นเปียโนในทุกโอกาส ตั้งแต่วันดีคืนดีที่ไม่มี
อะไรทำ หรือวันที่มีญาติมาหา และวันที่เพื่อนพ่อมารับประทานอาหารที่
บ้าน พ่อจะภูมิใจมากเมื่อได้อวดใคร ๆ ว่าลูกสาวเล่นเปียโนเก่ง

(โงงสีเทา : 24)

แล้วมะเร็งก็พรากชีวิตพ่อไปจากเธอในวัยเพียง 60 กว่า

วันนั้นพ่อเข้าโรงพยาบาลแล้วไม่ได้ออกมาอีกเลย เพราะเสียชีวิตใน
ห้องผ่าตัดด้วยอาการแทรกซ้อนที่ยากจะคาดเดา แม่กำลังไปซื้อของเตรียม
ทำบุญวันเกิดให้พ่อ ส่วนปานหทัยไปทำงานตามปกติ เพราะหมอบอกว่า

‘ไม่มีอะไรมากรับ เราจะตัดชิ้นเนื้อไปดูอีกทีว่าโรคลามไปถึงไหน
แค่ผ่าตัดค่อยจะครับ’

แต่พ่อก็ตายเนื่องจากการผ่าตัดที่หมอบอกว่า ‘ไม่มีอะไรมากครับ’
ทุกคนซ็อกกันไปหมด โดยเฉพาะแม่นั้นเป็นลมแล้วเป็นลมอีก ด้วยไม่ได้
เตรียมใจกับการจากไปอย่างกะทันหันแบบนั้น

‘พ่อเพิ่งจะ ๖๐ กว่า’ แม่ครวญ

(โงงสีเทา : 22)

ญาติ ๆ ต่างคิดว่าอาการจากไปของพ่อเกิดจากการทำงานที่ผิดพลาดของหมอ จึงเรียกร้อง
ให้แม่ฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย แต่แม่ไม่ได้คิดเช่นนั้น จึงถูกญาติ ๆ ต่อว่าต่าง ๆ นานา แม่อดทนกับ
คำต่อว่านั้น ทั้งยังพำสาธอนและปลอบประโลมปานหทัยตลอดมา กับเรื่องการจากไปของพ่อ เธอจึง
ไม่เคยคิดโทษโกรธเคืองหมอผู้รักษาพ่อของเธอเลย

‘ไม่ได้หรอก ฉันไปเห็นหมอเขาทำงานแล้ว ฉันรู้ว่าคุณหมอไม่ใช่
คนซุ่ม ๆ แต่งานมันมาก คนไข้เต็มทุกวัน หมอเขาทำงานจนไม่มีเวลาพักเลย
บางทีเที่ยงแล้วก็ยังไม่มีเวลากินข้าว แล้วเราจะเอาอะไรนักหนา พี่เรณูเสียไป
แล้วเราจะลากเอาหมอตายตามไปด้วยทำไม หมออยู่ยังช่วยคนอื่นได้อีก
เยอะแยะ พี่เรณูเป็นมะเร็ง จะช้าจะเร็วก็ต้องเสีย จะสร้างเวรกันไปทำไม’

‘วู๊ คนไทยเรานี่น่าเบื่อตรงที่ขี้เกรงใจ ถึงได้เสียใจเขาอยู่เรื่อย’

นานหลายเดือนที่แม่แสดงให้เห็นว่าไม่เอ้อออกับเรื่องฟ้อง
หมอ และนั่นทำให้ญาติข้างพ่อเคืองจนไม่มองหน้าแม่ไปพักใหญ่

(โงงสีเทา : 27)

‘ถ้าเราไปเจอคนดีแล้วเรายังไม่เชื่อใจเขา มันแค่คิดหวาดระแวงเขาก็
เท่ากับว่าเราสร้างความทุกข์ให้ตัวเอง คุณหมอที่รักษาพ่อเป็นคนดี มีใจ
เมตตา และทำเต็มตามที่ตามหลักการรักษาแล้ว ส่วนเรื่องผ่าตัด มันคงมีปัญหา
อะไรเกิดขึ้นที่เราไม่เข้าใจ แต่หาใช่ว่าหมอจะตั้งใจให้มันเกิดเรื่อง ถ้าเรามีแต่
ใจอกุศล ชีวิตเราจะอยู่ลำบาก เราต้องรู้จักเชื่อใจคนอื่นบ้างนะลูก’

(โงงสีเทา : 27)

ต่อมาแม่เริ่มมีอาการปวดท้องบ่อยครั้ง แล้วตรวจพบว่าเป็นมะเร็งลำไส้ ความที่ปานหทัย
เป็นลูกคนเดียวและการเสียพ่อไปโดยที่เธอไม่ทันได้ดูใจ แต่ไม่ลำบากในเรื่องการเงิน ปานหทัยจึง

ตัดสินใจลาออกจากงานประจำที่ธนาคารมารับงานพิเศษเป็นครูสอนดนตรี เพื่อจะได้มีเวลาดูแลแม่ได้มากขึ้น

ลึก ๆ แล้วหญิงสาวเองก็ลังเลกับการลาออกจากงานมาอยู่ดูแลแม่ เวลามีปัญหา เธอจะวุ่นวายจนหัวหมุนเพราะไหนจะห่วงแม่ ไหนจะห่วงงาน บางครั้งเครียดจนปวดหัวจะระเบิด แต่แม่พูดถูกที่ว่าแม่ไม่ได้เจ็บป่วยทุกวัน และอีกอย่างแม่ยังอายุไม่มาก แค่น้ำสปีตเอง หากเรื่องราวของพ่อก็ตาม หลอกหลอนให้เรารู้สึกเศร้าใจมาจนทุกวันนี้ พ่อจากไปเมื่อสามปีก่อน โดยที่เธอไม่ได้เห็นใจเลย เพราะเรื่อง ‘รอคุณไปก่อน’ นี่แหละ

(โถงสี่เทา : 22)

“แม่...แม่คิดว่าไฉนจะ ถ้าหนูจะลาออกจากงานจริง ๆ”

แม่น้ำตาคลอ ค้างมือลูกสาวมาแนบแก้ม

“แม่ไม่อยากทำให้ลูกเดือดร้อนเลย”

ปานหทัยตาแดง ๆ

“ไม่เลยคะแม่ หนูสบายดีที่ไม่ต้องไปทำงาน เบื่อแล้วละกับการวิ่งตามดอกเบ็ช วิ่งตามลูกค้า หนูคิด ๆ ไว้แล้วด้วยว่าจะทำอะไรหลังออกจากงาน จะไปสอนเปียโนดีไหมแม่”

ฟังว่าลูกสาวจะไปสอนเปียโนแม่จึงยิ้มได้

(โถงสี่เทา : 45-46)

ชลโฉม ในเรื่องน้ำเต้าไฟ

ชลโฉม เด็กสาวที่เติบโตมาในครอบครัวเกษตรกร แม้จะเป็นเกษตรกรแต่จน พ่อของเธอเป็นเกษตรกรที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านเกษตร โดยตรง เขาได้นำความรู้เกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มาใช้ในสวน ประกอบกับฉานเป็นคนมัธยัสถ์และขยันทำงาน ทั้งยังมีคู่ชีวิตอย่างดวงแก้ว ที่เป็นคนขยันค้าขาย ทำให้ฐานะทางบ้านไม่ลำบากมากมายนัก

ทั้งพ่อและแม่รวมทั้งการดำเนินงานด้านเกษตรผสมผสานก็ได้หล่อหลอมความรักเนื้อดิน แผ่นดิน พืชผักและผลไม้ที่เติบโตใหญ่ให้ผลแลเห็นเป็นความจริงมิใช่ความฝันในแต่ละวันแต่ละคำคืนที่ผ่านไปยามที่พ่อ ลุงปุ่นและคณงานช่วยกันรดน้ำ ไล่ปูย ตัดแต่งกิ่งแห้ง กำจัดวัชพืช กำจัด โรคและแมลงศัตรูพืช ควบคุมลูกค้าแต่ละรายที่เข้ามารับผักและผลไม้ถึงที่ ล้วนเป็นงานหมุนเวียนที่มีเวลาพักน้อยที่สุด

แต่หล่อนและน้องชายก็ซึมซับประทับใจในผลงานของพ่อและแม่ที่ช่วยกันปลูกปั้น ถ้อยทีถ้อยแย่งหน้าที่กันทำ แม่นั่งอยู่หน้าร้านขายพืชผักผลไม้ พ่อควบคุมสวนและ ไร่อยู่เบื้องหลัง บางวันก็อาจเปลี่ยนให้นายปุ่นได้พักบ้าง โดยนั่งหน้าร้านแทน แม่ก็หันมาช่วยพ่อจนกลายเป็นหญิงร่างท้วมกลม ผิวดำอย่าง ที่เห็นถอครูปหญิงผอมบางร่างระหงทรงไฮโซๆ กระเด็นไป เนื่องจากต้องช่วยกันประหยดอย่างถี่ยิบ

(น้ำเล่นไฟ : 225)

สำหรับดวงแก้วแล้ว แม้นชลโฉมจะไม่ใช่ลูกในไส้ แต่ก็ปลุกที่เกิดจากเพื่อนรักของเธอ อีกทั้งเด็กหญิงยังช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจของเธอไม่ให้หนีตะเลิดไปไกล ความผูกพันที่พุ่มพักเลี้ยงดูกันมาดวงแก้วจึงรักชลโฉมดุจดั่งลูกในไส้ของตน ดูเหมือนว่าชลโฉมเองก็รับรู้ถึงความรักนั้นที่ดวงแก้วมิให้เสมอมา และเธอเองก็รักดวงแก้วประดุจแม่แท้ ๆ เช่นกัน

จนบัดนี้ เขาก็ยังไม่รู้ว่าพี่สาวไม่ใช่ลูกแม่เดียวกับเขา... ทั้งฉานและดวงแก้ว ไม่เคยเอ่ยพาดพิงไปถึงนางใยและยีนด้อย่างชายและแม่แท้ ๆ ของชลโฉม แต่เอ่ยถึงอย่างคนทั้งคู่เป็นผู้มีบุญคุณ

ดูเหมือนเจ้าตัวคือชลโฉมผู้ไม่เคยเห็นหน้าแม่ ก็แทบจะลืมแล้วเช่นกัน

‘รับรองจะยีน’ แม่ไม่เอ่ยถึง แต่ใจจะเลื่อนราง นาน ๆ ครั้งคำของตนเองที่สัญญาที่มักผุดขึ้นมาบ่อย ๆ ‘ยีนกับแม่ช่วยเหลือเรามาก เพราะงั้นเราจะเลี้ยงดูยีนให้เหมือนลูกตัวเอง’

(น้ำเล่นไฟ : 45)

สตรีผู้ที่พุ่มพื้กล่อนมาตั้งแต่วันที่แม่จากไป เมื่อหล่อนอายุได้เดือนเศษ ไม่ใช่แม่ก็เหมือนแม่หรือยิ่งกว่าแม่ แม่แต่ยายแท้ ๆ ก็ยังบอก

‘ต้องกตัญญูกับแม่ดวงเขานะ โฉม...แม่เขารักเรามาก ไม่เคยคิดด้วยซ้ำว่าไม่ใช่ลูก’

‘ยายไม่ต้องเตือน โฉมหรือ... โฉมรักแม่ดวงมากขนาดไหน ยายก็เห็นแล้วไม่ใช่หรือ’ หล่อนเคยบอกยายอย่างนั้น

แต่บอกไม่ทันไร ยายก็ตายจากไป ทิ้งหล่อนไว้กับแม่...แม่ผู้มีใจมารดาบังเกิดเกล้า แม้จะคลอดเด็กชายฉายออกมาอีกคน แต่ความรักความอาทรที่มีต่อหล่อนก็หาได้จืดจางลงไม่

ยลโฉมก็เช่นกัน...ทุกครั้งที่ดวงแก้วกอดหล่อนไว้ พलगบอก

‘หนูเป็นลูกแท้ ๆ ของแม่นะ ไม่ใช่ลูกเลี้ยง จำใส่ใจให้แม่น ๆ ถ้าไม่จำเป็น ไม่ต้องบอกใครว่าไม่ใช่ลูกแม่’

(น้ำเล่นไฟ : 37)

ทั้งพ่อและแม่สอนให้ยลโฉมและฉาย น้องชายคนเล็ก มีส่วนร่วมรับรู้ทุกเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว และไม่ปิดกั้นความคิดเห็นของลูก ๆ

“ยังงี้ ๆ ที่ก็ช่วยหาที่ปลุกผักให้พ่อด้วยแล้วกันนะ” ดวงแก้วเอ่ยขึ้น

“ผักอะไรแม่” ยลโฉมถามขณะที่เด็กชายฉายนั่งฟัง

ไม่ว่ามีสิ่งใดเกิดขึ้นในบ้านในไร่...พ่อแม่จะฝึกให้ลูกต้องรับรู้เพื่อช่วยกันคิดช่วยกันออกความเห็น รวมไปถึงช่วยแก้ปัญหาถ้าพ่อหรือแม่ต้องการเช่นนั้น

ฉายเป็นคนปลุกฝังสิ่งเหล่านี้ด้วยตนเอง ปลุกฝังทั้งลูกและภรรยา

(น้ำเล่นไฟ : 158)

“มะม่วงสวนเราขายดีจังเลยนะพ่อ” หล่อนช่วยบิดานับเงินแล้วรัดขางไว้เป็นปึก ๆ นำไปเข้าธนาคารให้ทันก่อนธนาคารปิด เนื่องด้วยฉานจะไม่เก็บเงินสดไว้กับตัว ถ้านำเข้าวันนี้ไม่ทันก็พรุ่งนี้เช้า จำนวนเงินที่นำเข้าแต่ละวันดูเหมือนมากจนหญิงสาวทั้งดีใจและสบายใจ อย่างน้อยก็เชื่อมั่นว่าพ่อจะมีเงินทุนสำหรับต่อยอดอาชีพและจ่ายค่าเทอมลูกอย่างเพียงพอ เพราะค่า

เทอมและค่าใช้จ่ายประจำวันของทั้งหล่อนและน้องชาย คิดแล้วไม่ใช่ไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนของเด็กชายฉายเป็น ‘โรงเรียนแห่งการจัดการความรู้’ ที่มุ่งหมายนำพานักเรียนและผู้ปกครองไปสู่กระบวนการทางวัฒนธรรมและกระบวนการศึกษาแนวใหม่ ทั้งค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง ค่าภาคสนามและอุปกรณ์การเรียนจึงสูงกว่าโรงเรียนแนวเก่า...

(น้ำเล่นไฟ : 321)

วันหนึ่งญาติของแม่ที่ขาดการติดต่อกันมากกว่า 20 ปี ปรากฏตัวขึ้น ยลโฉมคิดว่าจะดีไม่น้อยถ้าญาติฝ่ายแม่จะไม่ใช่เจ้าของตลาดสดใหญ่ ผู้รักรวย การมาของญาติฝ่ายแม่ในครั้งนี้สร้างความอึดอัดใจและความรู้สึกเป็นอื่นให้กับยลโฉมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อนายคัต พ่อแท้ ๆ ของแม่ดวงแก้วคิดจะขมกรรคส่วนหนึ่งให้กับดวงแก้วและลูก ๆ โดยไม่รู้ความจริงว่ายลโฉมไม่ใช่ลูกที่แท้จริงของดวงแก้ว พ่อแม่คอยปลอบประโลมและให้เวลายลโฉมหาวิธีผ่านวิกฤติของความรู้สึกภายในใจของเธอด้วยตนเอง

ฉานสงสารลูกสาวเหมือนกัน...สงสารตรงที่ยลโฉมมีอาจร่วมความผูกพันฉันญาติกับกลุ่มบุคคลที่พบใหม่...เขาเห็นภาพหล่อนกระเด็นออกไปทีเดียว แม้ดวงแก้วจะบอกว่า

‘พี่ไม่ต้องกลัวเรื่องโฉมหรือคนนะ ดวงจะไม่ยอมให้ลูกรู้สึกโดดเดี่ยวเป็นอันขาด’

(น้ำเล่นไฟ : 160)

เมื่อเหลือกันอยู่ตามลำพังสองคน ดวงแก้วจึงเอ่ยอย่างจนปัญญา

“อึดอัดกับลูกทุกวันเลยละพี่ ดวงใจคอไม่สบายทุกทีที่เห็นสีหน้าเขา...เหนื่อยทุกวันทุกชั่วโมงแบบนี้แล้ว ยังมาโดนอารมณ์ลูกเข้าอีก บางทีก็สุดแสนจะท้อใจเหมือนกัน” น้ำเสียงของผู้พูดค่อนข้างแห้งแถมสั้นเครือ

ฉานก็ได้แต่พยักหน้า

“ใช่...พี่เองก็ไม่ว่าจะพูดอย่างไรกับเขา...พูดไปก็แก้ใจอะไรไม่ได้ เพราะไม่ใช่ความผิดของใครเลยแม้แต่คนเดียว...ไม่ใช่เลย...ทั้ง ๆ ก็เห็นใจเขามาก”

“มันขึ้นอยู่กับใจเขาเท่านั้นละพี่ ถ้าเขาทำใจได้ เขาเองก็สบาย”

หล่อนพูด

(น้ำเล่นไฟ : 200)

เมื่อการสอบปลายภาคเสร็จสิ้นลง ยล โฉมคิดจะบอกความจริงเรื่องที่เธอไม่ใช่ลูกแท้ของ ดวงแก้วให้กับญาติของดวงแก้วทราบ เพื่อบรรเทาให้ความรู้สึกอึดอัดใจของเธอ เพราะเธอจะรู้สึกผิดเป็นอย่างมากหากนายคัดจะยกที่ดินให้โดยไม่รู้ความจริงในเรื่องนี้

“ถ้าโฉมจะบอกใครต่อใครว่า โฉมไม่ใช่ลูกแท้ของแม่ ไม่ใช่ เลือดเนื้อเชื้อไขของพวกตรีมิตราจะดีไหมพ่อ จะได้สิ้นเรื่องสิ้นราวกันไป บรรยายภาคีครีมแบบนี้ โฉมไม่ชอบเลย แล้วก็ทำท่าจะรับไม่ไหว”

(น้ำเล่นไฟ : 309)

ฉานมองต้นจุมกและขนตาหลุบต่ำของผู้พูดอย่างรู้นิสัย...ถ้าตั้งใจว่าอย่างไร ก็มักเป็นไปตามนั้น ไม่ต้องคะยั้นคะยอหรือห้ามปรามขอร้อง

“ถ้าลูกคิดดีแล้ว ยอมรับทุกเหตุการณ์ที่เกิดได้ก็บอกความจริงเขาไป แต่ถ้ายังรับไม่ไหว ก็ไม่จำเป็นต้องบอกใคร” บิคายังไม่แน่ใจมากพอจึงแบ่งรับแบ่งสู้เพราะแท้จริงแล้วเขาเองก็คิดว่าใครจะเป็นหรือไม่เป็นแม่ลูกกับใครก็ไม่ใช่เรื่องของผู้อื่น สมมุติว่าพ่อตาทำพิธีกรรมยกทรัพย์สินบางส่วนให้ ยลโฉมด้วยความเข้าใจที่ไม่เป็นจริง ลูกของเขาก็มีสิทธิ์ไม่รับได้ เพราะไม่รับนั้นง่ายกว่ารับหลายเท่า

“คิดดีแล้วละคะ” ฝ่ายลูกลงน้ำหนักเสียงอย่างเห็นได้ชัดว่าตัดสินใจเรียบร้อยแล้ว

“ถ้าคิดรอบคอบแล้ว พ่อก็ไม่ว่าอะไร ก็เห็นด้วย” เขาพูดพลางวางมือลงบนบ่าลูกสาวอย่างสงสารและเห็นใจ “แต่ก็มีมืออยู่อย่างเดี๋ยวนั้นคือลูกต้องอดทนอดกลั้นให้ได้ถ้าต้องพบความไม่พอใจ”

แท้จริงแล้ว ฉานก็รู้สึกว่ามีเหมือนกันที่ลูกทำใจได้เช่นนี้...เหมือนตัดสินใจถืออาวุธออกไปต่อสู้กับผู้รุกราน...เพียงแต่นี้คือการต่อสู้กับใจตนเอง เพื่อผ่านการทดสอบอีกขั้นตอนหนึ่งอย่างเรียกได้ว่าถึงชนะถึงแพ้

ชนะใจ แพ้ใคร...ก็ชนะใจ แพ้ใจตนเองอย่างไรเล่า ลูกของเขาจะ
ได้เติบโตใหญ่กล้า ก้าวขึ้นบันไดชีวิตอย่างคนมีแบบฝึกหัด ขจัดได้แม้สิ่งที่
ถือเป็นปมทางใจ

(น้ำเล่นไฟ : 323)

หลังจากที่ขล โฉมบอกความจริงในเรื่องชาติกำเนิดกับคินดีและน้องฉาย คนทั้งคู่ไม่ได้มี
ที่ทำเปลี่ยนไปจากเดิม อีกทั้งคินดียังช่วยขล โฉมบอกความจริงกับนายคัต พ่อของดวงแก้วด้วย
กระนั้นนายคัต ก็ไม่มีใครคิดใจในเรื่องนี้แต่อย่างใด ทุกคนยังปฏิบัติกับขล โฉมอย่างที่เคยเป็น ทำให้
สภาพจิตใจของขล โฉมกลับมาแจ่มใสคงเดิม

ไม่มีสิ่งใดในน้ำใจทั้งของหล่อนและเด็กชายเปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเขา
หรือหล่อนจะเป็นลูกใคร แท้หรือ ไม่ ก็ไม่อาจทำลายสายสัมพันธ์อันแน่น
เหนียวระหว่างหล่อนกับน้อง น้องกับหล่อนเป็นรักที่มีได้มีหรือเกิดจาก
ครึ่งหนึ่งของสายเลือดเท่านั้น แต่ยังมีและเกิดจากความผูกพันที่ค่อย ๆ สัม
ตลอดมา ประคองเกลียวเชือกที่พันกันไว้อย่างแน่น แม้จะรู้ว่าแท้หรือ ไม่ก็มีใช้
ปัญหา

(น้ำเล่นไฟ : 359)

ครั้นลับร่างเด็กทั้งคู่ ชายหนุ่มจึงนั่งลงบนเก้าอี้ตัวเดิม ขณะที่ดวง
แก้วพนมมือ

“ขอบคุณพ่อมากค่ะที่เมตตาโฉม”

“ก็เอ็งรักมัน ไม่ใช่เธอดวง เอ็งรักใคร่ข้าก็ต้องรักคนนั้นอยู่แล้ว”

คินดีก็เลยจับมือปุมามุมไว้อีก

(น้ำเล่นไฟ : 371)

มาราคา ในเรื่องพลั่วไปในพรายเวลา

มาราคาหญิงสาวลูกครึ่งไทย-อเมริกัน ผู้มีใบหน้าที่อ่อนไปทางเอเชียมากกว่าอเมริกัน เธอเติบโตในประเทศสหรัฐอเมริกา พ่อและแม่แยกทางกันตั้งแต่เธออายุไม่ถึง 10 ขวบ พ่อเลือกที่จะกลับบ้านเกิดที่ประเทศไทย พ่อเปิดธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ใน อ.ปราณบุรีพร้อมกับแต่งงานใหม่กับผู้หญิงไทย ส่วน มาราคานั้นอยู่กับแม่ นักการเมืองท้องถิ่นในสหรัฐอเมริกา แม่ผู้มักจะใช้อำนาจในการปกครองแม่กระทั่งกับคนในครอบครัว การจากไปของพ่อทำให้มาราคาเศร้า เพราะในส่วนลึกของจิตใจเธอรู้สึกว่าเธอเป็นคนไทยเพียง 2 คนกับพ่อที่มาอยู่ต่างแดน แต่แล้วพ่อก็ทิ้งให้เธอเป็นคนไทยเพียงลำพังอยู่ในอเมริกา

“คุณมีบ้าน มีรถชัดเจน แต่ฉันไม่มี” เธอเริ่ม “พ่อบอกว่าฉันคือเหมือนเด็กอเมริกัน แม่บอกว่าฉันไม่เชื่อฟังและไม่เคารพกฎกติกาเหมือนคนไทย ต่างฝ่ายต่างคิดว่าฉันเป็นคนชาติอื่น แต่สำหรับฉัน ฉันคิดเสมอว่าฉันเป็นคนไทย ฉันสนิทกับพ่อมากกว่าแม่ เขาใจดีกว่า มันก็เลยทำให้ฉันรู้สึกเหมือนเราเป็นคนไทยสองคนไปติดอยู่ในดินแดนของฝรั่ง

“แต่แล้ววันหนึ่ง พ่อก็ทิ้งฉัน ไว้กับแม่ คุณคิดดูเอาเถอะ เพื่อคนไทยคนเดียวของฉันทั้งฉันไป ปลดปล่อยให้ฉันอยู่เผชิญชีวิตกับพวกฝรั่ง ฉันรู้สึกเหมือนไม่มีใครเข้าใจฉัน จู่ ๆ วันหนึ่งฉันตื่นขึ้นมาพบว่า วัฒนธรรมครั้งหนึ่งที่เป็นไทยที่ฝังอยู่ในหัวของฉันเป็นเหมือนความฝันที่ไม่รู้จะไปคุยกับใคร ไม่มีใครเข้าใจฉันเลย โชคดีที่ฉันมีบ้านใหม่ที่พอจะไปมาหาสู่อยู่ใกล้ ๆ ไม่งั้นฉันคงแย่”

“แล้วระหว่างนั้นเธอไม่ได้กลับมาเยี่ยมพ่อบ้างหรือ”

“แม่ไม่ให้ แต่พ่อสิ พ่อบอกฉันหลายครั้งว่าจะไปหาฉันปิดเทอมฉันก็รอ รอแล้วรออีก รอจนโรงเรียนเปิดเขาก็ไม่มา โทร.หา ก็ไม่ได้เพราะแม่บอกว่าค่าโทรศัพท์ทางไกลมันแพง พ่อผิดสัญญากับฉันมาตลอด แม่บอกว่ามันเป็นนิสัยง่าย ๆ หลวม ๆ ของคนไทย การตอบตกลงจึงไม่ใช่การรับรองสัญญา แต่เป็นการปลอบใจให้อีกฝ่ายรู้สึกดีขึ้น แล้วค่อยไปหาทางแก้ตัวใหม่เอาข้างหน้า”

(พลั่วไปในพรายเวลา : 285-286)

เข้าสู่วัยรุ่น มาราดาและเพื่อนหนีไปดูคอนเสิร์ตหลายครั้ง และทุกครั้งเธอจะได้รับโทษจากแม่เสมอ เธอไม่เคยจดจำและไม่คิดที่จะเลิกทำผิด ถ้าสุดเธอแอบหนีเรียนขึ้นรถไฟไปร่วมขบวนประท้วงประชนาธิบตีเรื่องสงครามอ่าวเปอร์เซีย ผลของการกระทำในครั้งนี้ ส่งผลให้เธอถูกลงโทษส่งตัวมาอยู่กับพ่อที่ประเทศไทย

... คดีหนีไปดูคอนเสิร์ตสอง-สามครั้งของเธอ แม้กระทั่งมองย้อนกลับไปอีกครั้งในวันนี้ เธอก็ไม่เคยเลยที่จะเสียใจกับมัน ถึงแม้สองครั้งติด ๆ กันจะเป็นการหนีไปดูคอนเสิร์ตเพราะการขอร้องของเพื่อนก็ตาม การที่ได้ไปดู ได้ไปเห็นวัฒนธรรมการดูคอนเสิร์ตของสองวงที่ต่างแวนั้นคือกำไรชีวิตอย่างหนึ่ง

(พลีวไปในระยะเวลา : 40)

มาราดาจึงต้องกัมนำรับกรรมไปตามระเบียบ ทั้งนี้ไม่ใช่เหตุเพราะเธอออกเสียงแสดงความคิดที่ขัดแย้งต่ออำนาจรัฐ แม่อธิบายว่า นั่นเป็นเรื่องของความเห็น เรื่องของสิทธิส่วนบุคคล หากเหตุที่ต้องถูกลงโทษนั้นเนื่องมาจากเธอหนีเรียนและเกาะรถไฟไปประท้วงกับพวกนักศึกษา มหาวิทยาลัยอีกเมืองหนึ่ง โดยไม่รับอนุญาตนั่นเอง

(พลีวไปในระยะเวลา : 42)

เมื่อครบกำหนดที่มาราดาต้องกลับไปเรียนไฮสคูลต่อให้จบแล้ว แต่เธอต้องการจะเรียนและอยู่ประเทศไทยต่อ มาราดาพยายามขอร้องพ่อให้ตนเองได้อยู่ที่ประเทศไทยต่อ ซึ่งไม่เป็นผลด้วยความโกรธมาราดาจึงตัดสินใจหนีออกจากบ้าน มุ่งหน้าเข้ากรุงเทพฯ เพื่อไปขออาศัยและหางานทำกับป้อม หลานของบ้านนี้ ผู้ที่เธอเองไม่รู้ด้วยซ้ำว่าเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย เมาะเสเด็ยวของป้อมคือที่อยู่บนซองจดหมายที่เขียนด้วยลายมือหวัด การเดินทางของเธอเป็นไปอย่างทุลักทุเลเพราะถึงแม่พ่อและแม่จะมีฐานะร่ำรวย แต่เชื่อว่าเธอจะได้รับการตามใจให้ใช้จ่ายอย่างสุรุ่ยสุร่าย

มาอยู่เมืองไทย เธอได้ค่าขนมจากพ่ออย่างเด็กคนหนึ่งวันละไม่กี่บาท อาทิตย์ละไม่กี่ร้อย เหตุผลของการที่เธอได้เงินในจำนวนจำกัดนั้น ก็เป็นอีกหนึ่งมาตรการสำหรับป้องกันลูกสาวหนีเที่ยว นโยบายอันเป็นของแม่

แต่ผู้ใหญ่ก็คือผู้ใหญ่ พวกเขามักเอาความเข้าใจของคนเป็นบรรทัดฐาน ว่า
เงินคือทุกสิ่งทุกอย่างและมีอำนาจเหนืออื่นใด

ทว่าโลกของเด็กนั้นต่างกัน จริงอยู่ว่าเงินครองความสำคัญอยู่บ้าง
แต่มันไม่ใช่ทั้งหมด

(พลีวไปในพราวเวลา : 57)

มาราดาในวัย 17 ปีบอกกับตัวเองว่าจะไม่ให้เงินจนกว่าจะถึงกรุงเทพ เธอเลือกที่จะโบก
รถร่วมทางไปกับคนใจดี ระหว่างเธอถือเป็นการผจญภัยที่น่าตื่นเต้นใจสำหรับเธอ กระทั่งมารา
ดาได้พบปรัชญ์ นักบัญชีหนุ่มผู้เดินทางมาทำบัญชีให้กับพ่อของเธอ เขากำลังจะกลับกรุงเทพโดยไม่
รู้ว่าหญิงสาวชาวต่างชาติคนนี้เป็นลูกสาวของลูกค้าของตน ปรัชญ์พามาราดาไปส่งยังบ้านที่คนชื่อ
ป้อมเคยอาศัยอยู่ โดยหาไม่รู้ว่าเป็นคนละคนกับป้อมหลานของบ้านี้ม กระนั้นคุณยายใจดี ผู้ที่บอกว่า
เป็นแม่ของป้อม ลูกชายที่แต่งงานแล้วย้ายไปสร้างครอบครัวใหม่ที่ต่างจังหวัด ก็ให้ที่พักในคืนนั้น
แก่มาราดา น้ำใจที่หญิงชราหยิบยื่นให้เพียงครั้งเดียวกลับประทับอยู่ภายในใจของมาราดาไม่รู้ลืม

ทันทีที่กลับมาถึงเมืองไทยเป็นการถาวร-เจ็ดปีหลังจากที่เธอต้อง
จากเมืองไทยไปอย่างปุบปับ-คนแรกที่เธอเรียกแท็กซี่ไปหาคือคุณยายแก่ ๆ
คนนั้น-สุภาพสตรีในวัยชราจี๋เหงา-ที่ปรัชญ์นำเธอไปจอดส่งให้ในกลางดึก
คืนแรกของการเข้ากรุงเทพฯ ผู้ที่เธอเชื่ออยู่ตลอดเวลาว่านางคือญาติผู้ใหญ่
ของป้อม...

...ป้อมหลานบ้านี้ม

(พลีวไปในพราวเวลา : 161)

เมื่อรู้ว่าไม่เจอป้อมหลานบ้านี้ม เช้าวันถัดมาเธอก็ออกเดินทางตามหาปรัชญ์ ชายหนุ่มที่
ลืมนับตราประชาชนไว้ที่เธอ การเดินทางไปหาปรัชญ์ในครั้งนี้ทำให้เธอได้เก็บเกี่ยวความทรงจำ
มากมาย ทั้งได้ถ่ายแบบ ถ่ายโฆษณา เมื่อได้พบกับปรัชญ์ ความสัมพันธ์ของมาราดาและปรัชญ์ ผู้ชาย
ที่มีภรรยาและลูกตัวเล็ก ๆ เริ่มพัฒนาจนกลายเป็นความรัก ขณะเดียวกันปรัชญ์พยายามพูดโน้มน้าว
ให้เธอยอมกลับบ้านและเธอก็สัญญาว่าจะอยู่เกี่ยวกับเขาอีก 2 วันจะยอมให้เขาไปส่งที่รีสอร์ทของ
พ่อ แต่ยังไม่ทันถึงสองวันที่เขาตกลงกันได้ แมริติช เอลเลน เซฟเฟอร์ แม่ของมาราดาผู้มีหูตา
กว้างไกล ตามมาจนพบเธอและนำเธอกลับไปอเมริกาด้วยวิธีของแม่ วิธีที่มาราดาไม่เคยชอบใจ มา
ราดาจำใจเดินทางกลับไปกับแม่เพื่อไม่ให้ปรัชญ์ต้องเดือดร้อน

เหตุผลที่เธอไม่อยากจะกลับบ้าน มันปรากฏชัดเป็นรูปธรรมอยู่เบื้องหน้า หูตาและกรงเล็บของแม่ผู้ทรงอิทธิพลจะสามารถจะสอดส่องไปรู้เห็นและเอื้อมเกี่ยวคอเธอจากทุกแห่งหนในมุมโลก มันไม่ต่างอะไรจากภาพนกอินทรีทองเหยียบอยู่บนลูกโลกเงินบนนิ้วมือของนาวิกฯสาวผู้นี้ ไม่ใช่เรื่องแปลกที่แม่ตามเธอจนพบ แต่มันแปลกที่แม่พบตัวเธอได้รวดเร็วเพียงนี้ เด็กสาวสงสัยถึงร่องรอยการสืบสาวถึงตัวเธอ คิดว่าจะเก็บไว้ถามไถ่พูดคุยกันระหว่างถูกควบคุมตัวกลับบ้านในเครื่องบินจะดีกว่า นั่นหมายถึงถ้าเธอยอมจำนนแต่โดยดี

(พลีไว้ในพรายเวลา : 238-239)

เธอไม่อยากจะกลับบ้าน แต่พร้อม ๆ กันเธอก็ไม่ยอกนำความลำบากมาสู่ปรัชญ์ ตลอดเวลาที่ต้องแอบ ๆ ซ่อน ๆ ตัวอยู่ในหอพักนักแสดงใกล้ ๆ บ้านเขานั้นก็เพราะไม่อยากจะให้เขาต้องลำบากใจ แต่นี่อะไร ชู ๆ เธอกำลังจะนำคุณมาให้เขา

(พลีไว้ในพรายเวลา : 239)

มาราดากลับไปเรียนต่อที่อเมริกาจนจบ และเลือกเรียนสายอาชีพผู้สื่อข่าวต่างประเทศด้วยความหวังว่าวันหนึ่งจะมีโอกาสกลับมาประเทศไทยอีกครั้ง มาราดาถือว่าประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน เพราะเธอถูกจองตัวให้ทำงานหลังจบการศึกษาทันที ด้วยความสามารถและผลงานเป็นที่ประจักษ์ต่อหัวหน้าทำให้มาราดามีสิทธิ์ต่อรองในการเลือกทำข่าว กระทั่งขอย้ายมาประจำที่ประเทศไทยได้สำเร็จ

วันที่เพื่อน ๆ รับปริญญากันนั้น มาราดามีพาร์ทเมนต์เล็ก ๆ อยู่ในฮ่องกงแล้ว หากเจ้าตัวถูกส่งมาตามข่าวไฟไหม้โรงแรมที่หาดจอมเทียน นั่นคือจุดเริ่มต้นอาชีพนักข่าวต่างประเทศของเธอ เธอบินเข้า ๆ ออก ๆ เมืองไทยอยู่นับครั้งไม่ถ้วนทั้งที่สำนักงานของเธออยู่ที่ฮ่องกง ก็จนเมื่อแก้วด้ขึ้นในอีกสองปีต่อมานั้นแหละ ที่เธอทำเรื่องขอย้ายมาประจำในประเทศไทย นับเป็นเวลาที่เจ็ดปีแล้ว เจ็ดปีเต็มของการ ได้ย้ายเข้ามามีหลักแหล่งอยู่ที่นี้

(พลีไว้ในพรายเวลา : 161)

บนเส้นทางชีวิตของมาราคามีหลายสิ่งหลายอย่างที่เธออาจเจอเธอ
 เล่นเล่นจนทำให้ตัดสินใจผิด หากสำหรับหน้าที่การงานแล้ว เธอคาดการณ์
 ไว้ไม่ผิดเลย การได้เข้าประกบทำข่าวมุกตารานบีบี นั้นทำให้เสียงของเธอมี
 น้ำหนักขึ้นอย่างเด่นชัดทันที

ในขณะที่ชีวิตรักเที่ยวเวลา หดหู่ ชีวิตการงานของมาราคากลับเปล่ง
 ปลั่ง รุ่งโรจน์ โดวันโตคืน จากการทำที่ต้องเผื่อง้อของงานนายทำ พลิกผันสู่การ
 ยื่นข้อเสนอทิศทางการทำงานในแบบที่เธออยากทำ แล้วจัดกระเป๋าออกไป
 เขียวจากนาย ครั้งแล้วครั้งเล่า มาราคาก็ได้พิสูจน์ฝีมือให้เขาเห็น ยิ่งทำงาน
 สำเร็จ สู้มเสียงของเธอก็เริ่มเป็นที่จับตามองของสำนักข่าวหัวใหญ่ขึ้น
 ตามลำดับ

(พลีไปในพรายเวลา : 473)

เมื่อมาราคาได้อยู่ที่ประเทศไทยถาวร เธอและป้อมหลานสาวของบ้านนี้ ร่วมหุ้นกันเปิด
 บาร์เล็ก ๆ มาราคาให้ชื่อร้านว่าจีพีซีเค้น เพราะเธอมีความหวังว่าจะได้พบกับปรัชญ่อีกสักครั้งใน
 บาร์แห่งนี้

วันพักร้อนจากงานนักข่าวครั้งนี้ มาราคาต้องดูแลร้านแทนป้อม เพราะป้อมเดินทางไป
 สหรัฐอเมริกาเพื่อไปดูแลบ้านที่ป่วยหนัก การดูแลร้านในครั้งนี้ทำให้เธอได้เจอกับปลิว ลูกชายของ
 ปรัชญา มาเล่นดนตรีแทนนักดนตรีประจำที่ลาป่วย และโชคชะตาก็ทำปลิวมีใจให้กับเธอ แต่ใจของ
 เธอได้ให้ปรัชญาไปแล้วให้ไปตั้งแต่วัยสิบเจ็ดปี ให้มาตลอดจนกระทั่งปัจจุบันในวัยสามสิบต้น ๆ
 ด้วยภูมิหลังที่พานพบเรื่องราวต่าง ๆ ทำให้การดำเนินชีวิตในปัจจุบันของเธอไม่ว่าจะเจอกับ
 เรื่องราวมากมายต่าง ๆ นานา มาราคาก็สามารถหาทางออกให้กับปัจจุบันได้เป็นอย่างดีตลอดมา

เห็นได้ว่าภูมิหลังของมาราคามีอิสระ โลก โผนและเต็ม ไปด้วยความเสี่ยงที่น่าตื่นเต้น
 พร้อม ๆ กับการได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์มากมาย การได้เรียนรู้หรือรู้จักกับคนมากมายหลายตาทำ
 ให้เธอเข้าใจถึงพฤติกรรมของผู้อื่น รู้วิธีเข้าไปพูดคุย ตีสันทเพื่อสอบถามข้อมูลที่ต้องการ หรือ
 แม้แต่การรับมือหรือวางตัวกับผู้อื่นที่เข้ามาในชีวิตได้เป็นอย่างดี

ว่าน ในเรื่องในรูปเงา

ว่าน แม่เธอจะไม่มีพ่อ และมีแม่เป็นผู้หญิงสำคัญส่วน กระนั้นว่านไม่เคยเก็บมาคิดเป็นปมด้อยของคนให้ปวดหัวหรือเป็นทุกข์ เพราะพฤติกรรมของแม่เป็นเรื่องเหนือการควบคุมของเธอ ว่านจึงเลือกที่จะเงียบและทำหน้าที่ของเธอให้แล้วเสร็จในแต่ละวัน เมื่อการเรียนเป็นโอกาสที่จะทำให้เธอไม่ต้องขอความช่วยเหลือจากแม่และพ่อเลย เธอจึงตั้งใจเรียนและหางานทำทันทีเมื่อสำเร็จการศึกษา

หล่อนชื่อว่ารี้ เจ้าพลีจ๋าได้แล้วว่าแม่ของหล่อนชื่อแวว เป็นหญิงจ๋าเมมาฮาเปที่ชอบเซเซตต ๆ เข้ามากอดแขนพ่อของเขาทุกครั้งทีพบหน้าหญิงคนนั้นตั้งท้องได้ทั้งที่ไม่มีผัวเป็นตัวเป็นตน และว่านคงเป็นหนึ่งในบรรดา เด็ก ๆ ซึ่งไม่มีใครยอมรับเป็นพ่อ

(ในรูปเงา : 70-71)

นางแววเป็นคนเจ้าสำราญมารัก หม่อม ๆ ที่รักสนุกจึงพัวพันกับนางเพื่อความบันเทิงใจหากเลี้ยงที่จะรับผิดชอบในทุกกรณี

(ในรูปเงา : 87)

ว่านต้องทำงานบ้าน หุงหาอาหารด้วยตนเองตั้งแต่ยังเด็ก ด้วยความสงสารเด็กหญิงที่ต้องทำงานหนักเพียงลำพัง ขากลับจากทำนาในตอนเย็น พร้อมชวานาหนุ่มผู้กลายเป็นคนเงียบขริบตั้งแต่ภรรยาเลือกที่ฆ่าตัวตาย ทิ้งพลีลูกชายให้เขาไว้คู่ค่างหน้า ได้ผ่านมาพบและช่วยว่านทำงานหนักเช่นตักน้ำ จุดเตาไฟให้เธอในทุกเย็น จนกลายเป็นความประทับใจของเธอตั้งแต่นั้นมา

“ลุงพร้อมหุงข้าวแกงจืด แม่ว่านแทบไม่ยอมเข้าครัวเลยหลังจากที่ว่านโตพอจะยกหม้อข้าวไหว แม่ก็ปล่อยให้ว่านทำทุกอย่างในครัวจนว่านไปเรียนต่างจังหวัด...” หล่อนเงาะจงพูดกับพ่อของเขา แต่เจ้าพลีก็ฟังเรื่องราวของหล่อนด้วยความใส่ใจ

(ในรูปเงา : 86)

วันหนึ่งเด็กผู้หญิงตัวเล็กเท่าเจ้าพลีว์กำลังลากถังน้ำใบใหญ่ขึ้นจากฝั่งคลองอย่างลู่ทุ้ทุเล กระจกนแ่่นเดีวที่้ทอคเป็นบ้ันไคสูงชันเกินไป มันพาดไ่ว้อย่างขอไปที เด็กหญิงคนน้ันลากถ้ังน้ำใบใหญ่รวกั้บเธอเป็นมคที่้แข็งขัน แ่แต่จับพลันเธอกั้พล้ดคคจากสะพานหายไปทั้งคนและถ้ังน้ำ เจ้าพลีว์ไคย็นเสียงเด็กผู้หญิงคนน้ันร้องให้โสและคั้วความ โสคเศร้้าแ่่นเคือง...

(ในรูปเงา : 8)

เมื่อไคย็นเสียงเด็กหญิงร้องให้ โดยไคไค้พุดอันไคสั้คคำ พ้ออ้้มเจ้าพลีว์วางลงกับคินแ่แล้วไปชั้วเด็กหญิงห้ี้น้ำเข้าบ้าน พ้อทำอย่่างน้ันเสมอมา ทั้งชั้วคคเคาไฟและยกถ้ังน้ำที่้ไคมีฝ่าปีควางลงบนเคา ขณะเจ้าพลีว์มองคูกระท้อมอันชอมช้อพลางไค้กลันพินไม้ไค้ลู่กใหม่ ก่อันที่้อจะลากเขาออกมาจากที่้นัน โดยเรีว จมูกเจ้าพลีว์ย้งสูคคกลันควันไม้ไค้หอมอ่อน ๆ เขาไค้ทันไค้มองเห็นอะไร้อันอื่ก นอกจากประกายดาววาวของเด็กหญิงจ้องมองคูกพ้ออย่่างเพ่งพิศจจ่า...

(ในรูปเงา : 8-9)

ค่อมาแเววแม่ของว่านเจ้อผู้ช่ายที่้รักเธอจริง แเววคั้คคินใจพาว่านชั้วไปอยู่กับเขา ผู้ช่ายคนน้ันมีฐานะร้้ารวย เขาชั้วส่งเสียให้ว่านไค้เรียหนังสือ ว่านมูมานะเรียสาธาณสุขจนจบ และไค้บรจู่ในโรงพยาบาลส่งเสียสุขภาพประจ่าค้ابل เธอกั้ใช้ความพยายามจนกระทั่งสามารถชั้วมาทำงานย้งค้ابلที่้พร้อมอาศัย์อยู่ไค้

“ฉันตามหาลู่พร้อมมาโดยคคคคทั้งชั้วคคฉัน เธอรู้ไค้ไหม... เมื่อแม่พาคฉันไปอยู่กับสามีที่้ร้้ารวยของแม่ ฉันคคคถึงคระท้อมกลางทู่่งที่้ช่ายชาวนาเคร้งขริมคนหน้ิงจะฝ่านมาชั้วฉันห้ี้น้ำหรือไม้ค้ฝ่าพิน เมื่อสอบเข้าเรียสาธาณสุขไค้ ฉันถูคบรจู่ให้ทำงานที่้โน่นที่้นี้ เธอไค้รู้หรือกว่ฉันใช้ความอดทนและพยายามมากค้ไค้หนกว่จะไค้มาทำงานที่้ค้ابلน้ัน...”

(ในรูปเงา : 73)

กำไลแก้ว ในเรื่องยี่งฟ้ามหานที

กำไลแก้ว ลูกสาวคนสุดท้ายท้องในจำนวนพี่น้องทั้งหมด 4 คน พี่ชายและพี่สาวต่างพากันแยกบ้านมีครอบครัวเป็นของตนเอง พ่อของกำไลแก้วเสียชีวิตไปตั้งแต่เธอเรียนชั้นมัธยมต้น ดังนั้นจึงเหลือเพียงเธอและแม่ที่ยังคงอยู่บ้านหลังเดิมเพียงสองคน

กำไลแก้วเป็นลูกสาวคนสุดท้ายของแม่ที่มีกันทั้งหมดสี่คน พ่อหล่อนเสียชีวิตไปนานแล้ว เสียไปตั้งแต่หล่อนเรียนอยู่ชั้นมัธยมต้น ก่อนนั้น พ่อเคยเป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง เมื่อพ่อตายพี่ชายคนโตซึ่งเคยช่วยพ่อมาก่อนต้องรับภาระทั้งลูกน้องและลูกของตัวเอง

หลังพ่อเสีย แม่เปิดร้านมินิมาร์ทขนาดเล็กหน้าบ้าน (...) แม่ก็มีรายได้พอส่งเสียลูกสามคนที่เหลืออยู่ในบ้านได้อย่างไม่เดือดร้อน

(ยี่งฟ้ามหานที : 12)

หลังเรียนจบปริญญาตรี กำไลแก้วเข้าทำงานในบริษัทข้ามชาติแห่งหนึ่งได้เพียงครึ่งปี แม่ของเธอล้มป่วยเป็นอัมพาตซีกซ้าย หลังจากที่แม่ล้มป่วย พฤติกรรมของแม่ก็เปลี่ยนไป อารมณ์ของแม่แปรปรวน แม่จะมีแม่บ้านคอยดูแลก็ตามที่ แม่ก็จะร้องหาแต่กำไลแก้วอยู่เสมอ

หล่อนต้องเปลี่ยนผ้าอ้อมสำเร็จรูปให้แม่ แล้วจึงยกกะละมังใบสี่เหลี่ยมเล็กที่ลอราเตรียมไว้ให้ มาให้แม่ล้างหน้าแปรงฟันบนเตียง (...)

วันใดหล่อนเพลีย เผลอตื่นสาย ทำให้ทำหน้าที่นี้ไม่ได้ เพราะจะต้องรีบแต่งตัวไปทำงาน แม่ก็จะมีปัญหาขึ้นมา เริ่มทีแรกแค่ไม่พอใจ เรียกหากำไลแก้ว แล้วความไม่พอใจของแม่ก็จะพัฒนาขึ้นไป จนถึงขว้างปาข้าวของที่คนรับใช้เข้าไปทำให้

(ยี่งฟ้ามหานที : 25)

บ่อยครั้งที่กำไลแก้วต้องลางาน มาสาย กลับก่อนเวลา เพราะอาการป่วยของแม่ จนทำให้เจ้านายไม่พอใจหลายครั้ง

กำไลแก้วนี้ถึงช่วงแรก ๆ ที่แม่ไม่สบาย แม่ต้องย้ายลงมาอยู่ห้อง
ชั้นล่างช่วงนั้น หล่อนลงมาอนเฝ้าแม่ในห้องนี้ด้วย แต่แล้ว...ความเครียดก็
มาเยือน หล่อนนอนไม่หลับ ตื่นทุกครั้งที่มีแม่ขยับตัว ทำให้พักผ่อนไม่พอ ไป
ถึงที่ทำงานด้วยสภาพของคนนอน ทำงานขาดสมาธิจนนายญี่ปุ่นเรียก
ถาม

เมื่อเขารู้ปัญหาของหล่อน นายสั่งเสียงแข็ง
'กำไลขังต้องจัดการแก้ปัญหาซะ ฉันไม่ชอบทำงานกับคนไม่มี
สมาธิ'

(ยังฟ้ามหันท : 58)

'กำไลดูแลแม่ไม่ไหวหรอก' พี่โคมลมองตากำไลแก้วเซมิ่ง 'ยัง
ตอนนี้ไม่มีคนช่วยจะทำยังไง ลางานบ่อย ๆ ไม่ได้ จำได้มัย หนก่อนเจ้านาย
เขาก็ว่ามาทีแล้วไซ้ เรื่องลางานนะ'

กำไลแก้วพยักหน้ารับ หล่อนถูก 'นาย' ต่อว่าตลอดที่ทำงานแล้ว
หยุดบ่อย ๆ ทั่วคนรู้ เพื่อนฝูงก็รู้ ซึ่งเรื่องนี้ก็มีทั้งคนเห็นใจและคนที่บอก
กับหล่อนให้รีบจัดการกับปัญหา ก่อนจะถูกไล่ออกจากงาน

(ยังฟ้ามหันท : 86-87)

แม้แต่กับคังรัฐ คนรักที่กำลังคบหากัน กำไลแก้วแทบไม่มีเวลาให้เขา เพราะหลังเลิกงาน
และวันหยุด เธอต้องรีบกลับบ้านมาดูแลแม่ หากกลับบ้านช้าเพียงนิดเดียว แม่ของเธอจะให้สาวใช้
โทรตามเสมอ ส่วนคังรัฐตั้งแต่ที่แม่ของกำไลแก้วล้มป่วย เขาแทบจะไม่แวะเวียนเข้าไปหาเธอที่บ้าน
เลย นานวันเข้าคังรัฐเริ่มตีตัวออกห่าง เขาเริ่มคบหากับผู้หญิงอีกคนที่สวยไม่น้อยไปกว่ากำไลแก้ว
และเลิกกับกำไลแก้วในที่สุด

"ลูกกับคังรัฐเป็นไงบ้าง..."

กำไลแก้วมองหน้า แม่ถามอย่างนี้หมายความว่าอย่างไร แต่หล่อนก็

ตอบ

"ดีละ เจอกันที่ทำงานทุกวัน"

"เขาเบื่่อมัย...เมื่อที่กำไลต้องดูแลแม่"

กำไลแก้วสายหน้าปฏิเสศ ในใจนึกถึงชายคนรัก แม้เขาจะไม่เคยพูดว่าเมื่อตอนที่เม่ถาม แต่บางทีกิริยาอาการของเขาก็แสดงให้หล่อนรู้อยู่บ้างว่า เขาหงุดหงิดรำคาญใจกับความไม่ลงตัวในเรื่องการดูแลแม่ของหล่อน

(ยิ่งฟ้ามหานที : 49)

“เออ...แล้วมันยังงัย กับคุณคงรัฐเลิกกันแล้วหรือ”

กำไลแก้วตอบไม่ถูก เลิกหรือ...หล่อนไม่ได้คิดจะเลิกกับเขาสักนิด แต่เขาด่างหาก เขา...มีคนอื่นซ้อนขึ้นมา

“เลิกกันตั้งแต่เมื่อไหร่” พี่มลถามดู ๆ ใจหล่อนยังปั่นป่วน ก็รู้...พี่มลคงขัดเคืองกับภาพที่ได้เห็น “มันเดินควงอยู่กับผู้หญิง เรื่องมันเป็นยังงัย ไหนเล่ามาซิ”

(ยิ่งฟ้ามหานที : 187)

อารมณ์ที่แปรปรวนของแม่เพิ่มมากขึ้น ทำให้กำไลแก้วเกิดความเครียด เธอได้ร้องขอให้พี่ ๆ มาช่วยดูแลแม่เป็นครั้งคราว แต่ทั้งพี่ชาย พี่สาว และพี่สะใภ้ ทุกคนต่างมีภาระส่วนตัวกันทั้งนั้น พี่ ๆ จึงเสนอให้พามแม่ไปอยู่สถานพยาบาล กำไลแก้วลังเลใจอยู่พักหนึ่งกระทั่งสาวใช้ทนอารมณ์ของแม่ไม่ไหวขอลาออกไป เธอจึงตัดสินใจยินยอมพามแม่ไปอยู่สถานพยาบาล แต่ทุก ๆ เย็นเธอยังคงแวะเวียนไปเยี่ยมแม่อยู่เสมอ

กำไลแก้วรับรู้ถึงแรงสะอื้นของแม่ มิต้องพูด มิต้องเอ่ยคำใด กำไลแก้วก็รู้และเข้าใจแม่

แม่ไม่อยากอยู่ที่นี่ แม่ไม่พอใจกับสถานที่แห่งนี้

“กำไลรู้คะแม่ กำไลรู้ว่าแม่รู้สึกยังงัย” หล่อนว่าพร้อมกระซิบวงแขนรัดร่างแม่จนแน่น ในใจก็อึดอัดรำวลึก หล่อนไม่อยากจะให้แม่อยู่ที่นี้เลย แต่จะอย่างไรกันเล่า ในเมื่อไม่มีใครดูแลแม่

(ยิ่งฟ้ามหานที : 150)

ซาริยา ในเรื่อง ไล่เดือนดาบอดในเขาวงกต

ซาริยา เด็กสาวผู้ลึกลับตาโลกขณะที่อยู่ในครรภ์ยังไม่ถึง 7 เดือน เพราะแม่มีภาวะเครียด ความเครียดที่มีสาเหตุมาจากข่าวพ่อ ชายผู้ที่แม่รักที่สุดป็นใจให้กับสริน ผู้หญิงที่พ่อรักที่สุด แม่เฝ้าแต่โทษการตั้งครรภ์ซาริยาว่าเป็นต้นเหตุให้พ่อหันไปหารสริน

แม้ว่านวยออยู่กับการตามติดพ่อ ที่ยออเมริกาที่สรินอย่างไม่มีเงื่อนใจ เพราะคำพูดที่จะมาตัวตายของแม่ ขณะที่แม่หันมาปลอบประโลมพ่อ ผู้ชายที่อยู่กับแม่เพียงร่างกาย ซาริยาก็ดิบโตขึ้นอย่างช้า ๆ โดยไม่เคยสัมผัสความอบอุ่นจากอ้อมกอดของแม่หรือพ่อ

ด้วยอายุครรภ์ไม่ครบเจ็ดเดือนดี หมอพยายามย้ายซาริยาไว้ในโลกอันแห้งผากและหยาบกระด้างด้วยการเก็บเธอไว้ในกล่องแก้วโปร่งใสสีเหลี่ยม (...) เธอได้แต่นอนมองดูโลกหมุนไปรอบ ๆ อยู่ในตู้ปลาใบใหญ่ หายใจด้วยอากาศบรรจุถังมาจากโลกอื่น คืบคลานจากสายยาง และรอดชีวิตจากการต้องตายมาได้อย่างหวุดหวิด เด็บโตมีสุขภาพดีเหมือนเด็กทั่วไปโดยไม่มีใครรู้เลยว่าเธอไปติดเอาเชื้ออั้งว้างมา ไม่อาจตรวจพบด้วยเครื่องมือทันสมัยทางการแพทย์

(ไล่เดือนดาบอดในเขาวงกต : 13)

แม่ก็เป็นแค่คนแปลกหน้าที่คุ้นเคย ผู้เอาแต่เดินกววนอ่อนล้ากลางเขาวงกตของเครื่องเรือน และดูเหมือนจะมีความสุขกับใครขึ้นมาบ้างก็ในยามได้นั่งกอดอก ลูกต้นแขนของตัวเองไปมาเบา ๆ เหมือนมองรูปถ่ายที่คิดเรียงเต็มผนังแทบไม่เหลือที่ว่างราวกับแถบรังสีที่แผ่ออกมาจากนาฬิกา ผู้ซึ่งไม่เคยกอดซาริยา

(ไล่เดือนดาบอดในเขาวงกต : 19)

สำหรับซาริยา พ่อแทบไม่มีบทบาทอะไรในชีวิตของเธอ พ่อจะนั่งเงียบ ๆ อยู่ตรงมุมต่าง ๆ ของบ้าน กระทั่งซาริยาอายุได้ 9 ปี พ่อก็ล้มป่วยและหายไปจากบ้าน แม่ร้องไห้คลั่งตามหาพ่อไปทุกหนทุกแห่ง หลายเดือนต่อมาร่างที่ไร้ลมหายใจของพ่อถูกขนกลับมาบ้าน มาพร้อมกับโลงไม้สลักลาย

ซาริยาอายุสิบสอง ซาริยาเก้า หกปีหลังเดินกลับไปกลับมาในบ้านอย่างสิ้นหวังและถูกขังอยู่ข้างในตัวเองกลางกรอบรูปแคบ ๆ พ่อของซาริยาก็ล้มป่วย เขาต้องเข้าโรงพยาบาลแล้วกลับมาอนเบ็บบอยู่ที่บ้านนานหลาย

เดือน ก่อนจะหายตัวไปเช้าวันหนึ่ง แม่ปล่านออกตามหาเขา ไปทั่วละแวก
เหมือนคนบ้า...

(ใต้เดือนดาบอดในเขาวงกต : 25)

แม่กำลังนั่งร้องไห้เกลือกกลิ้งอยู่กับพื้น ทั้งผมออกจนเหลือแค่ปอย
รุ่งริ่งติดกับหนังหัวเป็นหย่อม ๆ เบื้องหน้าคือร่างพ่อนอนสงบท่ามกลาง
จดหมายสี่พันสองร้อยยี่สิบสองฉบับที่จำหน้าของด้วยลายมือของเขาเองใน
โลงไม้สลักลายซึ่งถูกส่งมาจากบ้านของผู้หญิง...อีกคน

(ใต้เดือนดาบอดในเขาวงกต : 26)

ตั้งแต่พ่อจากไป แม่ทั้งภรรยาภายในบ้านทั้งหมดให้กับชลิกาพี่สาวที่อายุห่างกันกับชารียา
เพียง 3 ปี อาการซึมเศร้าของแม่หนักขึ้นทุกวัน ชลิกาจึงเขียนจดหมายเล่าความเป็นไปให้กับลุงชนิด
ญาติผู้ใหญ่เพียงคนเดียวที่เธอ निकออก ลุงชนิดเดินทางมาอาศัยอยู่บ้านริมน้ำเพื่อดูแลเด็กกำพร้าทั้ง
สองหลังจากที่แม่จากพวกเธอไป

ในที่สุดเธอก็ต้องรับภาระจัดการทุกอย่างในบ้านไปแทนแม่ตั้งแต่
เรื่องพื้น ๆ ประจำวันอย่างอาหารการกิน พาชารียาไปหาหมอเวลาป่วย
ปลอมลายเซ็นในสมุดพกสวมสิทธิเป็นผู้ปกครองให้ตัวเองกับน้อง จนถึง
เรื่องเงินทองที่ต้องใช้จ่ายในแต่ละวัน ค่าน้ำค่าไฟ ค่าเล่าเรียน ค่าเสื้อผ้า
เงินเดือนของป่าฝ่องกับของพื้นवल (...) แล้วก็ป็นชลิกานั่นแหละที่เป็น
คนเขียนจดหมายไปบอกลุงชนิดให้กลับมาดูใจแม่

(ใต้เดือนดาบอดในเขาวงกต : 38)

เดือนละครึ่ง ประมาณนั้น เด็กกำพร้าสี่คนจะนั่งเบียดกันไปในรถ
กระบะบรูโรทั้งของลุงชนิดมุ่งหน้าเข้ากรุงเทพฯ เพื่อหาซื้อหนังสือกับ
แผ่นเสียงใหม่ ดูหนังถ้ามีหนังน่าสนใจ หรือถ้าโชคดี...นาน ๆ ทีก็อาจมี
คอนเสิร์ตหรือไม่กี่บัลเลต์จากเมืองนอกมาให้ดู ไม่ก็จะพากันเคร็ดเคร่ไป
ตามหอศิลป์ที่มีอยู่ไม่มากแห่งนักในเวลานั้น หรือไม่อีกทีก็จะพากันไปเที่ยว
ชมวัดวาอารามอันงดงามวิจิตรของเมืองกรุง

(ใต้เดือนดาบอดในเขาวงกต : 71)

เมื่อซาริยาอายุได้ 16 ปี ธนาถูกพี่ลูกน้องของเพื่อนสนิทของซาริยา ได้นำพาความรักให้มารู้จักกับเธอ กระทั่งซาริยาตัดสินใจหนีตามธนาเข้ากรุงเทพฯ สร้างความเสียใจให้กับลุงชนิดและชลิกาเป็นอย่างมาก

ในครั้งที่สิบเอ็ดที่พบกัน เมื่อธนาบอกเธอว่าเขากำลังจะกลับไปอยู่กรุงเทพฯ ด้วยความลุ่มหลงอันเด็ดเดี่ยวดุจเดียวกับแม่ของเธอ ซาริยาก็นิ่งตามเขาไป

(ใต้เดือนตาบอดในเขวงกต : 77)

ใจเค้านิ่งที่นั่น มีประโยชน์อะไรจะไปตามเอาแต่ตัวเค้ากลับมา แม่จะไม่แสดงออกแต่ทุกคนก็รู้ดีว่าลึก ๆ แล้วลุงชนิดเสียใจแค่ไหน และต้องใช้พลังใจมากมายเพียงใดจึงจะปล่อยซาริยาให้ไปตามทางของตัวเองได้ ข้างชลิกาเค้าแต่ร้องไห้ฟูมฟาย โทษตัวเองที่เอาแต่อ่านนิยายจนไม่ทันมองเห็นรักซ่อนเร้นของน้องได้ก่อนหน้า

(ใต้เดือนตาบอดในเขวงกต : 77)

เวลาไม่ถึงปีที่ซาริยาอยู่ร่วมกับธนา ซาริยาที่ต้องสัมผัสกับความผิดหวังในความรักครั้งแรกเมื่อธนาทิ้งเธอไป ซาริยาหวนกลับมาบ้านริมน้ำอีกครั้ง เธออยู่บ้านได้เพียงพักเดียว ซาริยาก็จากบ้านไปใช้ชีวิตในกรุงเทพฯ ตามเดิมเพียงลำพัง

เธอจากบ้านไปอีกครั้งโดยไม่ล้าลาใคร พร้อมกล่องสังกะสีสีฟ้าชิ้นสนิมที่เต็มไปด้วยจดหมายรักกรอกรอบเก้าอี้ไม้ตาล

เธอแค่ไม่อยากเห็นแววเจ็บช้ำของลุงชนิด ไม่อยากต้องรู้สึกผิดกับชลิกา ไม่อยากอึดอัดกับปราวณที่คอยเอาแต่ล้อมองเธอทุกฝีก้าวราวกับหมาผู้พิทักษ์ ไม่อยากพบหน้าใคร หรือทำอะไรนอกจากฟังโอบลิเวียนของปีศาจโซล่าซ่า ๆ อย่างนั้นไปทั้งวัน

(ใต้เดือนตาบอดในเขวงกต : 106-107)

แล้วซาริยาก็นิ่งใช้ชีวิตที่เหลือในกรุงเทพฯ เพียงลำพังอย่างคนโหยหาความรัก เธอได้รับความรักและผิดหวังกับมันซ้ำแล้วซ้ำเล่า

นุชนารถ ในเรื่องคนแคะ

นุชนารถ ศิลปินสาวผู้มีความมุ่งมั่นและอุทิศตัวให้แก่ความใฝ่ฝันในศิลปะ จากความช่วยเหลือของกรีกเพื่อนสนิท นุชลาออกจากงานประจำ มุ่งหน้าสู่อาชีพจิตรกรอิสระ เธอเร่งผลิตผลงานเพื่อสำแดงให้คนทั่วไปเห็นและหวังจะได้รับการยอมรับในฝีมือ กระทั่งนักวิจารณ์ศิลปะคนหนึ่ง วิจารณ์ผลงานของเธอในแง่ลบอยู่ไม่น้อย แต่ยิ่งผลงานของเธอถูกวิจารณ์ ผลงานของเธอกลับขายดี อย่างน่าอัศจรรย์

หลังจากขายรูปได้สองสามชิ้น ประกอบกับความช่วยเหลือทางการเงินจากกรีก นุชก็ลาออกจากงานประจำนับตั้งแต่เรียนจบ นั่นคือการจัดอาร์ตเวิร์คนิตยสาร เพื่ออุทิศตัวให้แก่ความใฝ่ฝันในศิลปะอย่างเต็มที่

(คนแคะ : 119)

นักวิจารณ์ศิลปะคนหนึ่งเขียนบทความแม้จะมีคำชมอยู่ไม่น้อย แต่ก็สรุปในตอนท้ายชี้ให้เห็นเป็นนัยถึงความล้มเหลวและไร้เดียงสาของตัวศิลปิน เธอเองอ่านข้อความเหล่านั้นซ้ำ ๆ จนจำได้ขึ้นใจ กระหม่อมใจกับสัญญาณที่ดีเหมือนเส้นทางในอนาคตจะเผยตัวเร็วกว่าที่คิด คำวิจารณ์อันเชือดเฉือนกลับทำให้เธอรู้สึกสนุกกับโลกที่เต็มไปด้วยความตื่นเต้นผจญภัย ระวังใจไปกับมัน นุชเริ่มหันมาพิจารณาคุณภาพงานของตน กวดขันตัวเองมากขึ้น ทว่างานชิ้นใหม่กลับไม่มีคุณค่าวิเศษอัศจรรย์แต่อย่างใด แนวทางของเธอมิแต่ความคลุมเครือ ซ้ำงานแสดงครั้งต่อมายังถูกวิพากษ์วิจารณ์ในแง่ลบ แต่ที่น่าแปลกคือ ภาพเขียนกว่าครึ่งถูกจองซื้อเพียงสองสัปดาห์แรกของการแสดง

(คนแคะ : 121)

ขณะงานกำลังไปได้ ผู้ชายที่เธอวาดฝันจะใช้ชีวิตร่วมกับเขาคนนั้น มาจากเธอไปเรียนต่อยังต่างประเทศ

คนรักของนุชที่คบกันมานานปีตัดสินใจเดินทางศึกษาต่อที่ต่างประเทศ แผนการหมั้นหมายของคนทั้งสองซึ่งเตรียมการเอาไว้เป็นอันยกเลิกและเลื่อนออกไปอย่างไม่มีกำหนด

(คนแคะ : 120)

ที่แรกนุชพยายามแสดงอาการทัศนคติการตัดสินใจของคนรัก แต่ด้วยความตระหนงของเธอเอง นุชจึงไม่อาจยื่นกรานสานต่อความตั้งใจที่จะยึดเหนี่ยวเขาไว้

(คนแคะระ : 120)

2 ปีหลังจากที่คนรักเดินทางไปเรียนต่อ นุชยังคงเฝ้ารอคอยเขาด้วยความหวังว่าความสัมพันธ์ของเธอและเขาจะกลับมาสานสัมพันธ์กันได้อีกครั้ง ในที่สุดเขาคอนนั้นก็ติดต่อกลับมาหาเธอ ความดีใจผุดขึ้นเพียงช่วงแรกเท่านั้น ในเวลาต่อมาความ โกรธและความเสียใจได้ผุดเข้ามาแทนที่ความรัก เมื่อเขาบอกกับนุชนารถถึงแผนการแต่งงานของเขากับผู้หญิงอีกคน

ช่วงเวลานี้เอง คนรักเก่าของเธอติดต่อมาจากแคนไกล นับร่วมสองขวบปีหลังจากเธอได้รับข่าวคราวสุดท้ายจากคนรัก ที่แรกเธอรู้สึกยินดี ตามไต่ใคร่รู้ความเป็นไปของเขา เขาไปจากเธอนานเหลือเกิน กาลเวลาได้เยียวยาความโกรธชังไปสิ้น เธออยากใช้ชีวิตส่วนตัวของเขา ผลสำเร็จในการศึกษาและหน้าที่การงาน ที่สำคัญคือ เธอยังมีความหมายเพียงไรสำหรับเขา แต่แล้วเขากลับบอกทางโทรศัพท์แก่เธอว่า มีแผนจะแต่งงานกับคนรักใหม่ในเร็ววัน น้ำเสียงเจือด้วยความรู้สึกผิด ฟังคล้ายจะขมขื่น ปลุกให้เธอโกรธเกรี้ยวในท่าแสดงถึงความสงสารเห็นอกเห็นใจ เธอหมอบนั่งเหมือนถูกบดขยี้

(คนแคะระ : 122-123)

นุชนารถพยายามไม่สนใจคนรักเก่า เธอมุ่งผลิตผลงานจิตรกรรมของเธอต่อไป แต่ความเศร้าหมองภายในใจประกอบกับความโลเลในแนวทางการสร้างสรรค์ผลงาน ทำให้เธอไม่สามารถสร้างผลงานได้ดีเหมือนแต่ก่อน ผลงานที่ผลิตออกมาในช่วงหลังขายได้เพียงไม่กี่ชิ้น ส่งผลให้สภาพทางการเงินของเธอติดขัด จนต้องหยิบยืมเงินจากเกริกอยู่บ่อยครั้ง

งานไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เธอขายงานได้ไม่กี่ชิ้นและคำวิจารณ์ออกมาในลักษณะกลาง ๆ ไม่ชี้ชัด แต่กลับเรียกร้องอย่างคาดหวังถึงการพัฒนาผลงานต่อไปในอนาคต

(คนแคะระ : 125)

ปัญหาอื่นรุมเร้าเข้ามาในเวลาเดียวกัน ความไม่มั่นคงในสถานะทางการเงินอันสืบเนื่องมาจากรายได้ที่ยอบเยบในช่วงนี้ เธอได้เงินมาก่อนหนึ่งจากการขายรูป แต่นั่นหลายเดือนมาแล้ว และไม่คิดพยายามจะขายงานที่เหลือแต่อย่างใด เธอนำมาเก็บมิดชิด ปิดประตูใส่กุญแจ ไม่ยอมให้ใครเข้าไปดูงานในสตูดิโอตรงหลังบ้าน ระยะเวลาหลังเธอจำต้องยืมเงินจากเกริกหลายครั้ง

(คนแคระ : 126-127)

กระทั่งนุชได้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้อาชญากรรมที่เกริกนำตัวคนแคระมาถักขังเป็นแขกของเขาในตึกร้างขานเมือง ถึงนุชจะรู้ว่าการกระทำของเพื่อนสนิทเป็นเรื่องไม่ถูกต้อง เธอกลับเลือกที่จะเพิกเฉยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เธอพยายามบอกกับตัวเองว่าเธอไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง แต่เธอแวะเวียนไปเยี่ยมคนแคระอยู่บ่อยครั้ง

ทิพย์ ในเรื่องลับแล, แก่งคอย

ทิพย์เด็กสาวบ้านนา อายุเพียง 18 ปี เธอก็ต้องเดินทางจากบ้านเกิด จังหวัดขอนแก่นมาอาศัยทำงานกับป่าสายหยุด ญาติที่อำเภอแก่งคอย จังหวัดราชบุรี ถึงแม้เธอจะไม่ได้ร่ำเรียนหนังสือ แต่ทิพย์ได้รับการปลูกฝังทักษะงานบ้านงานเรือนมาเป็นอย่างดี ประกอบกับเป็นคนขยัน เมื่อมาอยู่กับป่าสายหยุดที่ อำเภอแก่งคอย ทิพย์จึงช่วยจัดการงานบ้านงานเรือนสารพัดโดยไม่รับค่าจ้าง กระทั่งได้ยืมป่าสายหยุดบ่นเรื่องค่าใช้จ่ายภายในบ้าน ทิพย์จึงตัดสินใจจะไปทำงานโรงเย็บผ้า แต่ป่าสายหยุดขอร้องให้ช่วยดูแลเด็กชายแก่งคอย ลูกชายของลออและปีใหม่เสียก่อน

เด็กชายแก่งคอยเข้ามาอยู่ในความดูแล ป่าสายหยุดจึงให้ ‘ทิพย์’ เด็กสาววัย ๑๘ ปีในขณะนั้นอยู่ช่วยงานไปก่อน และที่สุดแล้วการดูแลหนุนน้ย แก่งคอยทำให้ทิพย์ได้รับค่าจ้างจากน้ำจิตน้ำใจของลออ

(ลับแล, แก่งคอย : 66)

แล้ววันหนึ่งพ่อก็ตอบรับข้อเสนอของลออที่ว่า จะไปขอทิพย์กับป่าสายหยุดให้มาอยู่ที่บ้าน จะได้ไม่ต้องเที่ยวมาเที่ยวไป ซึ่งนานวันเข้าลออก็เกรงใจป่าสายหยุดอยู่เหมือนกัน

นั่นเองก่อนที่แกงคอบจะอายุครบหนึ่งขวบ ทิพย์ก็ย้ายเข้ามาอยู่ดูแล
หนูน้อยอย่างใกล้ชิดร่วมกับชายคาเดียวกันกับพ่อและลออ

(ลับแล, แก่งคอบ : 66)

เมื่อลออจากไปด้วยโรคมะเร็งรังไข่ ทิพย์ยังคงอยู่ช่วยดูแลบ้านและเลี้ยงดูแก่งคอบ ร่วม
ชายคาเดียวกับปีใหม่ ชายหนุ่มผู้มีอารมณ์ขึ้น ๆ ลง ๆ จนชาวบ้านนินทาและยุยงให้ทิพย์เลิกดูแลปี
ใหม่และแก่งคอบ

ความสัมพันธ์ของพ่อกับทิพย์เป็นที่ซุบซิบนินทาครหาของผู้คนใน
ซอยละแวกบ้านเช่าอยู่ไม่น้อย พ่อจ้างทิพย์มาดูแลแก่งคอบเกือบสองปีเข้าไป
แล้ว กินอยู่หลับนอนอยู่ในบ้านหลังเดียวกัน (แม้พ่อจะนอนชั้นบนและทิพย์
จะนอนชั้นล่าง – ซึ่งเหตุนี้เองพ่อจึงไม่สนใจจีบสาวชาวบ้าน) ทิพย์เป็น
มากกว่าแม่นมคอยดูแลหนูน้อย แต่ยังหุงหาอาหารทำกับข้าวกับปลาและ
กับแกงส้มเตรียมให้พ่อหลังเลิกงาน วิถีชีวิตที่ดูจากภายนอกประหนึ่งคล้ายอยู่
กินกันฉันสามีภรรยาที่รบกวนใจคนในชุมชนอย่างยิ่ง

(ลับแล, แก่งคอบ : 70)

วันหนึ่งหลังจากที่ปีใหม่ออกไปทำงาน ทิพย์พาแก่งคอบไปฝากไว้กับป้าสายหยุดและ
เดินทางกลับบ้านเกิดที่จังหวัดขอนแก่น หลังจากที่ทิพย์จากไป ปีใหม่ได้รู้ใจตัวเองว่าเขารักเธอ ปี
ใหม่จึงเดินทางไปยังจังหวัดขอนแก่นเพื่อสวัสดีทิพย์กับพ่อแม่ และพาทิพย์กลับมายัง อำเภอแก่งคอบ
ในฐานะภรรยาของเขา

นั่นอาจเป็นภาพความประทับใจแรกที่มีต่อพ่อ ซ้ำซึ้งนอบน้อม
อยู่ในจิตใจได้สำนึกซึ่งแสดงออกผ่านถ้อยคำและพฤติกรรมที่แม่มีความเห็นอก
เห็นใจ และให้ความช่วยเหลือพ่อในทุกทาง ภาพของพ่อที่เหมือนผืนดินนั้น
อาจปลุกภาวะความพึงพอใจในตัวเองของแม่ขึ้นมาได้ ใครจะรู้

(ลับแล, แก่งคอบ : 84)

ทิพย์เดินทางจากขอนแก่นกลับสู่แก่งคอยอีกครั้งอย่างสง่างามในฐานะภรรยาใหม่ของพ่อ หลังจากงานเลี้ยงแต่งงานที่จัดขึ้นถึงสองครั้ง ครั้งแรกที่มัญจาคีรี ครั้งที่สองที่แก่งคอย

(ลับแล, แก่งคอย : 72-73)

ทิพย์อยู่กับปีใหม่และให้กำเนิดลับแลลูกชายคนแรกของเธอ แต่แล้วเธอก็สูญเสียแก่งคอย ลูกเลี้ยงของเธอในวัยห้าขวบด้วยโรคขาดธาตุเหล็ก ทิพย์เฝ้าโทษตนเองที่เพียงแต่ทำแผลให้แก่งคอยโดยไม่พาเขาไปหาหมอที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล และเรื่องนี้ได้กลายเป็นเรื่องตลกค้างภายในใจเธอเสมอมากระทั่งปัจจุบัน

ทิพย์แต่งงานเป็นภรรยาของพ่อโดยสมบูรณ์เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๑๘ พอล่วงถึงเดือนมกราคม ปี ๒๕๒๐ เธอได้ให้กำเนิดบุตรชายคนที่สองแก่พ่อ แต่เป็นบุตรชายคนแรกของเธอเอง

(ลับแล, แก่งคอย : 73)

“...ความคิดจิตใจที่หนูเคยทำคือครั้งเดียวเท่านั้น เป็นครั้งเดียวที่ทำให้ชีวิตของหนูพังอย่างไม่มีขึ้นคืนนับแต่นั้นมา หนูต้องอยู่กับความรู้สึกผิด ถูกกล่าวโทษด้วยการรอรับอารมณ์ร้าย ๆ ต่าง ๆ ของพ่อมันเรื่อยมา (...) มันเป็นอุบัติเหตุแท้ ๆ หนูยอมรับที่หนูไม่ทันคิด ไม่ทันเฉลียวใจ มารู้อีกทีก็สายไปเสียแล้ว ไข่ที่สุด ครอบครัวเราเคยมีแก่งคอย แต่เขาก็สิ้นบุญตอนอายุได้เพียงห้าขวบกว่า ๆ...นี่คือฟามจริงที่สุดเลย”

(ลับแล, แก่งคอย : 417-418)

ทั้งทิพย์และปีใหม่อยากจะลืมความเจ็บปวดในเรื่องนี้ จึงย้ายออกจากบ้านเช่าของป้าสายหยุด ปีใหม่นำเงินเก็บทั้งหมดที่มีซื้อที่ดินและสร้างบ้านที่เขาเองภาคภูมิใจ

พ่อกับแม่ก็รู้สึกอย่างนั้นด้วยหัวใจที่ตื่นตันในวันแรกที่ย้ายเข้ามาอยู่ พ่อบอกกับเราทุก ๆ คนว่า “เรามีบ้านของเราเองแล้วนะ”

(ลับแล, แก่งคอย : 147)

ทิพย์เป็นแม่บ้านที่ไม่เคยขาดตกบกพร่องในเรื่องงานบ้านงานเรือนมาโดยตลอด อีกทั้งยังมีฝีมือในการทำอาหาร บ่อยครั้งที่ทิพย์แจกจ่ายกับข้าวให้กับเพื่อนบ้าน กระทั่งเพื่อนบ้านแนะนำให้ทิพย์ทำกับข้าวขาย ทิพย์ตัดสินใจทำตามที่เพื่อนบ้านแนะนำ โดยทำกับข้าวใส่ถุงเร่ขายตามหน้าโรงงานและบริเวณบ้านเช่าเดิมที่เธอเคยอาศัย การขายกับข้าวของเธอดูเหมือนจะดี แต่สุดท้ายลูกค้าที่ผูกปิ่นโตรายเดือนกับเธอ เริ่มผัดผ่อนการชำระเงิน ทำให้ทิพย์ต้องนำเงินส่วนตัวมาใช้ซื้อของสดอยู่บ่อยครั้ง ด้วยสาเหตุนี้ทำให้ทิพย์และปีใหม่มีปากเสียงกัน พร้อมทั้งสั่งให้เธอเลิกขายกับข้าวอย่างถาวร

“ฟังไว้ล่ะ ต่อแต่นี้ไปห้ามเค็ดขาด หากแกยังรั้นตะลอนออกไปขายกับข้าว เค็ดวคอยดูว่าฉันจะทำอะไรกับแกได้บ้าง เตือนไว้แล้วนะ รูรีเปล่า”

“ทำไม เจ้าสิเห็ดหยังข้อย ลองเงินเจ้าทำเจ้าได้เลี้ยงลูกเองแน่” แม่พูดหลบเสียง

“รูรีเปล่า” พ่อไม่ฟังคำ “รูรีเปล่า ตอบมา” พ่อคาดคั้น

“รูรีแล้ว” แม่ตอบเสียงอ่อย

(ลับแล, แก่งคอบ : 175)

หลังจากที่ทิพย์ไม่ได้ขายกับข้าวถุง เวลาของเธอจึงหมดไปกับการเล่นหอยและเล่นไฟร่วมกับเพื่อนบ้าน จึงมีปากเสียงกับปีใหม่บ่อยครั้ง

เล่าลือกันต่อมาว่าวิญญาณแม่เฒ่าเจ้าที่สถิตอยู่ ณ ที่ตรงนั้น แม่เชื่อเรื่องเหล่านี้อย่างสุดจิตสุดใจ แอบไปขูดหอยใต้โคนต้นไม้กับผู้คนแถวบ้านอยู่หลายครั้งครา

(ลับแล, แก่งคอบ : 138)

“มึงมันดีแต่ทำท่าว่าตัวเองนี่โอบอ้อมอารี แต่กับลูกกับเมียนี้อาหารดี ๆ สักมื้อยังไม่เคยตกถึงปากเลย ไ้คนใจปลาชิว ดูเขาก็แล้วกัน ชาวบ้านชาวช่องเขารู้กันไปทั่วแล้วว่ากับเมียแท้ ๆ มันยังแจ่งตำรวจมาจับได้ ยังยังไม่พอ มันยังปล่อยเมียให้นอนในคุกตระวาง น้ำใจสักหยดที่มันจะโผล่หัวมาประกันตัวเมียยังไม่มียเลย มึงรู้อะไร มึงแหวงผัวขี้ขมะลิมันก็ไม่ชอบให้เมียมันเล่นไฟคือกัน แต่พอเข้าตาจนมันก็ไปเอาตัวเมียมันออกมา น่านเห็นมีย มึง

เบิ่งตาอุเกิด กูออกจากคูกมาได้นี่ก็เพราะตาแหวงหรือ...แล้วอย่างนี้กูยัง
จะหน้าหนาทนอยู่กับมึงอีกทำไม”

(ลับแล, แก่งคอย : 341)

ต่อมาปีใหม่ ผู้เป็นเสาหลักของครอบครัวสิ้นบุญ ทิพย์เพิ่งรู้ว่าครอบครัวคนมีหนี้สิน
จำนวนมาก จึงยอมแบ่งขายที่ดินบ้านของตนเองเพื่อใช้หนี้ และเปิดให้เช่าห้องชั้นล่างจำนวน 4 ห้อง
รายเดือน ส่วนด้านหน้าบ้านเธอเปิดขายของชำ กระทั่งสัมพันธ์ พ่อหม้ายจากจังหวัดชัยภูมิผ่านมา
สานสัมพันธ์กับทิพย์ แต่ลับแลลูกชายของหล่อนคัดค้านความรักครั้งใหม่ของทิพย์อย่างหัวชนฝา เขา
แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว แปลก ๆ ทำให้ทิพย์เข้าใจไปว่าลับแลถูกผีเข้า จึงพาลูกชายมาฝากไว้ที่วัดป่า
แห่งหนึ่ง

สรุปได้ว่า การสร้างภาพลักษณ์ด้านภูมิหลังของตัวละครเอกสตรี ในด้านของ
ความสัมพันธ์กับครอบครัวพบว่า ตัวละครเอกสตรีที่เป็นลูกสาวมักจะอยู่ร่วมบ้านกับมารดาและเป็น
ผู้ดูแลมารดาไปพร้อม ๆ กับทำงานนอกบ้าน โดยมีคนรับใช้เป็นผู้ดูแลจัดการบ้านให้ หรือบาง
ครอบครัวมารดาจะเป็นผู้จัดการเรื่องงานบ้านให้ ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวเป็นไปอย่างถ้อยที
ถ้อยอาศัย สิทธิขาดในการตัดสินใจ เช่น การเรียน การเลือกคู่ครอง การประกอบอาชีพ เป็นต้น
ไม่ได้อยู่ที่บิดามารดาเหมือนสมัยก่อน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานหรือคนภายนอกครอบครัว
พบว่าตัวละครเอกสตรีแสดงลักษณะเอื้ออาทรและเป็นมิตร เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของ
ผู้อื่น ทั้งเป็นภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติของลักษณะนิสัยและภาพลักษณ์ที่พยายามสร้างขึ้น
ในสถานการณ์ที่เผชิญกับบุคคลอื่นเพื่อปิดบังไม่ให้บุคคลนั้นรู้ถึงความรู้สึกที่แท้จริงของตน

เมื่อตัวละครเอกสตรีมีคู่ครองหรือคนรัก พบภาพลักษณ์สตรีที่ กล้าพูดปฏิเสธ เตือนสติ
และพูดโต้แย้งสามี ตัวละครทั้งชายและหญิงปฏิบัติตัวต่อกันอย่างเสมอภาค นอกจากนี้ยังพบการ
เปลี่ยนคู่ครองหรือเริ่มต้นความสัมพันธ์ใหม่ ในตัวละครเอกสตรีทั้งจากการเลิกรากับคนรักเดิม หรือ
เมื่อคนรักเสียชีวิต

3. การสร้างแรงจูงใจและทัศนคติของตัวละครเอกสตรี

แรงจูงใจคือสภาวะที่กระตุ้น เร่งเร้า ผลักดัน ใ้บุคคลแสดงพฤติกรรมในขณะใดขณะหนึ่งเพื่อไปสู่เป้าหมาย ส่วนทัศนคตินั้น เปรียบได้ดั่งจิตลักษณะประเภทหนึ่ง เกิดจากการรู้สึกเชิงประเมินค่าเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดทั้งที่เป็นประโยชน์หรือให้โทษ ทำให้เกิดความรู้สึกโน้มเอียงไปทางชอบ พอใจมากหรือน้อยใจต่อสิ่งนั้น โดยมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ รวมทั้งความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมเฉพาะอย่าง ซึ่งตัวละครเอกสตรีแต่ละตัวก็มีลักษณะดังกล่าว และสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตได้ ไม่ว่าจะเป็นทัศนคติที่มีลักษณะมุ่งสู่โลกของความรู้สึกส่วนตัวหรือทัศนคติที่มุ่งสู่สิ่งแวดล้อมภายนอก รู้จักปรับเปลี่ยนตนเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ง่าย สังกะได้อาจปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจหรือทัศนคติต่อเรื่องต่าง ๆ ของตัวละครเอกสตรีในนวนิยาย ดังนี้

กรองโน ในเรื่องจับต้นมาชนปลาย

กรองโนจะได้ยินแต่ประโยคที่แม่ชอบพูด “ต้องทำให้ได้” “ทำไมจะทำไม่ได้ล่ะ” “ใครเป็นลูกรักของแม่ต้องทำได้” และ “ลูกคนดีที่หนึ่งเลย...” ทุกอย่างในชีวิตของแม่เต็มไปด้วยคำว่า การแข่งขัน ถ้าแม่ไม่แข่งขันเอง คนรอบข้างแม่ก็ต้องแข่งขัน

(จับต้นมาชนปลาย : 163)

ความสมบูรณ์พร้อมและช่างจัดการของแม่ แท้จริงแล้วกรองโนไม่ใคร่พอใจแม่นัก แม่ผู้เต็มไปด้วยรายละเอียดและกฎเกณฑ์ โดยไม่รู้ตัวว่าเธอได้ซึมซับพฤติกรรมเหล่านี้ของแม่นาคด้วย

กรองโนมีความรู้สึกว่ แม่เป็นผู้หญิง เป็นเมีย เป็นแม่ที่มีความสมบูรณ์พร้อม เวลาพอมีงานที่ทำงานครั้งใด และแม่ต้องไปร่วมงานในฐานะภรรยา แม่ก็จะ ‘สวยเป็นเลิศ’ กว่าใคร ๆ รวมทั้งสามีและลูก ๆ ด้วย เพราะแม่เป็นคนช่างจัด ทั้งยังเต็มไปด้วยรายละเอียดและกฎเกณฑ์

(จับต้นมาชนปลาย : 163)

กรองในลูกขึ้นขึ้น รู้สึกเหมือนได้ยินเสียงออกคำสั่งถี่ ๆ ก้องอยู่ใน
โสตประสาท คำสั่งที่ได้ยินมาตั้งแต่เล็กจนโต ตั้งแต่เสียงเรียบเย็น เข้มขึ้น ไป
จนกระทั่งถึงเสียงแหลมสูงปรี๊ด บางทีเธออาจต้อง ‘หลีกหนี’ เสียงเหล่านี้ไป
สักพักหนึ่ง เท่าของกรองในสั่งให้เจ้าของเดินออกห่างเสียงไปเรื่อย ๆ

(จับต้นมาชนปลาย : 164)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครกรองในพบว่าเธอเป็นหญิงผู้ประสบ
ความสำเร็จทั้งด้านการเรียนและการประกอบอาชีพ เนื่องจากมีแม่คอยกำกับเส้นทางการดำเนินชีวิต
ให้กับเธอมาตั้งแต่เด็ก เพื่อให้ได้มาซึ่งความน่าชื่นชมยินดีจากแม่ ช่วงชีวิตในวัยเด็กของกรองในจึง
ต้องแข่งขันให้ได้ที่นั่งอยู่เสมอ กระทั่งพ่อกับแม่เลิกรักกัน กรองในตามไปอยู่ดูแลแม่ที่บอบช้ำจาก
การเลิกรักที่ต่างจังหวัด ดูแลน้องชายที่เก็บกดกับปัญหาครอบครัว พร้อมเปิดร้านอาหารเป็นอาชีพ
หน้าที่และความรับผิดชอบจึงเป็นแรงผลักดันในการดำเนินชีวิต

ปานหทัย ในเรื่อง โถงสี่เทา

แล้วนี่เธอจะบอกแม่อย่างไรดีเรื่องโรคที่เป็นอยู่ น้ำตาซึมเมื่อนึกถึง
ว่าแม่จะเป็นอย่างไรต่อไป ตอนพ่อป่วยมีแม่ดูแลเต็มที่ทั้งไปหาหมอ ไปนั่ง
เฝ้าตอนฉายแสง ทำอาหารให้กินตอนรับยาเคมีฯ ล้วนแล้วแต่เรื่องยากเย็น
ทั้งนั้น จะว่าไป แม่กับเธออาจจะ โชคดีที่พ่อเสียในมือหมอ ลูกเมียเลยไม่ต้อง
เคียดร้อนมากนัก บางบ้านเขามีคนป่วยมะเร็งที่ต้องดูแลกันจนวาระสุดท้าย
เสียทั้งเวลา เงิน และกำลังใจ บางคนเลยพานครีดยกอาการป่วยหนักกว่า
คนป่วยเสียอีก

แต่ถ้าให้เลือก ปานหทัยขอเลือกได้ดูแลแม่นาน ๆ

หากเอาแม่กลับบ้านคราวนี้ เธอกงคัดสินใจได้เสียทีว่าจะลาออกจาก
งานใหม่

(โถงสี่เทา : 97)

ช่วงเวลานี้ ดูเหมือนว่าป่านหทัยพยายามเก็บเกี่ยวเวลากับแม่ให้มากที่สุด ทุกวินาทีที่ผ่านไป ไม่อยากจะห่างแม่เลย เพราะไม่นานแล้วกรรมัง อีกไม่นานแล้วที่แม่จะไม่อยู่กับเธอ อาจจะไม่กี่เดือน ไม่กี่ปี หรือหลาย ๆ ปี แต่เมื่อรู้แล้วว่าแม่เป็นมะเร็ง เวลาดูเหมือนจะมีค่าเหลือเกิน มีค่ายิ่งกว่าแก้วแหวนเงินทองทั้งหมดที่มี

(โงงสีเทา : 153)

การพำร่ำสอนของพ่อแม่

‘ถ้าเราไปเจอคนดีแล้วเรายังไม่เชื่อใจเขา มัวแต่คิดหวาดระแวงเขา ก็เท่ากับว่าเราสร้างความทุกข์ให้ตัวเอง คุณหมอมที่รักษาพ่อเป็นคนดี มีใจเมตตา และทำเต็มตามที่ตามหลักการรักษาแล้ว ส่วนเรื่องผ่าตัด มันคงมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นที่เราไม่เข้าใจ แต่หาใช่ว่าหมอมจะตั้งใจให้มันเกิดเรื่อง ถ้าเรามีแต่ใจอกุศล ชีวิตเราจะอยู่ลำบาก เราต้องรู้จักเชื่อใจคนอื่นบ้างนะลูก’

(โงงสีเทา : 27)

ป่านหทัยฟังแล้วรู้สึกว่แม่เข้มแข็งเหลือเกิน ดูเหมือนว่าคนเป็นแม่นั้นถูกลิขิตมาให้เป็นคนเข้มแข็ง เพราะหากแม่ไม่มีสติเสียคน บ้านคงโกลาหล แม่บริหารบ้านอย่างเป็นระเบียบระบบ มองเห็นปัญหาที่ต้องแก้ไขให้ถู่วง และแม่สามารถสขบความวุ่นวายของบ้านให้อยู่หมัดได้ ลองนึกดูแล้วกันว่าหากแม่เอาแต่ร้องไห้ตีโพยตีพายเรื่องมะเร็ง เธอจะท่ทำอะไร บางทีนี่อาจจะเป็นกลไกของชีวิตที่ธรรมชาติให้มาก็เป็นได้ พอคิดถึงเรื่องนั้นเรื่องนี้ แม่สามารถทุเลาความกลัวและความกังวลเรื่องมะเร็งร้ายไปได้

(โงงสีเทา : 124)

ป่านหทัยร้องให้ออกมาจนได้ แต่งานมากมายรออยู่บังคับให้ต้องเข้มแข็งเข้าไว้ เออหนอ วันแรกที่แม่อุ้มลูกคนใหม่กลับบ้านคงวุ่นวายแบบนี้แหละ เต็มหวืดเต็มหวี่ เต็มวร้อนเต็มหวหนาว และเต็มวร้องไห้เต็มวจะนอน นี่เธอมีแม่เพียงคนเดียวยังรู้สึกว่ามีภาระหนักหนาสาหัสปานนี้ แม่บางคนมีลูก

มากมาย จะสาหัสสากรรจ์ขนาดไหน ดีแล้วละที่แม่มีเธอเพียงคนเดียว คิด
 อย่างนี้แล้วปานหทัยให้คิดใจ ที่ตัวเองมีโอกาสเรียนรู้และตระหนักถึงความ
 ยากลำบากของความเป็นแม่ ก่อนจะสายเกินไป หรือไม่มีโอกาสเลย ความ
 ตระหนักครั้งนี้ส่งผลให้ปานหทัยใจ เย็นมากพอจะเข้าใจแม่ เข้าใจถึงความ
 ลำบากของแม่ที่เลี้ยงเธอมา เข้าใจความไม่สบายกายไม่สบายใจของแม่อัน
 เนื่องมาจากความเจ็บป่วย และเข้าใจถึงความกตัญญูที่แม่ควรได้จากเธอ

(โง่งสืเทา : 454)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครปานหทัยพบว่าเธอเติบโตมาในครอบครัวที่
 อบอุ่น สำหรับปานหทัยแล้วครอบครัวมีความสำคัญอันดับหนึ่งเสมอ เมื่อทราบว่าแม่ป่วยด้วย
 โรคมะเร็งลำไส้ ปานหทัยตัดสินใจลาออกจากงาน เลิกทุ่มเวลาทั้งหมดเพื่อดูแลแม่ ปานหทัยได้รับ
 การปราศสอนจากพ่อแม่ให้ปานหทัยเป็นคนคิดดีและไม่สร้างภาระให้กับผู้อื่นในสังคม ทั้งสอนด้วย
 คำพูดและจากการกระทำของพ่อและแม่ ส่งผลให้ปานหทัยเป็นคนมองโลกในแง่ดี มีมุมมองที่ดีกับ
 สถานการณ์ที่เลวร้าย ทำให้ปานหทัยสามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยตนเองอีกครั้งในวันที่ทั้งพ่อและแม่
 จากเธอไป

ยลโฉม ในเรื่องนั่งเล่นไฟ

ยายแท้ ๆ ก็ยังบอก

‘ต้องกตัญญูกับแม่ดวงเขานะ โฉม...แม่เขารักเรามาก ไม่เคยคิดด้วย
 ซ้ำว่าไม่ใช่ลูก’

แต่บอกไม่ทันไร ยายก็ตายจากไป ทั้งหล่อนไว้กับแม่...แม่ผู้มีใจ
 มารดาบังเกิดเกล้า แม้จะคลอเด็กชายฉายออกมาอีกคน แต่ความรักความ
 อารมณ์ที่มีต่อหล่อนก็หาได้จัดจางลงไม่

ยลโฉมก็เช่นกัน...ทุกครั้งที่ดวงแก้วถอดหล่อนไว้ พลังบอก

‘หนูเป็นลูกแท้ ๆ ของแม่นะ ไม่ใช่ลูกเลี้ยง จำใส่ใจให้แม่น ๆ ถ้าไม่
 จำเป็นไม่ต้องบอกใครว่าไม่ใช่ลูกแม่’

(น้ำเล่นไฟ : 37)

“ถึงโฉมจะไม่ใช่ลูกแท้ แต่ที่คิด...” ชายหนุ่มใหญ่ต้องชั่งใจชั่งวาจา
 นิดหนึ่งจึงบอกอีกฝ่าย “ระหว่างที่ดวงเลี้ยงเขาจนโตขึ้นมา ต่างคนต่างก็ได้
 อานิสงส์จากกรรมดีนี้ จริงไหม...ดวงได้บุญมากจากงานเลี้ยงเด็กกำพร้าคน

หนึ่งซึ่งแม่ไม่เกี่ยวข้องกับสายเลือดก็จริง แต่พี่กลับเห็นว่าเขาคือลูกอีกคน
ของดวง เป็นลูกแท้ ๆ เพียงแต่เขามาอาศัยท้องยี่นติดเท่านั้น”

(น้ำเล่นไฟ : 203)

“...โหมคิดว่า ไม่มีชีวิตใครเต็มร้อยหรือหกคะ อย่างครอบครัวโหมก็
ทำงานกันเหนื่อยยากทั้งพ่อทั้งแม่ เราเลยต้องอยู่กับอย่างประหยัด ไม่ได้
ฟุ่มเฟือยเหมือนพี่ด้วยซ้ำ พี่ก็เห็นแล้วนี่นา”

(น้ำเล่นไฟ : 90)

“ที่เย็นคงแพง” พี่สาวว่า “แค่ยาคูณเค็จะต้องจ่ายเยอะนะ นาย เกรงใจ
เจ้าของเงิน”

“จริงด้วย” ผู้ฟังฟังนี่ก็ออกจิ้งถาม “ที่มีเงินถึงพันใหม่ล่ะฮะ บุษเพ็ด
โรงแรมแพงไหม พ่อไม่เคยพาไปทานบุษเพ็ดโรงแรมเลยซักที นายก็เลย
ทานแต่บุษเพ็ดโรงเรียน”

คืนดีหัวเราะ นึกออกอย่างเรียบร้อยดีแล้วละว่า เด็กสองคนใช้
ชีวิตประจำวันกันอย่างไร...ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ประมาท พอมมีและพอกิน...มีอย่าง
พอดี กินอย่างพอดี

(น้ำเล่นไฟ : 351-352)

“พักของเขาก็คือขับรถไปส่งไปรับลูก คุยกับลูก คุยกับครูของลูก
เพื่อนของลูก พ่อ-แม่เพื่อนของลูก นั่นแหละค่ะ เขาถือว่าพักแล้ว” ดวงแก้ว
บอกกล่าว

(น้ำเล่นไฟ : 342)

“เบื้อหรือเปล่า” เสียงถามเบา ๆ ข้างหู หล่นนิจหันไป

“ไม่หรือค่ะ ไม่เบื้อ...ชอบค่ะ ชอบกึ่งมาก กึ่งน่ารักมากเลย”

คืนดียิ้ม ๆ...นึกจำเหมือนกัน...จำวัยรุ่นที่เค็วร้องให้เค็วหัวเราะ

(น้ำเล่นไฟ : 348)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครยล โฉม เธอได้รับการเลี้ยงดูจากดวงแก้ว แม่เลี้ยงของเธอมาตั้งแต่เป็นทารก แต่เธอตระหนักรู้เสมอว่าแม่ที่แท้จริงของเธอคือแม่ยินดีและได้เสียชีวิตไปแล้ว ดวงแก้วนั้นรักยล โฉมไม่ต่างไปจากลูกในไส้ ทำให้เธอมีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำเนินชีวิตให้กับเธอ

ด้วยพื้นฐานทางครอบครัวที่ไม่ได้ร่ำรวย พ่อและแม่เลี้ยงของหล่อนช่วยกันก่อร่างสร้างตัวมาด้วยกัน ยล โฉมเห็นแล้วว่าทุกเวลาทุกวินาทีของพ่อกับแม่เหนื่อยยากสักเพียงไหน ยล โฉมจึงไม่รู้สึกอึดอัดกับความมั่งคั่งของพ่อ อีกทั้งความรู้จักใช้จ่ายส่งผลให้ยล โฉมถนัดในการใช้จ่ายและไม่เรียกร้องของใช้ฟุ่มเฟือยอย่างเพื่อนในวัยเดียวกัน ทุกครั้งที่ว่างจากการเรียนยล โฉมจะช่วยงานในสวนกับพ่อและช่วยแม่ขายผักผลไม้

พ่อของยล โฉมเป็นคนที่ยึดมั่น ซื่อสัตย์ มีเหตุผล เขาพยายามถ่ายทอดและปลูกฝังลักษณะนิสัยนี้ให้กับยล โฉมทั้งจากคำพูดและทำปฏิบัติตน สิ่งเหล่านี้ได้ซึมซับเป็นแรงจูงใจในการดำรงชีวิตของเธอเสมอมา

มาราดา ในเรื่องพลั่วไปในพรายเวลา

ด้วยสภาพครอบครัวที่พ่อและแม่แยกทาง อีกทั้งพ่อและแม่อยู่คนละประเทศ มาราดาอาศัยอยู่กับแม่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาผู้เคร่งครัดในกฎระเบียบ มาราดาจึงเฝ้าฝันอยู่เสมอว่าจะได้เดินทางไปอยู่กับพ่อ ผู้ใจดีกับเธอเสมอที่ประเทศไทย

“พ่อบอกว่าฉันคือเหมือนเด็กอเมริกัน แม่บอกว่าฉันไม่เชื่อฟังและไม่เคารพกฎกติกาเหมือนคนไทย ต่างฝ่ายต่างคิดว่าฉันเป็นคนชาติอื่น แต่สำหรับฉัน ฉันคิดเสมอว่าฉันเป็นคนไทย ฉันสนิทกับพ่อกว่าแม่ เขาใจดีกว่า มันก็เลยทำให้ฉันรู้สึกเหมือนเราเป็นคนไทยสองคนไปติดอยู่ในดินแดนของฝรั่ง”

(พลั่วไปในพรายเวลา : 285)

“แต่แล้ววันหนึ่ง พ่อก็ทิ้งฉันไว้กับแม่ คุณคิดดูเอาเถอะ เพื่อนคนไทยคนเดียวของฉันทิ้งฉันไป ปล่อยฉันให้เผชิญชีวิตกับพวกฝรั่ง ฉันรู้สึกเหมือนไม่มีใครเข้าใจฉัน ฐู่ ๆ วันหนึ่งฉันตื่นขึ้นมาพบว่า วัฒนธรรมครึ่งหนึ่งที่เป็นไทย ที่ฝังอยู่ในหัวของฉันเป็นเหมือนฝันที่ไม่รู้จะไปคุยกับ

ใคร ไม่มีใครเข้าใจฉันเลย โชคดีที่ฉันมีบ้านใหม่ที่พอจะไปมาหาสู่อยู่ใกล้ ๆ ไม่
งั้นฉันคงแย่”

(พลี๊วไปในพราวเวลา : 285-286)

มาราดาเติบโตขึ้นจากการเลี้ยงดูที่ให้อิสระในการแสดงความคิดเห็น แต่ต้องอยู่ภายใต้
กฎกติกาของแม่ แม้จะคืออันอยู่ในบ้าง บ่อยครั้งที่มาราดาแหกกฎของแม่ จนถูกลงโทษ มาราดาจะ
พยายามยกเหตุผลขึ้นมาอ้างเพื่อต่อรองให้ได้รับโทษน้อยลง เมื่อแม่ไม่ให้อ่อนลดโทษให้ เธอก็
ยินยอมรับโทษต่อโดยดี

หากจะมองเรื่องนี้อย่างยุติธรรมแล้ว การแหกกฎของเธอนั้น มัน
กลับนำมาซึ่งความรักความสามัคคีกลมเกลียวระหว่างเพื่อนพ้องของเธอมาก
ยิ่งขึ้นไปอีก แน่นอน เธอเข้าใจในสิ่งที่ผู้ใหญ่เป็นห่วง การที่เด็กสี่ห้าคนจะ
หนีออกไปดูคอนเสิร์ตกันตามลำพังจนดึกดั้นนั้น มันเสี่ยงต่อภัยอันตรายนานา
ชนิด แต่เธอก็มีชีวิตจิตใจ ซึ่งต่างก็มีความต้องการเล็ก ๆ ที่เป็นส่วนตัว เธอ
พร้อมเสมอที่จะแลกเปลี่ยนอย่างยุติธรรมที่สุด ไม่ว่าจะบทลงโทษนั้นจะเป็น
อะไรก็ตาม

(พลี๊วไปในพราวเวลา : 40-41)

ส่วนเพื่อนนั้นแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกันแล้วในปัจจุบัน แต่เมื่อเธอยังเล็กพ่อสอนเสมอให้เธอ
เข้มแข็งมุ่งมั่น ซึ่งกลายเป็นแรงจูงใจให้เธอมีลักษณะนิสัยที่มุ่งมั่นและเอาจริงเอางัง

พ่อพรีาสอนอยู่เสมอว่า ใจของเธออยู่ถูกที่และเป็นสิ่งที่สวยงาม ให้
เธอจงมุ่งมั่นหาทางเดินตามใจไปเถิด แล้วทุกอย่างจะดีเอง ซึ่งเท่าที่ผ่านมา
เวลาก็ได้พิสูจน์ให้เห็นจริงตามนั้นปัญหาแห่งใจยังไม่เคยสร้างความผิดหวัง
ให้เธอเลยสักครั้ง และสำหรับวันนี้ก็เช่นกัน ใจของเธอปัญญาแล้ว มาราดา
ตัดสินใจที่จะอยู่เมืองไทยต่อไป และจะพิสูจน์ให้พ่อได้เห็นว่ เธอก็คนไทย
คนหนึ่ง ที่นี่ก็เป็นบ้านของเธอเช่นกัน

(พลี๊วไปในพราวเวลา : 42-43)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครมารดาามีภูมิหลังด้านครอบครัวและสภาพแวดล้อม เป็นแรงกระตุ้นให้เธอรักที่จะเผชิญกับสิ่งใหม่ รักการผจญภัย ช่างพูดช่างถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตนเองต้องการ พฤติกรรมเช่นนี้ช่วยส่งเสริมให้อาชีพนักข่าวของเธอก้าวหน้า

ว่าน ในเรื่องในรูปเงา

บัดนี้มีหญิงสาวอีกคนเข้ามาในบ้าน ประกาศว่าพ่อคือความทรงจำที่
หลอนเผ่าคั่นหามานาน พ่อเคยดูแลหล่อนยามไร้คน ไยดีและหล่อนจะดูแล
พ่ออย่างดีที่สุด หล่อนประกาศเจตจำนงชัดเจน พ่อไม่ผลักไสหล่อนอย่าง
หญิงอื่น อาจเป็นเพราะพ่อป่วยและหล่อนรู้เรื่องการรักษาพยาบาล กระนั้น
พ่อก็เมินเฉยกับหล่อนอย่างเงียบ ๆ

(ในรูปเงา : 88)

“ฉันตามหาลุงพร้อมมาโดยตลอดทั้งชีวิตของฉัน เธอรู้ไหม... เมื่อ
แม่พาฉัน ไปอยู่กับสามที่ร้ายของแม่ ฉันคิดถึงกระท่อมกลางทุ่งที่ชาย
ชวนาเคร่งขรึมคนหนึ่งจะผ่านมาช่วยฉันหิ้วน้ำหรือไม้ก็ผ่าฟัน เมื่อสอบเข้า
เรียนสาธารณสุขได้ ฉันถูกบรรจุให้ทำงานที่โน่นที่นี้ เธอไม่รู้หรือว่าฉันใช้
ความอดทนและพยายามมากแค่ไหนกว่าจะได้มาทำงานที่ตำบลนี้ ...”

(ในรูปเงา : 73)

“ลุงไม่เคยคิดเลยหรือว่า ฉันต่างหากที่น่าสงสารที่สุด ฉันฝันมา
ตั้งแต่เด็กว่าอ้อมแขนของลุงจะปกป้องฉัน ทุกคำคืนฉันฝันว่าได้นอนหนุน
แขนลุง ฉันไม่รู้ว่าคุณรู้สึกของฉันเปลี่ยนเป็นความรักตั้งแต่เมื่อไหร่ รู้แต่
ว่าฉันเป็นสมบัติของลุงตลอดกาล ...”

(ในรูปเงา : 126)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครว่าน ในวัยเด็กเธอมีฐานะยากจนมาก ด้วยภูมิ
หลังนี้เธอจึงลำบากมาตั้งแต่เด็ก โดยปราศจากความรักและเมตตาจากผู้ใด เธอต้องทำงานทุกอย่าง
ภายในบ้านแทนแวมแม่ของเธอ เมื่อพร้อมหยิบยื่นน้ำใจให้ พร้อมจึงกลายเป็นความประทับใจที่ฝัง
ลึกในความทรงจำของเธอเสมอมาโดยตลอดกระทั่งโตเป็นสาว

แม้ช่วงชีวิตที่ผ่านมา จะมีผู้ชายแวะเวียนมาหาแม่ของเธอไม่ซ้ำหน้า สำหรับวานแล้วเธอไม่ใคร่ยินดี ยินร้ายกับพฤติกรรมนี้ของแม่ หรือแม่กระทั่งเสียงนินทาของชาวบ้าน เธอตั้งหน้าตั้งตาทำหน้าที่ของเธอให้ดีที่สุด เพื่อหวังว่าสักวันจะได้พบกับพร้อมอีกสักครั้ง ชายใจดีในความทรงจำ ชายที่เธอคิดว่าเขาจะคอยปกป้องและดูแลได้ ดังนั้นพร้อมจึงเป็นแรงจูงใจในการดำเนินชีวิตของวาน ตั้งแต่การเลือกเรียน การเลือกที่ทำงาน แม่กระทั่งยอมแต่งงานกับเจ้าพลี ลูกชายของพร้อม เพื่อให้ตนเองสามารถเข้ามาอยู่ร่วมชายคาเดียวกับพร้อมได้

กำไลแก้ว ในเรื่องยิ่งฟ้ามหานที

กำไลแก้ว ลูกสาวคนสุดท้องของแม่ที่มีลูกทั้งหมดสี่คน เมื่อแม่มาล้มป่วยเป็นอัมพาตซีกซ้ายและเอาแต่ใจตน เธอทิ้งหน้อยจากการทำงานประจำและต้องหน้อยกับการดูแลแม่ พาลคิดไปว่าแม่ไม่เห็นใจเธอ จนเกิดความท้อแท้ ให้เธอมีทัศนคติในแง่ลบในการดูแลแม่

ไหล่หล่อน ไหวสะอื่น เมื่อใดสภาพเช่นนี้จึงจะสิ้นสุดเสียที เมื่อใด
หล่อนจึงจะได้อิสระไปไหนมาไหนได้โดยไม่ต้องห่วงหน้าพะวงหลัง

และ...พลันนั้นเสียงของกรุงรัฐเหมือนดังแว่วขึ้นมา

‘พี่ ๆ ทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน’

เขาพูดถูก หล่อนเหลือทนกับอารมณ์ขื่น ๆ ลง ๆ ของแม่แล้ว

กำไลแก้วคิดถึงพี่สาวคนรองทันที

“พี่ชช” หล่อนต่อโทรศัพท์โดยไม่สนใจ ว่าปลายสายจะทำสิ่งใดอยู่
และไม่สนใจกระทั่งว่าขณะนี้เป็นเวลาเท่าใด

กำไลแก้วต่อว่าทันทีที่กชกรรับสาย “พี่ชชมาดูแลแม่บ้าง...พี่ก็เป็น
ลูกสาวคนหนึ่งนะ พยายามปล่อยให้หนูต้องดูแลแม่อยู่คนเดียว”

(ยิ่งฟ้ามหานที : 24)

กระทั่งสี่พี่น้องลงความเห็นพาแม่ไปอยู่ในสถานพยาบาล

‘พี่ว่ามันเป็นทางที่ดีที่สุดแล้วละ’ พี่ชายหล่อนเอ่ยเสียงขรึม เขานั่ง
ไขว่ห้างอยู่หัวโต๊ะในห้องกินข้าว มีพี่ไพล่ภรรยา นั่งอยู่ข้างหนึ่ง และถัดมาเป็น
หล่อน ‘กำไลดูแลแม่ไม่ไหวหรอก’ พี่โกมลมองตากำไลแก้วเหม็ง ‘ยิ่งตอนนี้

‘ไม่มีคนช่วยจะทำยังไง ลางานบอยไม่ได้ จำได้มั๊ย หนก่อนเจ้านายเขาก็ว่ามา
ที่แล้วไซ้ไหม เรื่องลางานนะ’

กำไลแก้วพยักหน้ารับ หล่อนถูก ‘นาย’ ต่อกว่าตลอดที่ทำงานแล้วหยุดบอย พี่ ๆ
ทุกคนรู้ เพื่อนฝูงก็รู้ ซึ่งเรื่องนี้ก็มีทั้งคนเห็นใจและคนที่บอกกับหล่อนให้รับจัดการ
กับปัญหา ก่อนจะถูกไล่ออกจากงาน

(อิงฟ้ามหานที : 86-87)

ด้วยความผูกพันระหว่างกำไลแก้วและแม่ ทำให้กำไลแก้วเกิดความรู้สึกผิดที่พามาไปอยู่
สถานพยาบาล ความรู้สึกผิดเสมือนเธอออกตัณญ์ยืนแข็งอยู่ภายในใจกำไลแก้ว สุดท้ายกำไลแก้วทน
ต่อความรู้สึกผิดภายในใจไม่ไหว จึงเป็นแรงจูงใจให้กำไลแก้วกลับมาไคร่ครวญ คิดหาวิธี
พามาอยู่กับบ้านดั้งเดิม

กำไลแก้วจึงหัน ไปบอกกับพี่ชายเสียงอ่อน

“พี่ เราเหลือแม่อยู่คนเดียวนะคะ นี่อาจจะเป็นโอกาสสุดท้ายที่เราจะ
ได้ดูแลแม่ กำไลคิดแล้วตัดสินใจแล้วว่าที่จะรับแม่กลับมาบ้าน เราจะดูแลแม่
เอง ทำเหมือนเดิมที่เราเคยทำ”

“ทำเหมือนเดิมแล้วปัญหาทั้งหมดก็จะกลับมา กำไลนั่นแหละที่
จะต้องแบกรับเรื่องหากคนช่วยไม่ได้...ไปทำงานไม่ทัน...ทุกอย่างจะกลับไป
เป็นแบบที่แล้ว ๆ มา” พี่ชายยังส่ายหน้าไม่เห็นด้วยอยู่นั่นเอง

“แต่หนนี้จะไม่ปัญหาไปทำงานไม่ทัน ลางานไม่ได้อีกต่อไปแล้ว
เพราะกำไลจะไม่ไปทำงาน”

“ปัญหามันจะมีอย่างอื่นอีกนั่นแหละ” โกมลกลับมาทุดนั้งยังที่เดิม
สีหน้าของเขาขุ่นงัน คิ้วขมเข้าหากันเป็นปม “เงินทองจะขาดมือ...”

กำไลแก้วรีบบอก “พี่ กำไลพอจะมีเงินเก็บอยู่บ้าง และออกจากงาน
แล้ว กำไลไม่ได้กลับบ้านเลย ๆ นะ ร้านค้าของแม่เราก็จะเปิดเหมือนเดิม และ
กำไลจะเย็บผ้าอยู่ที่บ้าน”

(อิงฟ้ามหานที : 420-421)

ด้านการคบหาเพศต่างเพศ กำไลแก้วยึดมั่น ในคำสอนของแม่ที่ให้เธอรักนวลสงวนตัว
แม่ขอร้องให้กำไลแก้วไม่มีอะไรเกินเลยกับผู้ชายจนกว่าจะได้แต่งงาน เป็นเหตุให้เธอปฏิเสธที่จะมี

ความรักแบบแนบสนิทกับกงรัฐ ผู้ชายที่ยังไม่พร้อมแต่งงานแต่อยากลองอยู่ก่อนแต่งงานกับเธอ กระทั่งกงรัฐทนกับพฤติกรรมหวงตัวและการที่กำไลแก้วมีแม่ป่วยเป็นอัมพาต กงรัฐจึงหันไปคบหากับผู้หญิงคนใหม่

ความรักมันจะต้องลงเอยในแบบที่กงรัฐต้องการจึงจะทำให้รักนั้น
แน่นแฟ้นหรือ

ภาพของเพื่อนผู้ที่ล้มเหลวในความรักแบบแนบสนิท เรียงรายเข้ามา
ในหัวงำนี้ วันหนึ่งข้างหน้าหลอนจะเป็นเช่นนั้นหรือ

และถ้าแม่รู้ รู้ในการตัดสินใจที่หลอนมอบกายให้กงรัฐก่อนแต่ง แม่
จะเข้าใจเหตุผลมั้ย

‘กำไล...ลูกจะมีเพื่อนผู้ชายแม่ไม่ห้ามนะ’ วาจาของแม่ที่เคยเอ่ยกับ
หลอนเสมอเมื่อเริ่มเข้าสู่วัยสาวแว่วอยู่ในความทรงจำ ‘แต่แม่ขออย่าง หนู
อย่าให้มีอะไรเกินเลยกัน’

(อิงฟ้ามหานที : 137)

“ฉันไม่อยากอยู่กับใครก่อนแต่ง”

ชายหนุ่มข้าง ๆ หลอนหันมามองหน้า กำไลแก้วเอ่ยอีกประโยค
“เพราะอย่างนี้ เพราะฉันไม่ยอมที่จะอยู่กับเขาก่อนแต่ง เขาจึงหาว่าฉันรักเขา
ไม่มากพอ...คุณว่าฉันควรทำอะไรดีคะ”

(อิงฟ้ามหานที : 153)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครกำไลแก้ว เธอเป็นลูกสาวคนสุดท้องของแม่
ที่มีลูกทั้งหมดสี่คน พี่น้องทั้งสามต่างแยกย้ายไปสร้างครอบครัวของตนเอง มีเพียงกำไลแก้วเท่านั้น
ที่อยู่บ้านเดียวกับแม่ เมื่อแม่มาล้มป่วยเป็นอัมพาตครั้งซีกเธอจึงต้องรับหน้าที่ดูแลแม่ ทั้งต้องดูแลแม่
และทำงานนอกบ้านหลายครั้งทำให้กำไลแก้วเกิดความเครียดกระทั่งตัดสินใจผิดพลาดคือการพาแม่
ไปอยู่สถานพยาบาล แต่สุดท้ายเธอทนกับความรู้สึกผิดภายในใจตนเองไม่ไหวจึงตัดสินใจลาออก
จากงานประจำ โดยใช้ความสามารถด้านการตัดเย็บเสื้อผ้าประกอบอาชีพที่บ้านของตนเองเพื่อจะได้
มีเวลาดูแลแม่ได้อย่างเต็มที่

อีกทัศนคติหนึ่งที่แม่ได้ปลูกฝังมาตั้งแต่วัยรุ่นก็คือเรื่องการรู้จักคบผู้ชายและรู้จักวางตน ทำให้กำไลแก้วประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ในเวลาต่อมา มีครอบครัวอบอุ่นกับผู้ชายที่รักจริง หวังแต่อย่างอมาตย์เป็นคู่ครอง

ซาริยา ในเรื่อง ใต้เดือนดาบอดในเขาวงกต

ซาริยาร้องไห้ให้กับธนา ชานนท์ และถ้อยถวิลแสนเศร้าในจดหมายรักเก่ากรอบของพ่อทุกวัน สลับกันไปมา โดยไม่เปิดโอกาสให้ตัวเองรักใคร จนกระทั่งได้เข้าใจกับความรักที่สุดอีกครั้งตอนทำงานนอกเวลาเป็นพนักงานต้อนรับในร้านอาหารและได้รู้จักกับองคร

(ใต้เดือนดาบอดในเขาวงกต : 110)

ซาริยาไม่ได้ฟังเพลงสึมเถื่อนแสนเศร้านั้นไปตั้งวันทุกวันที่เหลือของชีวิตอย่างที่ตั้งใจไว้ตอนอายุสิบหก และเธอก็ไม่ได้คลายความเจ็บช้ำน้ำใจที่มีต่อความรักครั้งนั้นลงไปแต่อย่างใด เพียงแต่เมื่อเวลาผ่าน เศษเสี้ยวทรงจำบาดซ้ำที่เคยทรมาณเธอ จนไม่ได้หลับได้นอนคราวนั้นกลับพราวม่วง จนบางครั้งเธอก็ไม่อาจแน่ใจได้ด้วยซ้ำว่าเธอกับธนาเคยรักและใช้ช่วงเวลานั้น ๆ ของชีวิตร่วมกัน ราวกับทั้งหมดนั้นเป็นเพียงความฝันเดียวดายฝันหนึ่งซึ่งหลงเหลือไว้แต่อีกบาดแผลลึกข้างในใจ

(ใต้เดือนดาบอดในเขาวงกต : 107)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครซาริยาเติบโตมาท่ามกลางสภาพครอบครัวไม่มีใครจะมีความสุขอีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความรักทั้งจากพ่อและแม่ผู้ให้กำเนิด ซาริยาเติบโตมาโดยมีเพียงชลิกา พี่สาวที่รักและเคียงข้างกันมาตั้งแต่เด็ก เมื่อแม่จากไปลุงชนิดได้เข้ามาทำหน้าที่ผู้ปกครองให้กับสองพี่น้อง ทำให้บ้านที่เคยเงียบเหงา เริ่มมีเสียงหัวเราะมากขึ้น

เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ซาริยากลับมองไม่เห็นความรักที่อยู่ใกล้ตัว เธอแต่เฝ้าไขว่คว้าความรักจากคนนั้นคนนี้และผิดหวังซ้ำแล้วซ้ำเล่า การที่ซาริยาจมปลักกับการตามหาความรักจากบุคคลภายนอก บ่มเพาะทัศนคติทางด้านลบ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตที่ไม่เป็นขึ้นเป็นอัน และไม่สามารถยื่นหัตถ์มอบความสุขและความรักให้กับตัวเองได้ เธอเฝ้าแต่รอใครสักคนที่จะผ่านมา

หยาบยื่นความสุขและความรักให้แก่เธออยู่อย่างนั้นคนแล้วคนเล่า สุดท้ายหัวใจของเธอจึงเต็มไปด้วยบาดแผลที่ฝังลึกภายในใจตนเอง

นุชนารถ ในเรื่องคนแคะ

นุชนารถ เธอมีความมุ่งมั่นในอาชีพจิตรกร เธอทุ่มเทเวลาให้กับผลงานศิลปะของเธอ เพื่อให้ผลงานของเธอเป็นที่ยอมรับ ระหว่างที่อาชีพกำลังไปได้สวย คนรักที่วาดหวังจะร่วมชีวิตไปด้วยกัน ได้เริ่มตีตัวออกห่าง เป็นเหตุให้เธอเริ่มหมดกำลังใจในการสร้างสรรค์ผลงาน

นุชพยายามแสดงอาการทักทานการตัดสินใจของคนรัก แต่ด้วยเพราะความหยิ่งทรนงของเธอเอง นุชจึงไม่อาจยื่นกรานสานต่อความตั้งใจที่จะยึดเหนี่ยวเขาไว้ เพียงกำซาบความหวังที่พังกั้นทิ้งไป มันส่งผลให้เธอโกรธชังทุกอย่างรอบตัว เกือบรูปภาพที่วาด เดียดฉันทงานศิลปะและความยุติธรรมที่บังเกิดแต่ตนทั้งปวง เธอทราบดีว่าคนรักรู้ว่าตัวเธออยู่ในกำมือของเขา แต่ชายผู้นี้ไม่เคยแสดงท่าทีที่จะอ้างสิทธิ์ดังกล่าว เธอพร้อมจะสละตนเอง หากเพียงเขาจะเป็นฝ่ายเริ่มต้นเรียกร้อง นุชจินตนาการถึงความร่ำรานอันละมุนละไมของการเสียดสละทุกอย่างเพื่อตัวเขาสังเวศ โลกศิลปะที่ตนไขว่คว้าเพื่อรักแท้

(คนแคะ : 120)

เมื่อเขากลับมาจากไป ด้วยเหตุผลของการไปเรียนต่อต่างประเทศ นุชยังคงเฝ้ารอการกลับมาของเขาอยู่เสมอ โดยหวังว่าเมื่อเขากลับมา เขาและเธอจะสามารถสานต่อความสัมพันธ์เดิมขึ้นมาใหม่ได้ กระทั่งสองปีต่อมา เขาโทรศัพท์ทางไกลมาบอกแก่นุชว่ากำลังจะแต่งงาน ยิ่งตอกย้ำให้เธอเศร้าและเสียใจ ความรักที่เคยมี แปรเปลี่ยนเป็นความเกลียดชัง จนคิดอยากจะทำลายงานศิลปะ

นุชรู้สึกดื่มน้ำดื่มนมโนภาพดังกล่าว ถึงกับเปรยกับเกริกว่าเธออยากเลิกทำงานศิลปะ โดยไม่ฟังเสียงแย้งจากเพื่อน แต่แล้วสักพักเธอก็รู้สึกตัว ผุดลุกขึ้นสติอาการฝันเฟื่องทั้งหลายสิ้น ละกายจากความรันทด ในความจริงแล้วเธอเกลียดโกรธกับความไร้สมรรถภาพของชายผู้นี้ เธอรู้สึกเหมือนถูกกด โกงหักหลัง

(คนแคะ : 121)

นุชกลับมองเห็นแต่ความล้มเหลวเหมือนเช่นงานก่อนหน้า คล้าย
เกิดวิกฤติศรัทธาต่อความสามารถของตนเอง สักพักจิตใจก็ตกต่ำอย่างหนัก
หวาดสะทกกว่าศักยภาพหรืออะไรก็ตามที่เคยมีกำลังมลายหาย

(คนแคะ : 126)

กระทั่งนุชได้พบกับคนแคะ ชายที่ถูกกรีกนำมาขังไว้ในตึกร้างชานเมืองหลวง การได้
เฝ้าสังเกตการณ์คนแคะ ชายผู้ที่ได้อิสรภาพภายใต้กรงขังคนนี้จุดประกายความอยากสร้างสรรค์
ผลงานศิลปะในตัวเธอขึ้นมาอีกครั้ง

นุชแบกบันไดลงมาพาดแท่งคอนกรีตลูกบาศก์รูปทรงพิสดาร แล้ว
ปีนขึ้นไปส่วนบนอันเป็นพื้นปูนลาดเอียงในลักษณะแปลกตา เธอนั่งงอไหล่
ห้อยขาอยู่ตรงริมขอบ สอกปักในฝ่ามือ วางคางบนสันมืออีกข้างจนแก้มอูม
แน่นอนว่าต้นธารของงานประติมากรรมมาจากประสบการณ์ที่ได้เห็นชาย
แคะในกรงขัง

(คนแคะ : 143)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครนุชนารมมุ่งมั่นในกับอาชีพศิลปิน แม้ไม่
ประสบความสำเร็จกับงานศิลปะรูปแบบนั้น เธอก็เปลี่ยนมาแนวไปเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็ภาพวาด
ภาพวาดสีน้ำมัน งานปั้น ฯลฯ งานศิลปะของเธอถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักเธอแต่แปลกที่ผลงาน
กลับขายได้จำนวนมาก สร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ของเธอให้มีเพิ่มมากยิ่งขึ้น กระทั่ง
วันที่คนรักดีตัวออกห่างถึงขั้นยกเลิกงานหมั้นเพื่อไปเรียนต่อ เมื่อเรียนจบเขาติดต่อมาหาเธอเพื่อ
บอกข่าวการแต่งงานกับผู้หญิงอีกคน ทำให้เธอไม่สามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้เป็นที่ขึ้นเป็น
อันได้อีก

ต่อมาเธอได้เข้ามามีส่วนร่วมรู้เห็นอาชญากรรมที่กรีกเพื่อนสนิทของเธอก่อขึ้น การได้เฝ้า
มอง ทำความรู้จักกับคนแคะ ชายร่างเล็กที่ถูกกรีกจับตัวมาขังไว้ในตึกร้าง สร้างแรงบันดาลใจ
บางอย่างให้เธออยากสร้างสรรค์งานศิลปะขึ้นมาอีกครั้ง

ทิพย์ ในเรื่องลับแล, แก่งคอย

ฝันไม่ดีทั้งหมดนี้ เขาว่าดีที่สุดในนอกจากสวกระลึกถึงคุณพระศรีรัตนตรัย และบอกให้ใครสักคนฟังแล้ว สุดท้ายต้องไปแก้ฝันกับฝัน ไม้ใหญ่ จึงจะดี

เมื่อแม่สรุปรวมความได้ดังนี้ ในคืนวันนั้นเองแม่ได้จัดเตรียมดอกไม้ธูปเทียนไว้พร้อมสรรพสำหรับนำไปไหว้ต้นแห่นใหญ่ที่ถนนหน้าบ้าน อีกทั้งยังได้เตรียมแป้งและมิดิปู่ขูดเปลือกไม้ไต้โคนต้น แล้วแม่ก็ใช้แหวนแต่งงานขัดคลึงที่เนื้อไม้ไต้ต้นแห่นอยู่เป็นนาน จนมันปรากฏเป็นเลขให้แม่เห็น

(ลับแล, แก่งคอย : 347)

“หลวงพ่อกุติละ หนูว่าที่นั่งอยู่นี้ไม่ใช่ลูกของหนูอย่างแน่นอน มันต้องมีผีสักตัวหรือวิญญาณร้ายอะไรสักอย่างที่คอยตามรังควานชีวิตครอบครัวเรา หลวงพ่อเห็นชัดแจ้งแดงแจ่มขนาดนี้แล้วจะไม่ให้หนูเชื่อว่าลูกถูกผีเข้าสิงได้ยังไง หรือว่า...หรือว่า...เป็นวิญญาณจองเวรของแจ่งคอย ลูกเอ๊ย แม่ไม่ได้ตั้งใจจะลูก...หลวงพ่อ หลวงพ่อต้องช่วยนะเจ้าคะ หนูกราบละทำพิธีไล่ผีให้ลูกหนูหน่อย ถ้ามั่นว่ามันเป็นใคร ตามเรามาทำไม แล้วจะเอาอะไรอีก มันจะให้หนูทำอะไรก็ยอมเอ้า...”

(ลับแล, แก่งคอย : 422)

นับวันความคาดหวังปริศนาของพ่อที่มีต่อทิพย์ยิ่งเพิ่มมากขึ้นส่งผ่านมายังเสียงเอะอะโวยวาย เสียงไล่ตะเพิดเอาแต่ใจตัว ทิพย์เองก็มีแรงเสียดทานปริศนาให้กับพ่อเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน เธอขอมพ่อทุกอย่างชนิดที่ไม่มีใครเข้าใจว่าเธอคิดอะไรอยู่

(ลับแล, แก่งคอย : 72)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครทิพย์ เธอเติบโตมาในสังคมชนบทที่มีความเชื่อเรื่องผี นับถือธรรมชาติ ไม่ว่าจะมิเหตุการณใดเกิดขึ้น จะเป็นเหตุที่เกิดจากธรรมชาติหรือความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ ทิพย์จึงเชื่อเสมอว่าสิ่งนั้นเกิดจากอิทธิฤทธิ์ของผี

จากภูมิหลังของทิพย์ เธอไม่ได้เรียนหนังสือแต่ถูกฝึกให้เป็นช่างเท้าหลัง เป็นผู้สนับสนุนผู้ชายอยู่เบื้องหลัง คำสอนจากพ่อแม่หรือประสบการณ์ที่พบเห็นเป็นปกติของคนในหมู่บ้านเหล่านี้ส่งผลต่อทัศนคติของทิพย์ในเวลาต่อมาเมื่อต้องมาอยู่ได้ชายคาเดียวกับปีใหม่ จนกระทั่งกลายเป็นภรรยาของเขา ทิพย์อดทนต่ออารมณ์ขึ้น ๆ ลง ๆ ของปีใหม่ ทั้งคอยดูแลบ้าน หุงหาอาหาร ไม่เคยบ่นพร่องในหน้าที่ภรรยา

สรุปได้ว่า ในด้านแรงจูงใจและทัศนคติ เห็นได้ว่าตัวละครเอกสตรีมีพื้นฐานมาจากภูมิหลังการอบรมของสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา ที่เป็นแรงจูงใจให้ตัวละครเผชิญกับสถานการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ตัวละครเอกสตรีในนวนิยายที่ได้รับรางวัลส่วนใหญ่จะใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา โดยมีลักษณะกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าหักท้วงหรือเรียกร้องความเป็นธรรมหรือในสถานการณ์ที่ตัวละครเองไม่สามารถควบคุมได้เช่น อาการป่วยไข้ ภัยธรรมชาติ เป็นต้น ตัวละครเลือกที่จะปล่อยวาง เลือกทำเฉพาะที่ตนเองทำได้เช่นการดูแลผู้ป่วย การจัดการกับความรู้สึกของตนเอง ส่วนตัวละครเอกสตรีที่มีทัศนคติในแง่ลบกับการดำรงชีวิต ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นถึงความลำบากกับการเผชิญกับความทุกข์อย่างไม่รู้จบสิ้น โดยเฉพาะทุกข์ที่เกิดภายในใจของตัวละครเอง

4. การสร้างภาษาพูดและท่าทางของตัวละครเอกสตรี

การพูดเป็นการแสดงความคิด ความรู้สึก และความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนความต้องการออกไปให้คนอื่นได้ยิน ได้เข้าใจเช่นเดียวกันกับการเขียนด้วยสื่อที่ใช้คำหรือถ้อยคำอาทิกับกริยาท่าทาง เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิดเห็น และความรู้สึกของผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง เห็นได้ว่าภาษาพูดและท่าทางที่บุคคลแสดงออกสามารถบ่งบอกภาพลักษณ์ของคนผู้นั้นได้ สังเกตได้จากตัวละครเอกสตรีในนวนิยาย ดังนี้

กรองโน ในเรื่องจับต้นมาชนปลาย

กรองโนสภาวะทางอารมณ์ปกติ จะมีความร่าเริง มั่นใจในตนเองอยู่ในภาษาพูด เพราะเธอจะใช้ถ้อยคำที่สุภาพ รู้จักใช้ระดับภาษาในการพูดคุยกับกับผู้อื่นและพูดจาจะฉานชัดถ้อยชัดคำ

ภาษาพูดและท่าทางที่มีต่อเพื่อนในวัยใกล้เคียงกัน

“เราอยากให้กรองไปเที่ยวกับเราจริง ๆ นะ...” ฟินทุมบอก “ลุยไป โลกเลย...เอาโพรวีลไปก็ได้”

“กรองไปไม่ได้ห rokok ฟิน...ต้องช่วยแม่ทุกวัน”

“เดี๋ยวเราไปหาคนมาช่วยเอง...เอามาฝึกกับคุณแม่ของกรองสักพัก ที่นี้กรองก็จะว่างพอที่จะไปเที่ยวไหน ๆ ใ้บ้าง โอ้โฮ มาอูดอูดอย่างนี้ไหวรี ...”

“อูดอูดที่ไหน” กรองในขึ้นเสียงสูง “มีทุกอย่างอย่างที่ฟินอยากให้เราเที่ยวเลยละ...ต้นไม้ก็มี ดอกไม้ก็มี แม่น้ำก็มี ภูเขาก็มี โนนใจเดินไปด้านหลัง อีกนิตหนึ่ง...ก็ถึงภูเขาแล้ว”

“เฮ้อ...” เสียงฟินทุมร้อง “นี่เราจะบอกกรองยังไงดีวะ...”

“เราเข้าใจ...” กรองในว่า “ฟินต้องเข้าใจนะว่าแม่ตอนนี้กำลังเฮิร์ต มาก ขึ้นทิ้งไปไหน ๆ เดี่ยวเกิดซึมเศร้าขึ้นมาละbung ที่เขาทำขี้มขี้มแจ่มใสนี้ข้างในเขาอาจจะแยกก็ได้...”

“แม่กรองไม่ใช่อายุน้อย ๆ เขามีประสบการณ์มากกว่ากรองเยอะ...” เพื่อนว่า “แต่ไม่เป็นไร ฟินรอได้ รอจนกว่ากรองจะว่าง”

(จับต้นมาชนปลาย : 17-18)

ภาษาพูดและท่าทางที่มีต่อแม่บ้าน ที่ดูแลเธอมาตั้งแต่เด็ก

“ป้าไม่ต้องเป็นห่วงหรอก พ่อฟินเขาทำกับข้าวเก่งจริง ๆ ฉันก็นึกไม่ถึงเหมือนกัน ตอนนี้อูกค้ามากันเต็มร้าน”

“ถอดป้าออกแล้วสิ...” เสียงป้านี้มขึ้นจุมก ออกอาการงอน

“ไม่ใช่ป้า...” ลูกสาวลากเสียงยาว “ถ้าไม่มีป้าผู้รู้ใจแม่ ฉันก็แย่เลย เพราะไหนจะวิ่งไปร้าน ไหนจะวิ่งไปโรงพยาบาล แล้วข้อสำคัญแม่เขาต้องการป้านะ...ไม่มีแม่ครัวฝีมือดี ฉันไม่ห่วงหรอก ร้านอาหารยังไงก็ได้ แต่แม่ของฉันทั้งคน ต้องดูแลอย่างดี...พยาบาลหนึ่ง ป้าหนึ่ง ฉันก็พอใจแล้ว”

“แถมไอนิลด้วยนะ” ป้านี้มว่า

“ไม่เป็นไรจ๊ะ นิลมากอยรับใช้ป้าอีกทีหนึ่ง”

(จับต้นมาชนปลาย : 185)

ภาษาพูดและท่าทางที่มีต่อผู้สูงกว่าตน

มัลลียืนอยู่ตรงประตูบ้าน เธอยิ้มให้หญิงสาวตรงหน้า กรองในริบยกมือ
สวัสดี

“ขอโทษนะคะ ดึกไปหน่อย รบกวนเวลานอนของคุณแม่”

“ไม่เป็นไร หนูกรอง” มัลลียืนตรงเข้าจับแขนเพื่อนของลูก

(จับต้นมาชนปลาย : 166)

ภาษาพูดและท่าทางที่มีต่อแม่

“เมื่ออยากจะไปบ้านจันท”

กรองในขมวดคิ้วเมื่อได้ยินประโยคที่ประพาพุด “แม่เพิ่งจะ
หายนะคะ กรองยังไม่อยากให้ไปเลย”

(จับต้นมาชนปลาย : 206)

“กาพย์มัน โทร.มา...”

“โทร.มาทำไม” น้ำเสียงนิ่ง ไม่แสดงอารมณ์อะไร

“มันบอกว่าถูกจับอีกแล้ว...เพื่อนข้างห้องแจ้งจับ...คราวนี้เจอาอีก
หนักกว่าคราวก่อนอีก”

“อ้าว” ประพาพร้อมได้แค่นั้น

(จับต้นมาชนปลาย : 250)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครกรองในมีภาษาพูดและท่าทางบ่งบอกถึงพื้นฐานทาง
ครอบครัวที่ได้รับการขัดเกลาที่ดี อีกทั้งยังสนับสนุนให้ทราบลักษณะนิสัยร้ายแรง ระมัดระวังตัว
เข้มแข็ง มีความเป็นผู้นำ อ่อนน้อมกับผู้ใหญ่ ให้เห็นชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ปานหทัย ในเรื่อง โงงสีเทา

ด้วยลักษณะนิสัยของปานหทัยที่เป็นคนนอบน้อม ทำให้การใช้คำพูดและลักษณะท่าทางของเธอมีความอ่อนน้อมถ่อมตน เธอต้องพาแม่ผู้ป่วยโรคมะเร็งลำไส้เข้าออกโรงพยาบาลบ่อยครั้ง ทำให้เธอเกิดความรู้สึกเกรงใจหมอและพยาบาล รวมไปถึงเพื่อนร่วมงานเพราะเธอต้องลางานทุกครั้งที่พาแม่ไปโรงพยาบาล

“ดีใจจังค่ะที่คุณหมอโทร.มา หนูว่าจะโทร.ไปถามอะไรก็ไม่กล้า”

น้ำเสียงของเธอมีความยินดีปนอยู่เต็มเปี่ยม คนโทร.ไปหาจึงค่อย
หายใจโล่งอกหน่อย ยิ่งกลัวไปว่าสาวจะรำคาญใจคนแก่

(โงงสีเทา : 291)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครปานหทัยใช้ภาษาและท่าทางที่แสดงออกบ่งบอกถึงพื้นฐานทางครอบครัวที่ได้รับการอบรมในการใช้ชีวิตในสังคมอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัย อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยอ่อนโยน เกรงใจ ให้เห็นชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ชลโฉม ในเรื่อง น้ำเล่นไฟ

ชลโฉมใช้ภาษาพูดได้อย่างฉะฉาน แสดงออกถึงความมั่นใจ ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมในคำพูดและท่าทางเพราะพ่อจะสอนให้เธอดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์ อีกทั้งยังอยู่ในวัยเรียนจึงยังมีความเป็นเด็กแฝงอยู่ในพฤติกรรม เธอคิดอย่างไรมักจะพูดและแสดงท่าทางออกมาให้เห็น

คืนดีซัดจิ้งหะเจิงทักทานหากก็เอ่ยกับหล่อน “ถ้ายังงั้นขอเราเข้าไป
รอข้างในได้ไหม...รอจนกว่า...เฮ้อ...แม่คุณจะกลับ...”

ชลโฉมล้มเหลวทางเหลือบเสไปยังรถตู้ที่จอดอยู่ถัดไป

ผู้คนสมัยที่โลกวิ้งไม่เหลียวหลัง ทั้งพ่อและแม่พร้อมใจกันเห็นว่า
ควรระแวงระวังไว้ก่อนเป็นใช้ได้ อย่าด่วนไว้วางใจใครก็ตามที่ไม่รู้จัก

ดังนั้น หล่อนจึงบอกออกไป

“คุณรออยู่ที่รถก่อนดีไหมคะ หรือไม่ก็ออกไปเดินเล่นที่ตลาดก็ได้
ของขายสารพัด คึกคักมากเลยคะ”

(น้ำเล่นไฟ : 20)

ชลโฉมปิดมือถือแล้วจึงบอก

“ขอโทษด้วยนะคะที่ไม่กล้าเชิญเข้าบ้าน...คือ...ไม่กล้าขัดคำสั่งแม่ล่ะคะ”

“ไม่เป็นไรหรอก” นายคัตไม่ถือสาด้วยว่ากำลังปลื้มใจในหน้าตา อิริยาบถของหญิงสาว “หนูทำถูกแล้ว”

“พ่อไปรอที่รถก่อนปะไร” คำกลก็แสนจะหงุดหงิดใจไม่แพ้ลูก คีคะ ไปรอที่รถก่อนดีกว่า” ชลโฉมเห็นด้วย “เดี๋ยว...เอ้อ...จะหาน้ำมาให้”

(น้ำเล่นไฟ : 22)

เมื่ออยู่ในสถานการณ์ปกติ จะสังเกตเห็นความระแวงระวัง เลือกใช้คำพูดที่นอบน้อมในการปฏิเสธอย่างตรงไปตรงมา ในบางขณะจะแสดงความดีใจรับ ค่อยปากต่อคำเมื่อเธอรูสึกว่าถูกคุกคาม

“อ้อ...เธอมาก็ดีแล้ว กำลังจะถามว่า...ถ้าฉันจะหาร้านให้เธอขายของที่ตลาดฉัน จะเอาไหม”

“ไม่เอา” ชลโฉมตอบออกไปทันทีโดยไม่หยุดคิด ทำท่าเย่อหยิ่งนิด ๆ เสียด้วย “เท่าที่เขามาซื้อถึงที่ก็มีไม่พอขายแล้ว”

(น้ำเล่นไฟ : 67)

“นั่นหนูโฉมใช้ไหม นี่ลุงนะลุงกล...อยากทราบว่าคุณอยากได้อะไรเพิ่มอีกไหม ถ้าอยากได้ ลุงจะได้เอามาให้พุงนี่” คำกลบอกกล่าวพลางถาม “ว่าแต่ว่าคุณตากำลังทำอะไรอยู่”

“กำลังอาบน้ำค่ะ” น้ำเสียงอีกฝ่ายดูไม่เป็นกันเอง ขรึม ๆ ชอบกล

“อ้อ...ถ้าฉันก็แล้วไปเถอะ เดี่ยวถึงบ้านแล้วลุงโทร.มาอีกทีก็ได้” คำกลรู้สึกว่าคุณเป็นผู้ใหญ่ แม้เด็กทำเสียงให้สัมผัสได้ถึงระยะห่างระหว่างกัน จะโกรธเด็กก็ไม่ถนัด หากก็เข้าใจลูกชายในทันทีว่าเหตุใดคืนดีจึงหงุดหงิดตั้งแต่เมื่อวานจนถึงวันนี้

คงเกิดจากวาทะที่ว่า ‘ไม่ยอมลง’ ของลูกผู้เฒ่าและคนรักของหล่อนนั่นเอง

(น้ำเล่นไฟ : 85)

แม้ขอลโณมจะมีความแข็งไม่ยอมลงให้ใครอยู่ในที่ แต่เด็กสาวไม่นินทาว่าร้ายใครลับหลัง หรือเอาเรื่องภายในบ้านไปเล่าในด้านไม่ดีให้กับคนนอกบ้านฟัง

เพ็ชรวพัศตร์ลากเสียง “เล่าซะยังกับกำลังภายในงั้นละ ...ว่าแต่ว่าใครกัน โณม มาอ้างขนาดนั้น”

“ไม่ได้อ้างหรอก” ขลโณมก็เลยตอบเรียบ ๆ “แต่เป็นจริง ๆ”

“ปู่ตาชายนี้หมายถึงใคร”

“พ่อของแม่เราก็ต้องเรียกว่าตาไซ่ใหม่...นั่นละ คุณตามมาหาแม่หลังจากแม่แยกมา ทำมาหากินเองยี่สิบปี...เท่าอายุเราไง”

ต่อจากนั้นหล่อนจึงบรรยายให้เพื่อนฟังคร่าว ๆ พร้อมกับจบประโยคสุดท้ายเพื่อปกป้องคนทั้งหมด

“แม่ก็เลยกลายเป็นคนมีญาติที่ทำให้ตัวเองมีความสุขขึ้น...แล้วญาติก็ทำทางดีทุกคน”

(น้ำเล่นไฟ : 167)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครขลโณมมีภาษาพูดและท่าทางสะท้อนให้เห็นถึงการเลี้ยงดูที่เปิดโอกาสให้เธอ ได้แสดงความคิดเห็นภายใต้การเฝ้าดูของพ่อและแม่ไม่ห่างตา ภาษาพูดและท่าทางของเธอจึงสอดคล้องกับลักษณะนิสัยกล้าคิดกล้าพูดกล้าแสดงออก มีอารมณ์และความรู้สึกสะท้อนออกมาถึงภาษาพูดและท่าทางอย่างตรงไปตรงมา

มาราดา ในเรื่องพลั่วไปในพรายเวลา

มาราดาใช้ภาษาพูดและท่าทางด้วยความมั่นใจและแฝงด้วยความต้องการเอาชนะอยู่ในตัว สังกัดได้จากการยกเหตุผลขึ้นมาแย้งไม่ว่าเมื่อต้องการขอให้พ่ออนุญาตให้เธออยู่ประเทศไทยต่อไป เมื่อกำลังจะถูกแม่ลงโทษข้อหาหนีเรียน ไปคูคอนเสิร์ต เมื่อถูกปรัชญ์เกลี้ยกล่อมให้กลับบ้านหรือเมื่อปฏิเสธความรักจากก๊กก้อง จะเห็นว่าเธอไม่ใช้อารมณ์หรือพบความประหม่าในการพูด แม้จะเป็นเรื่องที่ลำบากใจเธอมีสติในการใช้ภาษาพูดและการแสดงออกท่าทางได้เป็นอย่างดี

“...กับแค่ถูกระเบียบที่แสนจะหละหลวม คำก็ไม่เคยจะประพฤติ ปฏิบัติตามได้ รำ ๆ จะแหกคอกแหกกฎอยู่เมื่อไหร่ที่ใจอยาก โคนดีก็ไม่เคยเลยสักครั้งนี่จะว่าก็ว่านะ ไอ้ลำพังประวัติที่หนีไปคุกอนเสิร์ต วงบ๊าบอะไรต่อมิอะไรตั้งก็ครั้งก็หนนะ...”

“Well, I was grounded for the whole year after that” กิดทัน แต่เพียงไม่ทัน มาราดาพลิกลิ้นแล้วสวนกลับมาในภาษาที่ถนัดกว่า

“ดี...สม” พ่อว่า

เด็กสาวขุ่นงมกใส่

“สมแล้วที่ถูกแม่เขากักบริเวณ ไม่ให้ออกไปไหนนะ ก็เรามาหน้ากัน

นี่”

“คำก็รับผิดชอบแล้วด้วยใจ”

(พลั่วไปในพราวเวลา : 33)

นอกจากนี้ด้วยความมีนิสัยมั่นใจในตนเอง มาราดามีความชัดเจนในเรื่องความต้องการสื่อสารและแสดงท่าทาง

“ยินดีที่ได้รู้จักคุณปรีชญ์ ฉันชื่อมาราดา...” เธอยกมือข้างหนึ่งและที่อกเบา ๆ “ฉันมีเงินติดตัวอยู่ไม่กี่บาทและกำลังออกเดินทางเพื่อจะไปหาเพื่อนบนของจดหมายนั้น ถ้าคุณจะไปทางเดียวกัน...และฉันไปด้วยไม่ทำให้คุณเปลี่ยนเส้นทาง ฉันก็ยินดีที่จะไปเป็นเพื่อนเดินทาง ฉันขอโทษที่เราขึ้นต้นด้วยขำผิดข้าง ฉันผิดที่เข้าไปหลบอยู่ในรถของคุณ ขอโทษเช่นกัน”

(พลั่วไปในพราวเวลา : 82)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครมาราดามีภาษาพูดและท่าทางสะท้อนให้เห็นว่าเธอเป็นคนที่มองโลกในแง่ดี กล้าหาญพร้อมที่จะเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคย มั่นใจในตนเองและคือวันนี้

ว่าน ในเรื่องในรูปเงา

พื้นฐานในการดำรงชีวิตของว่าน ที่เติบโตมาโดยไม่ได้รับความใส่ใจจากใคร อีกทั้งคนมากมายยังไม่ชอบพฤติกรรมของแหว ว่านจึงเรียนรู้ที่จะไม่ยินดีในร้ายกับเรื่องราวรอบข้างมากนัก ลักษณะภาษาพูดและท่าทางของเธอที่แสดงออกต่อคนทั่วไปจึงแสดงออกตามความรู้สึกของตนเป็นส่วนใหญ่ ไม่ใคร่ใส่ใจความรู้สึกของผู้อื่นมากนัก

“พ่อฉันพูดไม่ได้จ้ะ...มันเป็นไปได้อย่างไร...” เจ้าพลั่วคราง เขาตกใจและมองดูหญิงสาวด้วยแวตาวังวอน “เธอเป็นหมอใช่ไหม ช่วยพ่อฉันด้วย...” เขากรากเข้าไปกุมมือหล่อนไว้

“เธอมันทั้งโง่ทั้งบ้า...” หล่อนคำ พลักเขาออกอย่างไม่ไยดี “อยู่ด้วยกันอย่างไร พ่อตัวเองพูดไม่ได้นานหลายวันแล้วก็ยังไม่รู้... เป็นลูกตัวอย่างเลยนะนี่...” หล่อนเลียคัสเขาไม่ยอมหยุด แต่เจ้าพลั่วไม่ค่อปากต่อคำ

(ในรูปเงา : 69)

หล่อนเอ่ยขอบคุณที่เขามาส่งแล้วก็ตั้งท่าจะปลีกตัวไป แต่เจ้าพลั่วยึดจักกรยานหล่อนไว้

“เธอมีอะไรอีกหรือ...” ว่านถาม ดวงตาหล่อนเป็นประกายเสียวยิ่งกว่าตอนกลางวัน แสงจันทร์ทำให้หล่อนงามผุดผาดจนเจ้าหนุ่มใจระทึกตึกตัก

“เธอลืมบอกราตรีสวัสดิ์กับฉัน...” เขาพูดเสียงเบา

“ถึงบอกราตรีสวัสดิ์กับเธอแล้ว อยากรู้ฉันก็ยังฝันร้ายอยู่ดี...” ว่าน

ตอบ

“ทำไมล่ะ...” เสียงเขาถามอย่างร้อนใจ

“เธอขว้างลูกสมอใส่ฉัน...ฉันยังเจ็บอยู่เลย...” เสียงอีกฝ่ายตัดพ้อ

“โอ...” เจ้าพลั่วร้องอย่างเป็นทุกข์ “เธอเจ็บตรงไหนหรือ...”

ว่านปลดมือเขาจากจักกรยานของหล่อนอย่างนุ่มนวล ถอยห่างไปนิดหนึ่งแล้วยกมือชี้ไปตรงหัวใจคน

“ฉันเจ็บตรงนี้...เจ็บมาก...” เสียงหล่อนเสร์้า ซ้อนตาสบตาอีกฝ่าย สายตาหล่อนก็เสร์้าด้วย เจ้าหนุ่มได้แต่จ้องมองตะลึงงัน แต่ครู่ต่อมามุมปาก

ของว่านคลี่รอยยิ้มบาง ๆ ให้เขา รอยยิ้มนั้นหลากอารมณ์ เหมือนหล่อนทุกซ์
หล่อนเศร้า แต่ก็ระคนอยู่ด้วยความสุขอันเร็นลับ...

“ฉันอยู่ท่ามกลางคนใจร้าย...แต่ฉันก็สนุกที่จะล้อเล่นกับ โชคชะตา
...” หล่อนพูดอย่างเคร่งขรึม ส่งรอยยิ้มลึกลับมาให้

(ในรูปเงา : 91-92)

มีเพียงพร้อมคนเดียวเท่านั้นที่เธอใส่ใจ ไม่ว่าจะพูดจากับเขา หรือพูดกับผู้อื่นต่อหน้า
พร้อม ว่านจะพยายามสร้างภาพลักษณ์ด้วยการใช้ภาษาพูดและท่าทางที่เป็นมิตรต่อผู้อื่น เพื่อให้
พร้อมประทับใจ

“ฟุ้งนี้ลู่งพร้อมต้องอาการดีกว่านี้ละ คินนี้หลับให้สนิทนะจ๊ะ...”
หล่อนเลื่อนหมอนซึ่งใช้พิงหลังออกเพื่อให้คนไข้เหยียดตัวนอนตามสบาย
หล่อนวางผ้าห่มผืนหนึ่งลงอก ก่อนจะวางมือของหล่อนทาบลงบนผ้าผืนนั้น
ท่าที่หล่อนอ่อนโยนและอ่อนหวานจนชายคนเจ็บอดไม่ได้ที่จะตื่นตาซาบซึ่ง
ยิ่งเมื่อหล่อนมองสบตาเขานิ่งนาน หล่อนก็อ่านใจของเขาออกจึงพูดว่า

“ฟุ้งนี้ว่านเสร็จงานที่อนามัยแล้วจะรีบมา คาร้ายอย่าลืมเรื่องน้ำผึ้ง
แท่งที่ไม่ว่าจะหามาให้ได้นะ...” ประโยคหลังหล่อนหันมาสั่งตาเฒ่า

(ในรูปเงา : 77-78)

“ลู่งพร้อม...ลู่งจำ ว่านทำน้ำซุบไก่ให้คิมนะ คิมทุกวัน คิมบ่อย ๆ
เป็นเด็กดี ลู่งพร้อมหายแล้ว ว่านจะได้เลิกกังวลใจลู่งเสียทีนะจ๊ะ...” หล่อนพูด
อย่างแจ่มใส

(ในรูปเงา : 105)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครว่านมีภาษาพูดและท่าทางบ่งบอกความเป็น
ตัวของตนเองได้อย่างตรงไปตรงมา โดยไม่ต้องคอยกังวลกับความรู้สึกของคนรอบข้าง ยกเว้นพร้อม
ชายเพียงคนเดียวที่ว่านให้ความสนใจ ว่านเลือกที่จะสร้างภาพลักษณ์ด้วยภาษาพูดและท่าทางในด้าน
บวกเฉพาะต่อหน้าคนที่พอใจเท่านั้น ทั้งคนในหมู่บ้านก็ติดกับหล่อนกันทุกคน เนื่องจากการรู้จัก
วางตัว เลือกที่จะเก็บอารมณ์ มองความเป็นจริงของสังคม และไม่คิดที่จะเปลี่ยนแปลงผู้อื่น ทำให้เธอ
ใช้ชีวิตได้อย่างราบรื่นมาโดยตลอด

กำไลแก้ว ในเรื่องยิ่งฟ้ามหานที

แม้ว่าพี่น้องทั้งสี่คนของกำไลแก้วจะแยกบ้านออกไปสร้างครอบครัวกันเองแล้ว แต่ทุกคนมีแม่เป็นศูนย์รวมใจของความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และด้วยความสนิทสนมกับพี่น้องตั้งแต่เด็ก จึงสามารถคุยกันแบบตรงไปตรงมาได้ทุกเรื่อง โดยใช้ภาษาพูดที่สุภาพ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน

“คะพี่...มีอะไรอีกหรือคะ”
 “กำไล” พี่ชายหล่อนขานชื่อ แล้วเงิบไปจนหล่อนแปลกใจ
 “คะ...กำไล พี่มีอะไรหรือคะ”
 “นี่พี่ถามหน่อย” น้ำเสียงพี่เคร่งเครียดจนหล่อนรู้สึก “กำไลกับคุณครูนี่ยังคงคบกันอยู่มั้ย”
 ใจหล่อนหายวับเมื่อขออนถามกลับไป “ทำไมหรือคะ”
 “...พี่เห็นเขามากับผู้หญิงคนหนึ่งเดินอยู่ในห้าง ท่าทางคลอเคลียกันเกินงาม ไผยังบอกพี่เลยว่าต้องรีบถามกำไล มันยังงั้นกันแน่ ก็เขาคบกับกำไลอยู่ไม่ใช่หรือ...”

(ยิ่งฟ้ามหานที : 185-186)

พี่ชาก็เอ่ยต่อ “แม้ว่ากำไลกำลังมีเรื่องไม่สบายใจกับคุณครู แม่เป็นห่วงกำไลนะ”
 ใจหล่อนตื่น ก้อนสะอื้นเหมือนเล่นขึ้นมา ก็แม่ไม่สบาย เรื่องของแม่ไม่น่าห่วงยิ่งกว่าหล่อนหรือ
 พี่สาวของหล่อนเอ่ยอีก “แม่ให้พี่มาถามกำไล มีอะไรให้พี่ช่วยได้บ้าง แม่เล่าว่าหมีนี่กำไลหน้าหมอง แคเห็นหน้า เห็นแววตา แม่ก็รู้แล้วว่ากำไลกำลังมีทุกข์”

(ยิ่งฟ้ามหานที : 190)

กำไลแก้วใช้ภาษาพูดสุภาพเป็นปกติในชีวิตประจำวันภายในครอบครัวอยู่แล้ว ทำให้เธอใช้ภาษาสุภาพกับผู้อื่น ทั้งเพื่อนสนิท ทั้งกับคนรัก

“พี่พีคะ” กำไลแก้วถามขึ้นมาบนโต๊ะอาหารกลางวัน มื้อนี้ไม่มีคองรัฐอยู่ด้วย “มีใครมีความรู้เรื่องสถานพยาบาลบ้างคะ”

“อะไรกันจะกำไลแก้ว” พี่พีหวัระะพลาางค้อนควัก “คุณรัฐแค่ลาป่วยหน่อยเดียว เธอคิดจะส่งเขาเข้าสถานพยาบาลเชียวหรือจ๊ะ”

(ยังฟ้ามหานที : 40)

“พี่อมาตย์” ครานี้้นอกจากเสียงเรียกแล้ว ยังมีมือนุ่ม ๆ มายึดแขนไว้ เป็นมือของกำไลแก้ว หล่อนตามมาจนถึงหน้าห้องทำงาน

“พี่จะไปไหน”

อมาตย์ตอบเสียงเรียบ “ทำงาน”

“พี่มีเวลาคูยกกับกำไลนึ่งมัยคะ”

อมาตย์พยักหน้า รู้สึกว่ามีมือหล่อนยังจับอยู่ที่ต้นแขนเหมือนเดิม หล่อนยังไม่ปล่อย

“กำไลเป็นห่วงพี่นะคะ กำไลยังเหมือนเดิมทุกอย่าง พี่สบายใจนะคะ”

เขายิ้มออก เหมือนดอกไม้บานขึ้นมาในหัวใจ สายตาจ้องมองเพื่อค้นหาความจริงใจ

แล้วหล่อนก็ถาม “พี่เชื่อมัยคะ”

(ยังฟ้ามหานที : 412)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครกำไลแก้วมีภาษาพูดและท่าทางสะท้อนให้เห็นว่าเธอเป็นคนเปิดเผย นึกอย่างไรเธอก็พูดออกไปตามนั้น แต่ทุกครั้งทีพูดเธอจะใช้ภาษาที่สุภาพ ให้เกียรติผู้อื่น

ซาริยา ในเรื่องไส้เดือนตาบอดในเขาวงกต

ซาริยาจะใช้คำพูดอย่างตรงไปตรงมา ถ้อยทีถ้อยอาศัย เธอเลือกที่จะเจียบแทนการมีปากเสียงหรือบอกความรู้สึกของตัวเอง ซึ่งสะท้อนพฤติกรรมเก็บความรู้สึก บ่อยครั้งที่เธอใช้ภาษาพูดและท่าทางที่ขัดแย้งกับความรู้สึกภายในใจ

ในวัยเด็กของซาริยา เธอจะพูดในสิ่งที่เธอคิดและต้องการกับชลิกา พี่สาวของเธอหรือคนอื่นที่เธอไว้วางใจ ซึ่งมีความสอดคล้องและสมจริงตามวัย

เธอยังถึงกับจะพาเด็กผู้ชายที่เห็นนั่งอยู่คนเดียวใต้ต้นหางนกยูงหน้า
โรงเรียนเอากลับมาเลี้ยงเป็นพี่ชายแท้ ๆ ด้วย

เราเอาเค้กกลับบ้านกะเราได้มั๊ยลิก้า / ไม่ได้หรอก / ทำไม... / เตี่ย
แม่เค้ามาไม่เจอ แม่เค้าจะร้องไห้ (...) แม่เค้าไม่มาหอรอกลิก้า มันมืดแล้ว / มา
ลิก้า เตี่ยก็มา / แต่ว่าหนูอยากมีพี่ชาย / ไม่ได้ / แม่เค้าไม่ร้องไห้หรอก /
ไม่ได้ ไปกันเถอะ ชารี ไปกัน

(ใต้เดือนดาบอดในเขวงกต : 14-15)

สุกัญญาเพื่อนฉันเค้าบอกว่า เค้านึกเสียดแม่ที่ตายไปแค่สองปีไม่
ออกแล้ว / เราคงจำไม่ได้หมดทุกอย่างหอรอกชารี / แล้วหนูก็เริ่มจำเรื่องเรา
ตอนเด็ก ๆ ไม่ค่อยได้แล้วด้วย / พี่ก็เหมือนกัน / แล้วพอเราลืมอะไรไปนะ
แค่แป๊บเดียวนึกได้กลับมาดู มันก็ไม่อยู่แล้ว หายไปเลย แล้วพอไปนาน ๆ
อีก เราก็จะลืมไปเลยว่าเคยมีของสิ่งนั้นอยู่ / ลี / ลิก้า... / ลี / พี่ว่าวันหนึ่ง
เราจะลืมพ่อกับแม่ แล้วทำเค้าหายไปหรือเปล่า... / ไม่หอรอกชารี ไม่รู้สิ พี่ก็จำ
หลายอย่างเกี่ยวกับพ่อไม่ค่อยได้แล้วเหมือนกัน

(ใต้เดือนดาบอดในเขวงกต : 40-41)

เมื่อเริ่มโตขึ้น เธอพูดน้อยลง ชารียามักใช้คำพูดและท่าทางสร้างภาพลักษณ์ของตนเอง
ให้เป็นคนร่าเริง มีความสุขเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้อื่น ทั้งที่ภายในใจเธอกำลังเป็นทุกข์

ไม่นึก ไม่ฝันเลย... / พี่สบายดี เธอตะโกนถามแข่งกับเสียงเพลง ดี
ชารีละ / ดี ดี แม่มด...นี่ปราณ ปราณ..นี่แม่มด แม่มดตามตนหัวเราะร่วน
หน้าแดง และมีท่าทางเมามายกันไปแล้วถ้วนหน้า มดธัญญา มดอุไร มดระวี
เหล่าแม่มดแนะนำตัวเองยิ้ม ๆ พี่เล่นดนตรีด้วย นานยัง... / ที่นี่ก็สองปีกว่า /
ดีใจจังเลยปราณ หนูไม่เคยคิดเลยว่าจะได้เจอพี่อีก

(ใต้เดือนดาบอดในเขวงกต : 46)

กระนั้นเมื่อกลับมาชารียากก็ไม่ได้เล่าอะไรให้ชลิกาฟังเกี่ยวกับเธอ
และปราณ หรือหนักกับสิ่งที่เกิดขึ้นในวันฝนกระหน่ำ รวมทั้งการเดินทางโคด
เดี่ยวยาวนานที่ตามมาหลังจากนั้น และชลิกาก็ไม่ได้ถาม

(ใต้เดือนดาบอดในเขวงกต : 232)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครชาวยามีภาษาและท่าทางสะท้อนให้เห็นความพยายามปรุงแต่งสร้างภาพประทับใจในภาพลักษณ์สนุกสนาน ร่าเริง เข้มแข็งพอที่จะอยู่ด้วยตนเองได้ ให้เกิดในความทรงจำของผู้อื่น โดยปิดบังหรือซ่อนเร้นภาพลักษณ์ในด้านตรงข้ามของตนไว้

นุชนารถ ในเรื่องคนแคระ

นุชนารถ หญิงสาวผู้ใช้ชีวิตอยู่เพียงลำพังในเมืองใหญ่ เธอคาดหวังกับความสัมพันธ์ระหว่างเธอและคนรักเป็นอย่างมาก ครั้นคนรักจากไปทำให้จุดยืนของเธอใจวิ่วเขว แม้นุชจะพยายามกลบเกลื่อนโดยทำตัวให้สดใส แต่ความเศร้าหมองยังปรากฏชัดให้เห็นในภาษาพูดและท่าทาง

หลังกลับจากตึกกลางทุ่ง เธอดับไฟภายในบ้านจนมืดทั้งหลัง ออกมาเดินคุ่มหลังบ้าน ย่องไต่บันไดขึ้นบนยอดประติมากรรมที่ตระหง่านอยู่ในความมืด นั่งจับเก้าอี้โยกโยก นั่งลอบมองเพื่อนบ้านขับรถกลับจากที่ทำงาน แสงวาบพุ่งเขาตา เธอรีบก้มหลบ แ่ววเสียงประตูล้อเลื่อนเอี้ยค้ออัดรถผ่านประตูล้อไปดังกึกกัก ตามด้วยเสียงเปิด-ปิดประตูล้อ เสียงสุนัขเห่าลั่น ตึกกักคังขรม เธอต้องก้มหมอบแนบร่างกับผิวคอนกรีตกำบังตัวเอง รอจนทุกอย่างเงียบลงจึงเผยตัวขึ้น

(คนแคระ : 50)

นุชเปล่งเสียงพูดถ้อยคำดั่งซัดกว่าใคร เล่าเรื่องต่าง ๆ อย่างสนุกสนาน บางครั้งเจือด้วยอารมณ์รุนแรง แต่อีกครู่เธอก็หันมาลอเลาะด้วยการบิบเสียงแบบเด็กสาววัยกระเตาะ คอของเธอมักเซิดสูง อวดสายสร้อยหลายเส้นร้อยลูกปัดกับก้อนอำพัน เธอดูผูกผาด ร่าเริงเบิกบานกับการกลับมาสู่โลกอันเต็มไปด้วยผู้คน เกี่ยวพันเชื่อมโยงกับสิ่งทั้งหลาย เธอพอใจที่ได้เฝ้าผลาญอารมณ์เร้าร้อนออกไป ได้หัวเราะและมีนเมา ได้หาความสำราญจากการระบายความกราดเกรี้ยวและเจ็บแค้นต่อคนรักเก่าออกมาพร้อมกับเก็บเกี่ยวความเห็นอกเห็นใจจากเพื่อน ๆ ที่เพิ่งทราบข่าวร้ายในความรักอันซอกซ้าของเธอ

(คนแคระ : 124)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครนุชนารถมีภาษาและท่าทางสะท้อนให้เห็นความเป็นศิลปินคือเหมือนจะไม่ใยดีกับใครกับสิ่งไหน มีความเป็นส่วนตัวสูง แต่ภายในใจลึก ๆ แล้ว เธอมีความเหงา อาจด้วยเพราะเธออาศัยอยู่ในสังคมเมืองใหญ่ คนในสังคมมีระยะห่างระหว่างความสัมพันธ์ของกันและกัน เธอมักสร้างภาพลักษณ์เป็นคนสนุกสนานคุยเก่งเมื่ออยู่กับกลุ่มเพื่อน หากเมื่ออยู่เพียงลำพังเธอในบ้านหรือสถานที่ปลอดภัยสำหรับเธอ เธอจะเก็บตัว ปล่อยให้อารมณ์เศร้าหมองออกมาเพียงลำพัง

ทิพย์ ในเรื่องลับแล, แก่งคอย

ทิพย์อยู่ในสังคมที่ชายเป็นใหญ่เพราะเป็นสังคมที่ใช้แรงงานในการทำงานด้านเกษตรเป็นหลัก สังคมนี้มองคุณค่าของผู้หญิงเป็นฝ่ายบริการหรือสนับสนุนผู้ชาย ทำให้ทิพย์ไม่ได้รับการส่งเสริมให้เรียนหนังสือ แต่ได้รับการฝึกงานบ้านงานเรือน เช่น การทอผ้า ทำอาหาร ทำไร่ทำสวน เป็นต้น สังเกตจากที่เธอพยายามจะพูดตอบโต้สามี สุดท้ายจะจบลงที่เธอต้องสงบปากสงบคำแล้วเดินจากไปในที่สุด ภาษาพูดที่ใช้ในชีวิตประจำวันของเธอจะใช้ภาษาท้องถิ่น

“ฉันทำอะไรแกไม่มีสิทธิ์บ่น ฉันเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นคนหาเลี้ยงแก่กับลูก ๆ แกเคยคิดบ้างมั๊ยว่า ฉันทำงานงก ๆ อยู่คนเดียว เพื่อให้พวกแกมีที่ซุกหัวนอน”

“แล้วเจ้าคิดว่าข้อยไม่ทำงานบ้านง ๆ ไรเง้ เจ้าคิดว่าข้อยสุขสบายนักสิ ที่บ้านนี่อะไรขาด อะไรเสีย ใครจะเจ็บจะป่วย ก็ข้อยทั้งนั้นแหละที่ทำอยู่คนเดียว”

“ก็มันหน้าที่แก เมียก็ต้องดูแลผัว ดูแลลูกเต้า ดูแลบ้านช่อง แกจะบ่นหาหอกอะไร”

(ลับแล, แก่งคอย : 174)

ที่จริงความสัมพันธ์แบบทั้งรักทั้งชังของแม่กับพ่อก่อตัวขึ้นมาตั้งแต่เริ่มแรกรักกัน และดำเนินมาเนิ่นนานจวบจนพ่อสิ้นอายุขัย แม่เลือกเป็นฝ่ายสงบปากสงบคำแล้วเดินจากไป ไม่ว่าจะหลบเข้าห้องครัว หลบไปซักผ้าที่ตึนบันไดบ้าน หรือหลบเข้าห้องนอน ตรงไหนก็ได้ที่ไม่ใช่บริเวณกลางบ้าน ซึ่งพ่อนั่งอยู่หน้าจอทีวี

(ลับแล, แก่งคอย : 82)

เมื่อไม่สามารถแสดงออกด้วยคำพูดต่อหน้าสามีได้ ทิพย์จึงเลือกที่ระบายด้วยการพูดลับหลัง กระทั่งติดเป็นนิสัยนินทาพูดอื่นลับหลังไปด้วย

แม่บ่นพ่อว่ามีบ้านในแก่งคอยดี ๆ ก็หาเรื่องปลูกบ้านใหม่ หาเรื่องไม่พอใจชวนทะเลาะกับป้าสายหยุด หาเรื่องเอาสมบัติเงินทองไปให้ฉนวน หลอกจนหมดคั้ว คอยคู่ต่อไปเถอะ เดี่ยวพ่อสูก็คงคิดการใหญ่อะไร ๆ ได้ แล้วก็หาเรื่องหมดตัวอีก

“กิง ๆ เลี้ย พ่อสูนะชอบหาเรื่องใส่ตัว อยู่ว่าง ๆ ไม่ได้จ๊กเทื่อ เป็นต้องหาเรื่องใส่ตัวตลอดชีวิตพ่อสูนั้นแหละ”

(ลับแล, แก่งคอย : 154)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตัวละครทิพย์ใช้ภาษาท้องถิ่น(อีสาน)ของตนตลอดทั้งเรื่อง เมื่อมีอารมณ์โกรธจะไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้เธอจะใช้ภาษาหยาบ โทนเพื่อคำทอกลับเสมอ เธอแสดงออกทางภาษาพูดและท่าทางอย่างตรงไปตรงมาหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นคนซื่อ ทำให้คนรอบข้างทราบถึงความรู้สึกขณะนั้นหรือพฤติกรรมได้ง่าย